

Lördag

Nya Åland

13 OKTOBER 2007

NR 229

PRIS 1,20 €

Ville se själv!

NYHETER. Georgiens president **Mikheil Saakasjvili** med följe var i går på Åland för att på ort och ställe se hur det fungerar med den åländska modellen av självstyrelse. Målet är att få till stånd något liknande med utbrytarprovinserna hemma i Georgien.

Presidenten besökte också Andersudde och **Kjell Ekström** guidade runt honom bland konsten. SIDORNA 2-3

Hyfsat bra Nyan-pejlingar under de senaste 25 åren

Kolla här hur pass väl de har stämt

NYHETER. Det blev plötsligt rabalder kring Nya Ålands valpejlingar. Ryktet gick att politiker från olika partier försökte påverka slutresultatet. Bra siffror i pejlingen kan ge ökad vind i seglen på valdagen.

Att ryktet har gått och att man har försökt

få trogna skaror att gå till pejlingsurnan stämmer. I hur hög grad det har påverkar resultatet är svårt att veta. Men **Jouko Kinnunen** på Åsub säger att varje sådan påverkan förskjuter resultatet i någon mån. Det är inte längre ett slumpmässigt urval som röstar i pejlingen.

Det blir inte fler pejlingar nu, men för alla som har haft synpunkter eller funderat på detta publicerar vi i dag pejlingar från 25 år bakåt i tiden. Inte alla, men de sista som har gjorts inför respektive val. Något för siffermänniskor att studera! SIDORNA 4-5

Rörbrunn. Här samlas de sju rör som ska förse det nya Ömsen-huset med värme, visar projektledare **Bjarne Karlsson**.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Bergvärme i nya Ömsen

NYHETER. Ömsens nya hus vid Köpmansgatan 4 ska värmas helt och hållet med bergvärme. Projektledare **Bjarne Karlsson** är nöjd.

– Jag fick idén när jag var med och planerade ett radhus. Vi blev förvånade när vi märkte hur förmånligt det blev med värme och varmvatten i huset, berättar han.

Sju rör har borrats ner nästan 200 meter under det nya huset som ska rymma affärer, kontor och 16 lägenheter, sannolikt hyresbostäder.

Men från stadens sida är man inte så förtjust i energilösningen. SIDAN 11

Aktieteckning i Helsingfors?

NYHETER. Klantigt, Rederi ab Eckerö!

Det tycker en läsare som via brev fått beskedet att han, om han vill delta i den pågående nyemissionen, ska göra det i bankerna Sampos eller Mandatums kontor som ju inte finns på Åland.

– Ska jag och min familj, som har våra aktier registrerade i värdepapperscentralen, ta oss till Helsingfors?

Eckerös ekonomichef **Jan Haglund** förklarar att Sampo valdes efter anbud – Ålandsbanken hade inte system eller resurser nog för en sådan här affär. SIDAN 10

Nyan guidar dig i träningsdjungeln

SPORT. Idag börjar sporten på Nyan sin satsning på motion och hälsa. Först ut är en guide med prisuppgifter till de populäraste träningsanläggningarna. Dessutom får du veta om gruppträning ingår i priset, om anläggningen har en personlig tränare tillgänglig eller om det finns bastu. Dessutom får du veta om du i höstmörkret kan bli brun genom solarium eller soldusch på just din träningsplats. SIDORNA 18-19

Samlar namn. BB-personalen har startat en namninsamling mot de nya patientpyjamasarna. De visas här upp av Marika Lappi, Susanne Lund, Diana Lindberg, Susanne Ekholm och Torun Mattsson. Foto: ERKKI SANTAMALA

Listprotest mot pyjamasmodell

NYHETER. När personalen på Ålands central-sjukhus BB-avdelning fick se de nya patientkläderna fick de nog. Personalen anser att de spräckliga pyjamasarna i blandmaterial inte är ändamålsenliga, och dessutom så fula att sjuka patienter kan må ännu sämre.

– Vi gör det här för patienternas bästa. Vi har redan fått reaktioner från nyblivna mammor som känner sig riktigt dåliga och sedan dessutom tvingas bära detta, säger **Susanne Ekholm** på BB-avdelningen.

Nu har BB-personalen startat en namninsam-

ling på sjukhuset, över 100 personer har redan skrivit på mot införandet av de nya kläderna. Målet med insamlingen är att de nya kläderna inte ska tas i bruk och att personalen i fortsättningen ska bli tillfrågad, och kanske få testa kläderna, innan beställning. SIDAN 10

porträttet

12

"Ibland är Gud tyst. Då måste vi vänta."
MARIANNE SYRÉN, JOMALA.

kultur

14

Elisabeth Överström gör en suveränt elak roll i Joelpjäsen "Undan för undan" på Pellas.

kultur

15

Nya kultur- och kongresshuset skall få konstnärlig utsmyckning för 150.000 euro.

vin&mat

16

I dag tipsar **Ella Grüssner Cromwell-Morgan** om ett rosévin från Frankrike och ett rött vin från Portugal.

Olof Erland:

liberalerna

www.oloferland.ax

God morgon Lasse P.!

Varför inte en PAF-finansierad högskoleprofessur i kreativitet
- spel, underhållning, konst, upplevelser, formgivning...?

LAGTING
97

President på studiebesök

Saakasjvili ville se Ålandsmodellen i praktiken

Nu vet Georgiens president Mikheil Saakasjvili hur det ser ut på Åland och han har fått presenterat för sig på ort och ställe hur självstyrelsen fungerar.

Men någon direkt överföring av modellen till Georgien blir det inte.

En presskonferens med en president från Georgien ser litet annorlunda ut än med våra lokala åländska politiker.

För det första ser presskåren helt annorlunda ut. 16 journalister från sju radio- och tv-bolag i Georgien följer president **Mikheil Saakasjvili**, som i går kom till Åland via Danmark och Finland. Två lokala journalister fanns på plats.

När president Saakasjvili, talman **Barbro Sundback**, värd för besöket, och andra en del försenade kommer till lagtingets auditorium blir det fart på de georgiska journalisterna. Det skall radas ut mikrofoner och riktas tv-kameror.

Och så inleder presidenten med ett uttalande. På georgiska. Sedan går han över till engelska och berättar att han är på Åland för att själv se den

framgångsrika modell man har här för självstyrelse.

Såg parallell

– Det mest intressanta jag har lärt i dag är att ingen på Åland från början ville ha självstyrelse, utan man ville ansluta sig till Sverige.

Att den informationen är av intresse förstår man med tanke på att Georgien bröt sig loss från Sovjetunionen 1991 medan provinserna Abchazien och Sydossetien håller på att slita sig loss från Georgien och möjligen kunde tänka sig att höra till det nuvarande Ryssland.

Med på besöket var en företrädare från Sydossetien, som ansåg att Ålandsmodellen kunde vara till hjälp, även om förhållandena inte är exakt lika. I Sydossetien är halva befolkningen georgier och den andra halvan sydossetier.

– Vad vi behöver är en lösning som tillfredsställer båda sidorna. Vi skall samarbeta med regeringen i Georgien om detta.

Svårt diskutera

Men enkelt är det inte. President Saakasjvili påpekade att man inte kan förhandla med ryska generaler. Utbrytarpro-

Snabbvisit. Georgiens president Mikheil Saakasjvili besökte Åland i går. Efter en presskonferens på lagtinget åkte han med sitt följe ut för att besöka Andersudde.

vinserna stöds nämligen av Ryssland. Å andra sidan vill Georgien med i Nato och för att klara det måste man få fred med sina provinser.

– Vi skall bygga upp fred. Med små steg skall vi nå en politisk lösning, försäkrade Saakasjvili.

– En sak är säker, valfrå-

gorna där skiljer sig en hel del från våra. Det är inte kommunsammanslagningar man diskuterar, kommenterade en av de åländska värdarna

när sällskapet efter presskonferensen gick ut till bilar och bussar för att åka vidare till Andersudde.

President Saakasjvili med

På bilden från vänster Johan Mattsson, Henrik Fagerholm, Mikael Granskog, Henrik Viktorsson och Ingegerd Eklund.

**Gör Ditt bästa val!
Vi erbjuder Dig Finlands
bästa* Private Banking
-service på Åland**

Allt fler upptäcker fördelarna med våra tjänster och produkter. På Åland har vi de senaste åren haft en årlig kundökning på 25–30 %. Vårt 5 personers team står även till Ditt förfogande. Du hittar oss på Torggatan 10 i Mariehamn. Boka tid hos våra kapitalförvaltare på numret (018) 533463, så kan vi diskutera mera, om hur vi kan sköta just Din förmögenhet på ett tryggt, personligt och aktivt sätt.

Gör det möjligt

Nordea

nordea.fi

Private Banking

* Euromoney-tidningen valde år 2007 Nordea Private Banking till Finlands bästa, redan tredje året i rad.

Guidad. På Andersudde guidade Kjell Ekström presidenten bland konsten.

Stort följe. Presidenten hade ett stort följe med sig under Ålandsbesöket. Hela sällskapet fick se sig runt på Andersudde, även arenan visades upp.

följe, en delegation på tio personer, skulle senare på kvällen fortsätta hem till Georgien i presidentens privatplan.

HARRIET TUOMINEN
harriet.tuominen@nyan.ax
tfn 528 464
Foto: FREDRIK TÖRNROOS
fredrik.tornroos@nyan.ax

Snittar. Det bjöds på snittar och champagne.

Tack och hej. Mikheil Saakasjvili tackar Anders Wiklöf för besöket. Som minne fick presidenten en bok.

Höstlovet är som gjort
för ett litet äventyr...

Kanske ett badpaket?

ECKERÖ LINJEN

Badpaket i Sverige

T.ex. Fyrishov i Uppsala, Gustavsvik i Örebro eller Sydpoolen med Tom Tits i Södertälje.

Pris 2 vuxna + 2 barn från 116,40 € inkl. bil- och personbiljetter t/r med Eckerö Linjen, övernattnig på hotell med frukost samt entré till badet.

P.S. Kom ihåg vårt härliga Viltbord som serveras t.o.m. 15/11! Pris: 20,32 €/person

Ropa bingo över Ålands hav – och annat skoj!

Roa dig på M/S Eckerö! Kryssningsvärdar vardagar, coverband lördagar och jazz söndagar. På måndagar bingo på 13.30- och 15-turen med final sista måndagen i månaden. Säsongsavslutning 17/12 med en jackpot på 10.000 kr!

Obs! Extra båtutur från Eckerö inför höstlovet – torsdag 18/10 kl. 08.30!

WILLIAMS

Allt för Hälsan & Träningsdagarna

Inspirations- och kunskapsmässan om Kost & Energi, Kropp & Själa samt Behandling & Relax.

Avresa 27/10, 1 dag. Pris 56 €/person. I priset ingår även entré till mässan.

I SAMARBETE MED TRÄNINGSVÄRKET
Träningsverkets medlemmar erhåller 10 %. Uppvisa medlemskortet vid bokning.

Singin' in the Rain – Res 2 betala för 1!

Med bl. a. Ewa Roos och Johan Rehborg i en komisk musikal om Hollywoodstjärnors uppgång och fall.

Avresa: 20/10, 1 dag. Ord. pris 115 €/person inkl. teaterbiljett.

Vårens biljetter till Rivierians Guldgossar är snart här!

Tekniska mässan i Älvsjö

OBS! Vid bokning om minst 10 personer med samma faktureringsadress ges 10 % rabatt!

Avresa: 19/10, 1 dag. Ord. pris 56 €/person inkl. entré till mässan.

I alla Williams paket ingår dessutom buss- och båtresa t/r med sjöfrukost.

Just nu!

Vill du också sova gott?

Investera just nu i en Hästens så får du
upp till 700,- för din gamla säng.

Njutningen och känslan får du som en extra bonus.

Hästens Naturally
180x200 inkl BV
ord. pris 4.215,-

www.em.com

Hästens
sedan 1852
www.hastens.com

EM Åland
Dalkarby, Godbyvägen 184
Tel 32 940

ÖPPET:
Måndag 9-19
Tisd-torsd 9-17.30
Fredag 10-17
Lördag 10-14

Em

Skönt att komma hem.

Dina resor bokar du hos Ålandsresor Resebyrå
Torggatan 2, tel. 28 040

Ålandsresor
RESEBYRÅ

Erbjudandet gäller tom 31/10-07

Skräddarsydda finansieringsalternativ med Aktiviraha!

Så har Nyan pejlat i 25 år

Ibland blev det rätt, ibland litet snett

Inför andra omgången av presidentvalet i fjol fick Tarja Halonen 67,3 procent av rösterna i Nya Ålands pejling och 67,4 blev valresultatet. I lagtingsvalet 1999 fick de obundna 23,5 procent av rösterna i pejlingen och 12,8 i valet. Men oftast har resultatet stämt bättre än så.

Nya Åland har pejlat stämningarna inför val i 25 år. Det började med elektorvalet 1982, då vi mest på skoj gick ut och frå-

gade folk hur de skulle rösta. Utfallet visade sig stämma så pass väl med det slutliga resultatet så pejlingarna fortsatte. Ibland har resultatet stämt oväntat bra, ibland mindre bra. Att de obundna inför lagtingsvalet 1999 pejldes till 23,5 procent kanske bidrog till att de ökade från 9,8 till 12,8 procent. Eller så hade gruppen vind i seglen just då för att sedan backa till valet 2003. Eftersom det har visat sig att resultatet kan manipuleras och också har manipu-

lerats så blir det inga fler pejlingar av det här slaget. Därför har vi grävt i arkiven och plockat fram de pejlingar som har gjorts under årens lopp. I sammanställningen här nedan har vi jämfört resultatet i den sista pejlingen inför valet med valresultatet. Det tabellerna visar rent allmänt är att det är lättare att hamn rätt om kandidaterna är få.

HARRIET TUOMINEN
harriet.tuominen@nyan.ax
tfn 528 464

Lagtingsval

Lagtingsval har Nya Åland pejlat bara fyra gånger, om man frånser årets försök där det hävdas att några har fuskat. Det finns heller inget att jämföra den pejlingen med ännu, så den faller bort.

Svårigheten med lagtingsvalen är att det finns mycket att välja på, man kan ändra sig i sista stund och då blir resultatet ett annat än i pejlingen.

Pejlingen 1983 gjordes väldigt försiktigt och riktade in sig på antal mandat. Det blev någorlunda.

1995 ser vi att liberalerna fick för mycket i pejlingen och de frisinnade och socialdemokraterna för litet. För liberalerna kan man möjligen se en trend där, partiet gick fram jämfört med valet 1991 medan centern backade en del.

1999 har vi den kraftiga avvikelserna för de obundna medan centern och de frisinnade ligger ungefär där de skall.

2003 var ett mycket bra val för socialdemokraterna, vilket inte kom fram i pejlingen. Däremot fick liberalerna på tok för mycket stöd av folket på gatan. (ht)

Lagtingspejl. Barnomsorgen var en viktig fråga för en del av dem som deltog i pejlingen inför lagtingsvalet 2003. Foto: JONAS EDSVIK

Lagtingsvalet 1983 (mandat)		
	PEJLING	RESULTAT
c	10	11
lib	10	9
s	5-6	5
fs	4-5	5

Lagtingsvalet 1995 (%)		
	PEJLING	RESULTAT
c	29	27,7
lib	32	27,6
fs	16	20,5
s	11	15,3
ob	12	9,8

Saknas pejlingar för lagtingsvalen 1991 och 1995

Lagtingsvalet 1999 (%)		
	PEJLING	RESULTAT
c	28,4	27,3
lib	23,7	28,7
fs	13,2	14,5
s	9,2	11,8
ob	23,5	12,8
Åfg	1,9	4,8

Lagtingsvalet 2003 (%)		
	PEJLING	RESULTAT
lib	29,4	24,1
c	23,6	24,4
fs	11,9	13,6
ob	9,9	9,4
s	11,1	19,0
Åfg	5,8	3,4
ÅF	8,3	6,5

14

Det blev köbildning till Nya Ålands "provröstning" på Torggatan i M sin röst medan andra Herbert Marjanen väntar på sin tur.

Valpejlingen pek på rekord-röstni

Från sidan 1!

Enligt Nya Ålands valpejling — som gjordes på Torggatan vid lunchtid i onsdags — blir det rekordstort deltagande i elektorvalet. Av de tillfrågade uppgav 90 procent, 101 tillfrågade, att de tänker rösta på söndag eller måndag.

Ett så högt valdeltagande skulle vara rekord för Åland under senare år. Men man kan anta att en del av "provröstarna" tycker att det är enklare att rösta i ett provval som hålls där just de passerar än att ta sig till en vallokal. Pejlingen tyder dock på att deltagandet blir högt. Betydligt högre än i senaste elektorval då endast 33 procent av röstberättigade ålänningar gick till valurnorna.

Av "provröstarna" fick Harriet Lindeman 59, vilket motsvarar lika många procent av de som tänker rösta. Enligt Nya Ålands valpejling skulle ålänningarna till 59 procent vara för Mauno Koivisto som nästa president i Finland.

Centerns och de frisinnades elektorskandidat Sune Carlsson fick ihop 19 röster vid provröstningen och blev klart distanserad av Lindeman.

Centerns och de frisinnades elektorskandidat Sune Carlsson fick 19 procent av provröstarna och riksdagsman Gunnar Häggblom ville 11 procent ha som

Elektorvalet 1982 (%)		
	PEJLING	RESULTAT
Sune Carlsson	19	23,0
Harriet Lindeman	59	57,0
Rauli Lehtinen	1	0,8
Gunnar Häggblom	11	18,0

Presidentvalet 1988 (omgång 1, %)		
	PEJLING	RESULTAT
Mauno Koivisto	76,5	74,8
Harri Holkeri	13,6	9,3
Paavo Väyrynen	8,6	12,4

Presidentval 1994 (omgång 1, %)		
	PEJLING	RESULTAT
Elisabeth Rehn (sfp)	82	79,07
Martti Ahtisaari (s)	7	10,67
Paavo Väyrynen (c)	4	6,49
Raimo Ilaskivi (saml)	3	1,12

Fredag 15 januari 1982

Mariehamn i onsdags. Byggmästare Alvar Dahl har just avgivit

(Foto: Tom Wiklund)

Kandidat röster procent

Sune Carlsson	19	19
Harriet Lindeman	59	59
Rauli Lehtinen	1	1
Gunnar Häggblom	11	11
Vet ej	11	11
Valdeltagare		101
Tänker inte rösta	12	
Provröstade totalt	113	

• I Nya Ålands provröstning fördelade sig rösterna på ovanstående sätt.

Så gjordes valpejlingen

Nya Ålands valpejling gjordes i onsdags mellan klockan 11.00 och 11.40 utanför varuhuset Varman vid Torggatan i Mariehamn. De förbipasserande tillfrågades om de ville delta i en provröstning inför elektorsvalet. Totalt ville Ålands elektor i presidentvalet.

• Riksdagsman Gunnar Häggbloms väljare höll sig tydligen inte framme i Mariehamn i onsdags. Endast 11 provröstare vill ha Gunnar som elektor.

Ålands elektor i presidentvalet.

Provröstning.

Så kallades den första gatupejlingen i januari 1982. 115 ålänningar berättade hur de tänkte rösta i elektorsvalet. Bilden togs av Tom Wiklund.

12 att de inte tänker rösta i valet. "röstsedel" där alla elektorer

Vem är bäst? Nya Ålands pejling inför riksdagsvalet på köpmannamässan 1999.

Foto:STEFAN ÖHBERG

Riksdagsval

En mycket enkel slutsats man kan dra av riksdagsvalen sedan 1983 är att de har dominerats av **Gunnar Jansson**. I fem val ställde han upp och drog mycket röster redan från början.

1983 utmanade han sittande riksdagsmannen **Gunnar Häggblom**, som fick se sig slagen. I valet 1987 ville ingen utmana Jansson, men till slut ställde en grupp ungpolitiker upp från frissinnade och centern. Har någon hört talas om **Johan Rothberg**, **Mikael Lönnqvist**, **Anders Eriksson** och **Ingvar Björling**?

I valet 1991 ställde Jansson upp med liberaler och frisinnade medan centern och socialdemokraterna hade egna listor.

1995 fanns Jansson på en liberal lista, som fick 63 procent i pejlingen och 61 i valet. Gunnar Jansson tog 57 procent i pejlingen och 52 i valet, alltså det mesta av rösterna på listan. Och så såg det ut också 1999.

2003 ställde en annan Jansson upp, **Roger Jansson** (fs) på en (fs)-(ob)-lista. Jansson blev vald, men här gjorde socialdemokraterna ett starkt val. Liberalerna kom starkt på slutet. Där drog **Roger Eriksson**, efter att Gunnar Jansson hade testamenterat sina röster till honom.

Och så slutligen årets riksdagsval, med en borgerlig lista mot socialdemokraterna. **Elisabeth Naucélér** ledde klart i pejlingarna, folk hade reagerat på att hon blev av med tjänsten som kanslichef. Men i valet blev det rätt jämnt mellan henne och Roger Eriksson. (ht)

Riksdagsvalet 1991 (%)		
	PEJLING	RESULTAT
lib + fs (G Jansson)	68,0	69,5
centern	20,0	19,7
sossarna	11,6	9,5

Riksdagsvalet 1995 (%)		
	PEJLING	RESULTAT
lib (Gunnar Jansson)	63	61
(GJ)	57	52
c+fs	27	30
s	10	9

Riksdagsval 1999 (%)		
	PEJLING	RESULTAT
lib (Gunnar Jansson)	49	56,1
c+fs+ob	35	35,1
s	15	8,8

Riksdagsval 2003 (%)		
	PEJLING	RESULTAT
fs+ob	47,9	36,9
s	22,9	25,0
lib	19,8	28,5
c	9,4	10,0

Riksdagsval 2007 (%)		
	PEJLING	RESULTAT
borgerlig lista	75	85,6
(Elisabeth Naucélér	37	39,3)
(Roger Eriksson	21	36,0)
s lista	25	14,4

Presidentvalet 2000 (omgång 2, %)		
	PEJLING	RESULTAT
Esko Aho	59	60,6
Tarja Halonen	34	39,4

Presidentval 2006 (omgång 2, %)		
	PEJLING	RESULTAT
Tarja Halonen	67,3	67,4
Sauli Niinistö	32,6	32,6

Elektors- och presidentval

Det var elektorsvalet 1982 som gav blodad tand. **Harriet Lindeman** ställde upp som elektor för **Mauno Koivisto** och tog en överlägsen seger såväl i pejlingen som i valet.

I valet 1988 röstade vi direkt på presidentkandidaterna och Koivisto visade sig vara fortsatt populär.

Men Åland har inte alltid röstat som landet i stort. 1994 var **Elisabeth Rehn** omåttligt populär på Åland, men slogs

ut i riket av **Martti Ahtisaari**, som drog dåligt med röster på Åland, bara drygt 10 procent. Pejlingen gjordes i första omgången av valet.

Samma fenomen sågs i valet 2000, när centerns **Esko Aho** var klart populärare än socialdemokraternas **Tarja Halonen**. Men Halonen blev vald. Och populär. År 2006 hade samlingspartiets **Sauli Niinistö** inte en chans mot henne på Åland.

Nya Åland har bett doktor **Jouko Kinnunen** på Ålands statistik- och utredningsbyrå titta på pejlingarna. Den risk man tar med den här sorten av icke-vetenskapliga mätningar är att fel parti får vind i seglen. Om pejlingen visar framgång för en viss grupp så kan det locka fler att rösta på den gruppen och då blir valresultatet snedvridet.

Kinnunens första kommentar är emellertid att pejlingarna är förvånansvärt bra med tanke på att de baseras på 100 röster på stan.

– Men med så liten bas är felmarginalerna enorma, så de täcker in nästan vad som helst, tillägger han för att inte ge fel signal om att metoden är godkänd.

Områdesvariation

Det Jouko Kinnunen påpekar är att stödet för olika partier kan variera från en plats till en annan på Åland.

– Det kanske är så att ett parti har ett ganska starkt stöd på ett ställe och ett annat parti på ett annat. Om man då hela tiden

pejlar partisympatierna på samma två platser så får man kanske samma fel gång efter gång.

Vetenskapligt

För att göra en vetenskaplig mätning av opinionerna borde man ha 1.000 svar – då täcker man enligt Kinnunen in USA lika väl som Åland – men 300–400 i vilket fall som helst.

– Det viktiga är att man har en jämn spridning såväl geografiskt som åldersmässigt och sett till kön.

I Åsubs senaste mätning skickade man ut 1.140 frågeformulär och fick 723 svar, vilket betecknades som ganska bra. Den som vill beställa en sådan utredning får vara beredd att satsa några tusen euro.

HARRIET TUOMINEN

Kommenterar. Jouko Kinnunen på Ålands statistik- och utredningsbyrå kommenterar Nyans pejlingar. Han säger att man för att göra en vetenskaplig mätning av opinionen behöver hela 1.000 svar.

Foto: ERKKI SANTAMALA

”Förvånansvärt bra”

Kiki Alberius-Forsman

Epost: kiki@nyan.ax
Telefon: 528 451

familjen

Dagens namn

EBBE, EBBA

Vi firar

David Jansson i Kalmarnäs Jomala fyller 10 år i morgon, söndag den 14 oktober, som han firar på Cypern. Gratishälsningen kommer från klasskamraten och kompisen Andreas Mattsson.

Julius Sundström i Eckerö Kyrkoby fyller 14 år i morgon, söndagen den 14 oktober. Stort grattis från mamma, Ingo, Mikaela, mormor och morfar.

Douglas Aller i Jomala Överby fyller 1 år i morgon söndag den 14 oktober. Han grattas av farmor och farfar.

1-15 år

Cecilia Sundberg i Saltvik Kroklund fyller 9 år i dag den 13 oktober. Hon grattas av mamma, pappa, Celine och Sebastian.

Andreas Mattsson i Kalmarnäs Jomala fyller 10 år söndagen den 14 oktober. Bamsekramar får han från mamma, Dan, Sofia, Linda och Bellis.

David Johansson i Mariehamn fyller 3 år i morgon den 14 oktober. Han grattas av mamma, Henke, Rickard, Erik, Tommy och Thomas.

Dop

Ella Linnéa Nordström döptes den 6 oktober i Petalax kyrka. Hon är dotter till Anette Marie Storsjö och Nicklas Karl-Gustav Nordström i Mariehamn.

Döda

DENICE HÖGBÄCK

Den 7 oktober avled **Denice Elisabeth Högbäck**, född **Lundberg**, i Saltvik Haraldsby. Hon var född den 20 oktober 1945 i samma by.

Denice Högbäck fick en speciell uppväxt i och med att mamman dog när Denice bara var fem år gammal. Hon gick i skolan på hemorten och började som ung vuxen arbeta som sömmerska år företaget Rocky i Godby.

Efter giftermål i slutet av 1960-talet blev hon hemmafru och skötte hem och familj under många år.

Hon arbetade som biträde på vårdhemmet Epione, mellan åren 1986 till 1994, och efter det var hon en flitig inhoppare som alltid ställde upp när mer personal behövdes i arbetet på Grelsby sjukhus.

Trädgården var det stora intresset för Denice Högbäck. Hon lade mycket möda i att pyssla om växter av alla de slag. En riktigt fin trädgård i Haraldsby minner nu om hennes verksamhet där. Trädgården har också presenterats i lokaltidningarna.

För de närmaste var hon uppskattad som en riktigt snäll och god människa.

Sörjande är maken **Boris**, sönerna **Charles** och **Glenn**, med flickvän **Cissi**, samt styvmor **Gunnie**, syskonen **Angela** och **Ralf** med familjer.

En pojke som ska heta Victor föddes den 8 oktober kl 23.04. Han var 54 cm lång och vägde 4.030 gram. Han är son till Henrik och Janessa Fallström i Finström Bartsgårda. Foto: ERKKI SANTAMALA

William, eller Ville, heter denne mörkrufsige kille som föddes den 2 september klockan 16.34. Han var vid födseln 52 centimeter lång och vägde 4.065 gram. Föräldrar är Caroline Hård af Segerstad och Poya Tababat-Khani. Familjen är bosatt i Malmö, men har under flera års tid bott på Åland. Foto: PRIVAT

Folkhälsan i Mariehamn: Måste få berätta för Dej, hur trevligt det är med 30-års jubileum i lekpark!

Västernäs lekpark firade med pompa och ståt 10 oktober. De flesta av våra inskrivna barn firade tillsammans med sin/sina föräldrar, någon mor/farförälder samt syskon, så gården vimlade av glada upprymda barn. Där fanns ballonger, saft och kaffe med muminkex, till allas lycka,

100 ord från din förening
redaktion@nyan.aland.fi

övertaskningen som bestod av Hippo som dansande tjtade om vad hon hette och vad barnen hette och hade

en överraskningskasse med små Hipposar att dela ut. Dock höll man sej lite avvaktande till denna konstiga figur. Men de sjöng en liten stump för Hippo, som dansade sen vinkande iväg lika lycklig som barnen. Det var en rolig annorlunda parkdag. Tack för att ni alla kom!

Förböner i Jomala kyrka

■ Nu på söndag startar Jomala församling höstens första förbönsgudstjänst i kyrkan klockan 18.00. Medverkande är **Roger Syrén, Anders Laine, Marie-Louise Nordberg** och några lekmän.

Till denna förböns- och lovsångsgudstjänst kan man redan hemma skriva ner sina förbönsämnen eller så kan man göra det i kyrkan, där de samlas upp i korgar och bärs fram till altaret. Möjlighet till samtal finns efter gudstjänsten. Då bjuder församlingen på kaffe och te i kyrkan.

– Vi vänder oss till alla, både den som ofta besöker kyrkan och till den som mera sällan gör det. Alla är varmt välkomna, hälsar diakon Marie-Louise Nordberg i ett pressmeddelande. (ka-f)

Flera examina i Uppsala

■ **Gabriel Forss** från Finström, Godby, har vid Uppsala universitet tagit två filosofie magisterexamina i språk, den ena med engelska som huvudämne och den andra med franska som huvudämne.

Dessutom har han tagit politices magisterexamen med statsvetenskap som huvudämne och internationell ekonomie magisterexamen med nationalekonomi som huvudämne. I sin pol. mag. examen skrev han bland annat en uppsats om EU-anslutningen och den åländska autonomin. För tillfället arbetar han som ratinganalytiker vid Standard & Poors i Stockholm.

► DÖDA

Vår käre

Uno Vänfrid Hambrudd

* 14.4.1920
† 9.10.2007

Mor har räckt ut handen
Far har fattat den
Och på andra stranden
mötas de igen

Ulla och Tage
John, Thomas och Fanny

Jordfästningen äger rum lördagen den 20.10 kl 12.00 i Jomala kyrka. Därefter minnesstund i församlingshemmet vartill alla vänligen inbjudes. Tänk på Ålands synskadade 660100-2305365

► DÖDA

Vår käre

Alice Roos

* 6.10.1918
† 10.10.2007

När far gick bort
så ensam blev Din strid
Nu kära mor,
har även Du fått frid
Sov kära två
som trofast delat öden
i gravens ro förenade
i döden

Ros-Marie och Hilding

Tack för vad Du givit
Tack för vad Du var
Tack för ljusa minnen
Som du lämnar kvar

Diana och Bo
Tommy och Eva-Maria

Tack för allt

Barnbarnsbarnen

Älskad – Saknad

Tyna
Övrig släkt och vänner

Jordfästningen äger rum lördagen den 20.10 kl 16.00 i Sunds kyrka. Därefter minnesstund i församlingshemmet vartill alla inbjudes.

Satsa på din personliga utveckling!

Coaching är ett kraftfullt redskap att uppnå dina mål!

Boka tid redan nu!

Obs! Coachingen är naturligtvis konfidentiellt mellan dig och mig.

Coaching hjälper dig t.ex

- att öka din självkänsla
- att hitta balansen mellan jobb och fritid
- att skapa rätt struktur i din tillvaro
- att minska stressen

Margita Rehnström-Huhtala
Internationellt Certifierad Coach
Blåbärsstigen 21, Mariehamn
0400 529 367 • margita@certinova.fi
www.certinova.fi

Ättika bäst mot kalkfläckar

Fråga: Hur ska jag få bort torkade vattendroppar på insidan av duschkabins genomskinliga väggar? Har försökt med fönsterputsmedel, men det blir inte rent.

Svar: Vita fläckar och prickar är kalkavlagringar och fastnar mer eller mindre på ytan beroende på hurdant vatten man har.

Kalket fastnar på ytan och ovanpå kalkytan fastnar det tvål och rester från olika hårvårdsmedel. Tvål är klabbigt och på det fastnar det damm, smuts och hudfett.

Håll rent

Tvättar man duschkabinen ofta så hjälper det att hålla den fräsch från det smutsiga hela tiden. Kalket fastnar oberoende och har ingenting med varken bristande hygien eller dåligt städande att göra. Det bara fastnar av sig självt och bygger på lager efter lager. Där det ligger vatten ofta blir det riktigt mycket vitt.

Ättika

Jag har tidigare skrivit om rengöring av kakelplattor. Då handlade det om ättika. Jag slog upp kalkavlagringar i boken "Smartha tips", av Finlands svenska Marthaförbund och kunde konstatera att de tipsar om ättika på längden och tvären då det gäller kalk, lite skrivs det om citronsyra. Jag har rengjort duschkabiner med ättika och det funkade faktiskt.

Tvätta först med rengöringsmedel för att avlägsna smuts.

Lägg ättika i en sprejflaska och spreja på duschkabins väggar. Gå ut ur rummet medan verkningstiden pågår för ättika är starkt att andas. Man kan späda ut det med vatten, 1 del ättika - 2 delar vatten eller 1 del ättika - 1 del vatten.

Låt ättikan verka ett tag, gnugga på ett ställe med mjuk björntunga för att se om det

lossnar. Skura hela ytan och skölj med varmt vatten. Skura med borste om ni har räfflade duschväggar. Upprepa proceduren om det behövs.

Igenkalkade duschstrilar kan läggas i blöt i ättika några timmar och sköljas.

Andra medel

I affärerna finns många olika medel som är gjorda för kalkavlagringar. Principen är densamma som med ättika fast de doftar godare men är dyrare att köpa. Jag tror att alla har verkningstid för att de skall funka. Fråga i affären. Hur som helst så är det regelbundenhet som hjälper mest i den här frågan. Kalka av duschkabins väggar, duschväggar och kakel med jämna mellanrum så hinner det inte bli så mycket vita prickar och ränder och man behöver inte skura så hemskt.

Tina

Knepigt hålla fräscht. Duschrummets väggar får fläckar. Ättika biter bra, tipsar vår hemmatipsare Tina i dag.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Kom ihåg

■ ■ ■ **ABF-Yoga:** Hatha yoga kurser 16.10–12.12, 9 veckor, tisdagar kl 19-21 och onsdagar kl 19-21. Anmälan: Isabell tfn 15 887, isabellmattsson@hotmail.com eller ABF, Inga-Britt tfn 16 707.

■ ■ ■ **ABF-Åland:** En kurs i Psykiskt arbetarskydd lördag 20.10 kl 10-16 i Mariehamn. Kurseledare är Britta Lindblom från Folkhälsan i Ingå. Anm. till ABF-Åland tel. 16 707.

■ ■ ■ **Barnskötarna på Åland:** Barnskötmöte måndag 29.10 kl 18.30, daghemmet Blåbäret, Skolstigen. Jörgen Erlund från TEHY kommer och informerar om allmänna aktuella frågor. Kaffeservering till självkostnadspris. Alla välkomna. Ring gärna om berätta om du kommer till 531 287.

■ ■ ■ **Demensföreningen på Åland:** Simning/vattengymnastik för personer med demens och deras anhöriga, söndag 21.10 kl 18-20.00 i Folkhälsans Allaktivitetshus. Ledare fysioterapeut Gun-Lis Andersson. Frågor och nyanmälan riktar till demensrådgivare Regina Österlund, Skarpansvägen 30 i Mariehamn, tfn 527 369, GSM 0457 548 3818 eller e-post: regina.osterlund@handicampen.ax Välkommen!

■ ■ ■ **Folkdansarna på Åland:**

Kom och prova på folkdans söndag 14.10 kl 20.30 i Källbo skola i Godby. Kursen är gratis. Du behöver inte ha kavaljer med. Ingen övning 21.10 men sen fortsätter vi.

■ ■ ■ **Folkhälsan och Röda Korset i Saltvik:** Gemensamt höstmöte söndag 14.10 kl 19.00 hos Ritva Björklund, Lillgårds Källarkrog. Stadgeenliga förhandlingar, Servering med underhållning. Välkomna! Styrelserna.

■ ■ ■ **Hem och Skola vid KHS:** Årsmöte den 16.10 kl 19.00 i skolan. Stadgeenliga förhandlingar. Föreläsning. Välkomna.

■ ■ ■ **Hoppets Stjärna:** Deltagarna i Hoppets Stjärnas fadderresa till St. Petersburg träffas onsdag 17.10 kl.23.00 i Västerhamn för avfärd med Vikinglinjens nattfärja till Helsingfors. Båtbiljetterna delas ut på plats. Kom ihåg att ta med passen!

■ ■ ■ **IMS-Åland:** Kom ihåg Lemböterondningen 2-4.11 (fredagkväll- söndag eftermiddag) Sista anmälningsdag är söndag 21.10.

■ ■ ■ **Mariehamns Pensionärsförening:** På måndag 15.10 med start kl 10.00 vid Folkhälsans allaktivitetshus motionerar vi

alla med eller utan stavar. Vi går norrut och i spetsen går Folkhälsans Clary Åkerberg.. Men kom ihåg att Du kan röra på dig i Din egen takt - den kortare eller längre sträckan. Kom med för att trivas och må bättre.

■ ■ ■ **Parkinsongruppen:** Välkomna på kurs med talterapeut Marianne Salo onsdag 17.10 kl 13-13.45 i HandiCampens bibliotek, Skarpansvägen 30. Anhöriga är också välkomna!

■ ■ ■ **Röda Korsgården:** Bokcafé ned Doris Ingman måndag 15.10 kl 114.00.

■ ■ ■ **Steinerpedagogikens vänner:** Lasyrmålningskurs 16-18.10 med Bengt Ahlin. Närmare upplysningar lämnas av Marie Johansson, tel. 0457 530 0733.

■ ■ ■ **Oratoriekören:** Extra årsmöte på Lemböte lördag 20.10 kl 14.30.

■ ■ ■ **Veteranbilsägare:** Träff söndag 15.10. Samling vid bilmacken kl 14.00.

■ ■ ■ **Vårt Hjärta/Strokegruppen:** Välkomna på träff måndag 15.10 kl 18.30 i Handicampen, hallen, Skarpansvägen 30, då vi diskuterar kommande verksam-

hetsplan och andra aktuella frågor som deltagarna tar upp.

■ ■ ■ **Ålandsfuchsian:** Tulpankväll onsdag 17.10 kl 18.30 i Folkhälsans allaktivitetshus. Inga-Britt Wiktorsson berättar om sin uppmärksammade utställning "Inte bara en tulpan". Trädgårdstekniker Sven-Olof Sundberg ger tips om hur du lyckas med dina tulpaner. Fri entré för alla även för icke medlemmar. Kaffeservering.

■ ■ ■ **ÅBSK Agility:** Inomhusträning på Sleipner i vinter. Förkunskaper: grundkurs i agility. Anmäl till Lotta 040 776 6144 eller Rigmor 0457 374 9936.

■ ■ ■ **Ålands dansförening:** Barndans 15.10-10.12, 8 veckor, måndagar kl 17-18, barn 5-7 år, måndagar kl 18-19, barn 8-9 år. Anmälan: tfn 15 887 eller isabellmattsson@hotmail.com

■ ■ ■ **Ålands invalider:** Kom ihåg att anmäla Er till teatern Stormskärs Maja på stadshuset senast 19.10 till HandiCampen tel. 527 360. Välkomna!

■ ■ ■ **Ålands synskadade:** Träff måndag 15.10 kl 15.00 med inbjudna politiker på VITA KÄPPENS DAG för en genensam stund på Ankaret, kaffe med dopp. Alla hjärtligt välkomna.

tusen tecken

Den helige dåren kommer gående längs med vägen. Han har varit i stan och köpt en bit kött som han skall tillreda enligt konstens alla regler. Eller snarare enligt det recept han håller i vänster hand.

Plötsligt dyker en vråker och sliter åt sig hela köttbiten, flaxar tungt vinglande, försöker hålla taget i köttbiten och lyckas till slut att lyfta.

Idiot! Skriker den heliga dåren.

Köttet har du kanske.

Men jag har receptet!

Vilken triumf den helige dåren har i rösten när han ropar efter vråken.

Jag tycker att jag känner igen människotypen. Den som blir mest upprörd och

ilsken för att dölja bristen, för att sopa igen spåren av förlusten.

Fråga inte när du träffar mannen hur det blev med köttet. Han exploderar över att du inte begriper att receptet är allt!

Tänk på konflikterna när det gäller kvinnopräster, homosexualitet och söndagsöppet. Är det recepten som gäller? Har substansen blivit vråkens byte? Då har vi en kyrka utan tro. Inkommande söndag handlar om tro eller otro.

Kent Danielsson
kent.danielsson@mac.com

Välkommen med i föreningen Önningebymuseets vänner r.f.

Betala medlemsavgiften om 15 euro till ÅAB 660100-1184332 så kommer medlemsbrev och -kort på posten.

Obs! Ange adress i girots meddelandefält! För mer information ring Kjell 0405533804

Kvalitet i Service och Värdskap

Kvalitet i Service och Värdskap är ett EU finansierat projekt som jobbar för att skapa ett välkommande Åland. För att uppnå detta mål erbjuder projektet kvalitetshöjande åtgärder i form av kurser i kvalitetsledningssystem samt nätbase-rad utveckling i värdskap.

Tour Quality

Den 7-8.11 är det åter dags för Tour Quality kvalitetsledningskurs på Ålands hotell- och restaurangskola, ta tillfället i akt att kvalitetssäkra Er verksamhet. Priset för kursen är 85€ per företag.

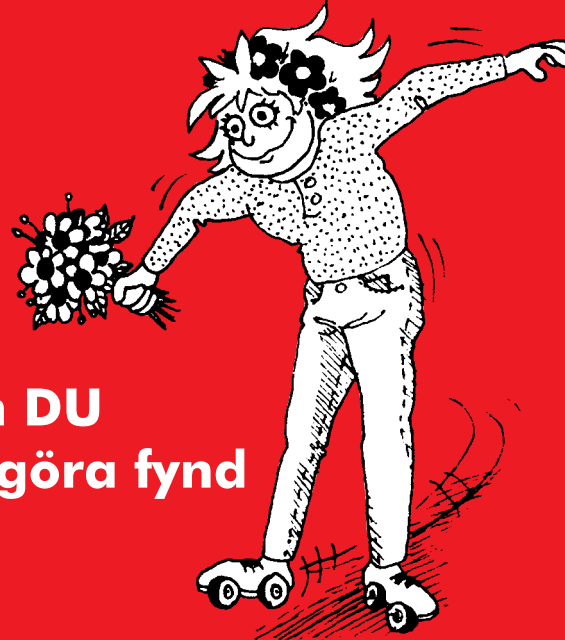
För mer information kontakta projektledare Mattias Eriksson tfn 26 848, mattias.eriksson@ahrs.ax

EUROPEISKA UNIONEN
REGIONALA
UTVECKLINGSFONDEN

LÄS ANNONSERNA

även DU
kan göra fynd

Nya Åland
★★★★

Slutlig sammanställning av kandidatlistorna

Frisinnad samverkan rf

2	Ahlgren Anneli produktspecialist Mariehamn
3	Ehn Johan utbildningssamordnare Mariehamn
4	Carlson Carl-Åke med.lic., läkare Sund
5	Dahlén Eva förvaltningssekreterare Lemland
6	Dahlén Viktor fartygsinspektör Mariehamn
7	Fagerström Susanne butiksinnehavare Lemland
8	Guildford Susanne fil.kand. Mariehamn
9	Henriksson Catharina studerande Jomala
10	Holmberg Lillan partisekreterare Mariehamn
11	Häggbloom Fredrik företagare Mariehamn
12	Isaksson Lennart ingenjör Mariehamn
13	Jansson Dennis entreprenör, företagare Jomala
14	Jansson Roger diplomekonom Mariehamn
15	Karlsson Johan slöjdlärare Mariehamn
16	Liewendahl Robert lektor, författare Mariehamn
17	Lindfors Nina mamma Mariehamn
18	Lindqvist Fredrik J V företagare Lemland
19	Salminen Anthonio fil.kand., dataansvarig Mariehamn
20	Strand Jörgen landskapsregeringsledamot Jomala
21	Sundberg Victoria projektledare Mariehamn
22	Valve Wille pol.mag. Jomala
23	Williams Karl-Erik vd Lemland
24	Öfverström Clas sjökapten Mariehamn

Åländsk Center rf

25	Berglund Rita klasslärare, mjölkbonde Sund	49	Sundblom Ethel närvårdare Föglö
26	Schåman Gunilla studerande Kumlinge	50	Mattsson Jan-Erik elektriker Eckerö
27	Häggbloom Monica bokförare Eckerö	51	Erickson Mikael verksamhetsledare Mariehamn
28	Blomberg Tom systemadministratör Mariehamn	52	Isaksson Stefan bonde, lantbruksinspektör Finström
29	Eliasson Torbjörn ”Tobben” lagtingsledamot, företagare Saltvik	53	Englund Anders jordbrukare Vårdö
30	Joelsson Annsofi primärskötare Lumparland	54	Johansson Ulf lagbas Finström
31	Holmberg Böge maskinmästare Mariehamn	55	Mattsson Stig sjökapten Hammarland
32	Stenroos Göran skärgårdsbrukare Sottunga	56	Eriksson Kaj fastighetsskötare Finström
33	Söderlund Tor-Erik diplomekonom Lemland	57	Höglund Roger företagare Finström
34	Larsson Patrik lärare, bildningschef Saltvik	58	Karlsson Sören bilmekaniker Finström
35	Jansson Anders trädgårdsmästare Geta	59	Salmén Jan bonde Saltvik
36	Wickström Ann-Lis avdelningssköterska Mariehamn	60	Lundberg Britt landskapsregeringsledamot, ped.mag. Mariehamn
37	Carlson Gun hälsovårdare Hammarland	61	Wilhelms Brage telefoncentralchef Lumparland
38	Larsson Gunvi f.d. ekonom, pensionär Finström	62	Björling Ingvar landsbygdsföretagare Geta
39	Söderholm Mikael jordbrukare Saltvik	63	Hendersson Kristian miljöstödshandläggare Hammarland
40	Pastoor Frederik tekniker Finström	64	Gustafsson Ulf chaufför, plåtslagare Jomala
41	Johns Loffe chaufför Finström	65	Thörnroos Veronica hälsovårdare Brändö
42	Björk Dennis fastighetsskötare Mariehamn	66	Andersson Camilla socialpedagog Geta
43	Söderström Kenth rörmokare Lemland	67	Erlandsson Fredrik studerande, musiker Mariehamn
44	Holmberg David speciallärare Mariehamn	68	Nordlund Roger lantråd Mariehamn
45	Grönholm Marianne beröringspedagog Jomala	69	Lundberg Magnus revisor Mariehamn
46	Lindström Henry vd, jordbrukare Saltvik	70	Blomster Bjarne vd Mariehamn
47	Fast Tony sjökapten Hammarland	71	Berglund Jan-Erik journalist, skådespelare Mariehamn
48	Slotte Roger skogsbruksingenjör Jomala	72	Karlsson Runar landskapsregeringsledamot Saltvik

Liberalerna på Åland rf

73	Janson Anna ekonomi- och personalchef Mariehamn	104	Lindqvist Leena pol.mag., företagare Saltvik
74	Gammals Bror verksamhetsutredare Mariehamn	105	Eriksson Sirpa socialkurator Jomala
75	Sjögren Katrin sjuuskötare Mariehamn	106	Westmark Ulf-Peter f.d. intendent Mariehamn
76	Lundberg Margaret sjuuskötare Brändö	107	Perämaa Mats företagare, lagtingsledamot Kumlinge
77	Fagerholm Inga-Britt pensionär Mariehamn	108	Henriksen Helena receptionist Sund
78	Fogelström Siv lärare Mariehamn	109	Petäjä Saija rederitjänsteman Jomala
79	Karlsson Hans sjökapten Mariehamn	110	Söderholm Reino försäljare Mariehamn
80	Dahl Ulla-Britt organisationssekr., förhandlare Sund	111	Smeds Nina fil.mag. Brändö
81	Mattsson Åke polis Finström	112	Jansson Gunnar vicehäradshövding, f.d. riksdagsledamot Mariehamn
82	Larpes Gard vicehäradshövding, led. offentl.rättsbitr. Sund	113	Johans Benita f.d. omsorgsdirektör Lemland
83	Eriksson Viveka lagtingsledamot Finström	114	Eriksson Roger landskapsåklagare, lagtingsledamot Jomala
84	Eklöw Raija-Liisa röntgensköterska, lagtingsledamot Lumparland	115	Pettersson-Hemming Inga-Lill lektor Mariehamn
85	Fagerholm-Sjöblom Silvana fil.mag., verksamhetsledare Saltvik	116	Mattsson Kjell företagare Mariehamn
86	Sjöblom Tommy systemutvecklare Saltvik	117	Gustafsson Birgitta landshövdingens sekreterare Lemland
87	Jansson Håkan företagare Hammarland	118	Sjöstrand Leo elektriker Mariehamn
88	Söderholm Torgny studerande Mariehamn	119	Rögård, Inga-Lill pens. lärare, musikledare Finström
89	Backas Kaj fritidsledare Jomala	120	Sundman-Danielsson Christel företagare, hum.kand. Mariehamn
90	Lindholm Stig kurator Mariehamn	121	Tapio Dick maskinmästare Lemland
91	Asumaa Tony ekonomichef, ekon.mag. Lemland	122	Mattsson Tuula organisationschef Mariehamn
92	Jalava Petra sjuuskötare Finström	123	Gustafsson Fredrik fil.lic., forskare Mariehamn
93	Eriksson Roger teletekniker Mariehamn	124	Sundblom Torsten matros Föglö
94	Sundblom Nils Olof fil.mag., f.d. produktutvecklare Geta	125	Sonck Pekka skådespelare, regissör Mariehamn
95	Fabritius Niklas studerande Saltvik	126	Karlsson Ralf egen företagare Sund
96	Alén Sune lärare Mariehamn	127	Wikström Carl-Johan idrottsledare, arbetarskyddsfullm. Mariehamn
97	Erland Olof ingenjör, ekonom Finström	128	Holmberg Kurt chaufför Brändö
98	Larpes-Nordas Gunmarie ”Kyni” arkitekt, planerare Mariehamn	129	Sjödahl Pamela fil.mag., högstadielärare Mariehamn
99	Smeds Janne butiksföreståndare Mariehamn	130	Widberg Eva-Maria kanslist, f.d. anhörigrådgivare Jomala
100	Sjölund Folke pol.mag. Mariehamn	131	Vaitilo Hannele spec. fysioterapeut, företagare Mariehamn
101	Lindgrén Jan elnätschef Saltvik	132	Eriksson Sune pens. överkommissarie Lemland
102	Haidari Benn kock, författare Mariehamn	133	Liljehage Jan pensionär, idéutvecklare Jomala
103	Holmström Gun husfru Lemland	134	Stjärnfelt Mikael fil.mag. Eckerö

för lagtingsvalet 2007

Ålands Socialdemokrater rf

135 Sjöblom Kjell biträdande kostchef Mariehamn	161 Mattsson Sigrid studerande Hammarland
136 Gunell Camilla kulturarbetare, fil.mag. Mariehamn	162 Hanström Marie egen företagare Kumlinge
137 Flöjt Bill vaktmästare Jomala	163 Winé Göte fältare Sund
138 Bång Martin arbetare Hammarland	164 Karlsson Peter diplomingenjör Finström
139 Lagerberg Henrik ombudsman Hammarland	165 Wirta Inga-Britt studiesekreterare Mariehamn
140 Khani Bitä egen företagare Mariehamn	166 Jansson Gudrun specialpedagog Lemland
141 Sjöberg Maj-Gun ekonomieföreståndare Sund	167 Andersson Ulla psykoterapeut Mariehamn
142 Flöjt Inger ansv. matutdelare Jomala	168 Olofsson Julia studerande Mariehamn
143 Nordberg Rita närvårdare Jomala	169 Vesa Anna studerande Vårdö
144 Löthman Henrik socialarbetare Mariehamn	170 Sundback Barbro psykolog Mariehamn
145 Markkula Lars vd Mariehamn	171 Aspbäck Per-Åke pensionär Mariehamn
146 Nyberg Kjell byggnadsarbetare Jomala	172 Ålund Sophia bilbärgare Jomala
147 Hallbäck Siv säljkonsulent Mariehamn	173 Jansson Monica servitör Jomala
148 Ahlbeck Hillevi fil.mag. Mariehamn	174 Höglund Leif anläggningsskötare Jomala
149 Sjölund Annika musikmag. Mariehamn	175 Henriksson Christina ”Kicki” försäljare Mariehamn
150 Snellman Stefan prost Mariehamn	176 Brändström Gudrun pens. sjuksköterska Eckerö
151 Mattsson Jan socialarbetare Hammarland	177 Andersson Peter translator Mariehamn
152 Fjäder Sturle extruderare Saltvik	178 Kärki Kari ungdomsbehandlare Eckerö
153 Nilsson Martin teknisk försäljare Sund	179 Johansson Christina postman Mariehamn
154 Grundström Kaj företagare Mariehamn	180 Söderlund Sanna timlärare Eckerö
155 Aaltonen Carina verksamhetsledare Jomala	181 Isaksson Carl pensionerad kock Hammarland
156 Granesäter Mats tvättarbetare Mariehamn	182 Sundblom Lennart radiotelegrafist Föglö
157 Fogelström Karl-Johan pensionär Mariehamn	183 Lybeck Kaj ekonomichef Mariehamn
158 Holmberg Igge elevassistent Mariehamn	184 Stenmark Anders färfarmare Kumlinge
159 Trofors Milla ingenjör, fil.lic. Mariehamn	185 Beijar Christian socioonom Mariehamn
160 Ringwall Eva sjukpensionär Mariehamn	

Ålands Framtid rf

186 Andersson Bengt försäljare Lemland
187 Dahlgrén Thomas studerande Mariehamn
188 Eklund Brage jordbrukare Eckerö
189 Eriksson Anders jordbrukare Jomala
190 Eriksson Kurt sjökapten Vårdö
191 Forsbom Tom företagare Mariehamn
192 Gottberg Ann byråsekreterare, miljöassistent Mariehamn
193 Granlund Rolf konsul Mariehamn
194 Jansson Harry kommundirektör, pol.mag. Jomala
195 Jansson Magnus kock Eckerö
196 Johansson Birgitta sjuksköterska, affärsinnehavare Mariehamn
197 Karlsson Kristian brandman Mariehamn
198 Karlsson Lasse journalist, fotograf Mariehamn
199 Klingberg Dick plåtslagare, företagare Jomala
200 Sanders Gunilla journalist Vårdö
201 Schütten Erik teknisk chef Saltvik
202 Schütten Marie-Susanne (Mia) färkonsulent Saltvik
203 Sundberg Tomas elektriker Geta
204 Sundblom Erik företagare Mariehamn
205 Sundblom Gunnar jordbrukare, lantbruksavbytare Lumparland
206 Åkerblom Hans fil.mag., lärare Finström

Obunden Samling på Åland rf

207 Allgode Gerry timmerman Finström	226 Karlström Fredrik ”Frille” företagare Jomala
208 Alm Kalle trafikpilot Jomala	227 Kudinoff Tor köpman Finström
209 Carlsson Ann banktjänsteman Sund	228 Kyrkslätt-Henriksson Siw lärare Jomala
210 Ekström Christian företagare Saltvik	229 Linde Guy pensionär Saltvik
211 Eriksson Pär företagare Mariehamn	230 Lindgren Bengt-Olof reparatör Lumparland
212 Erlund Jörgen organisationssekreterare Finström	231 Lindholm Gun-Mari sjuksköterska Lemland
213 Flink Carl-Gustav diplomingenjör Mariehamn	232 Nordberg Mika företagare Jomala
214 Helén Gunnar företagare Jomala	233 Nylund Carita ”Cita” primärskötare Lemland
215 Hellström Henrietta juristsekreterare Eckerö	234 Renvall Merja företagare, språklärare Sottunga
216 Henriksson Viktoria närvårdare Lemland	235 Roos Conny egen företagare Jomala
217 Hietanen Mikael företagare Jomala	236 Sirén Birgitta pensionär Jomala
218 Hilander John brandman Eckerö	237 Sjöblom Thord ”Todi” egen företagare Hammarland
219 Holmberg Anders företagare Mariehamn	238 Sjölund Jack maskinchef Lumparland
220 Hägglom Patrik receptionist Mariehamn	239 Snällström Mathias studerande Mariehamn
221 Hägglom Ted trafikpilot Mariehamn	240 Sundbom-Korpi Yvonne företagare Lemland
222 Högback Glenn chefsallskänk Saltvik	241 Sundman Danne företagare Lemland
223 Isaksson Donny företagare Mariehamn	242 Sundman Mette psykiater Mariehamn
224 Jansson Gunnie köksmästare Saltvik	243 Sveholm Christian ”Borgå” kökschef Mariehamn
225 Jansson Runa Lisa företagsekonom Saltvik	244 Tötterman Lennart egen företagare Mariehamn

HUT-gruppen

- 245** **Jansén Dan**
byggnadsingenjör
Jomala
- 246** **Sjöblom Carola**
närvårdare
Lumparland

Centralnämnden för lagtingsval

KUNGÖRELSE

Lagtingsval och kommunalval förrättas söndagen den 21 oktober 2007. För valen är kommunerna indelade i röstningsområden. I varje röstningsområde finns en vallokal enligt följande:

Kommun	Röstnings-område	Vallokal
Brändö	1 2 3	Kommunkansliet i Åva Skolbyggnaden i Jurmo Skolan i Lappoby
Eckerö	1	Eckerö skola, Storby
Finström	1 2 3 4	F.d. Tjudö skola Bredablick, Markusböle Emkarby daghem Kommunbiblioteket, Godby

Föglö	1	Skärgårdskontoret, Sonboda
Geta	1	Geta skola, Vestergeta
Hammarland	1	Kommungården, Kattby
Jomala	1 2	Vikingaåsens skola Gottby daghem
Kumlinge	1 2 3	Kommunkansliet, kommunrummet Enklinge hembygdsgård Seglinge andelshandel, samlingsrummet
Kökar	1	Kommunkansliet
Lemland	1 2	Kommungården, Söderby Järsö gamla skola
Lumparland	1	Lumparlands skola, Klemetsby
Mariehamn	1 2 3 4	Ytternäs skola Stadshuset Ålands yrkesskola, mediahuset Strandnäs skola

Saltvik	1 2	Ödkarby skola Rangsby skola
Sottunga	1	Kommunbiblioteket
Sund	1	Sunds grundskola, Finby
Vårdö	1	Vårdö bibliotek

Vallokalerna är öppna under **valdagen mellan kl. 9.00 och 20.00**. Var man skall rösta framgår på röstkortet.

I anslutning till denna kungörelse införs den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna för lagtingsvalet 2007.

Mariehamn den 13 oktober 2007

Centralnämnden för lagtingsval

Dan-Erik Woivalin
ordförande

Casper Wrede
sekreterare

Krångligt teckna aktier för många Eckeröägare

Måste faxa teckningsblankett och kopia på passet till Helsingfors

Varför så krångligt, Rederi ab Eckerö?

Det undrar en läsare som erbjudits teckna nya aktier genom ett besök i Sampo banks eller privatbanken Mandatums kontor – som inte finns på Åland.

Rätt många aktieägare i Rederi ab Eckerö har sina aktier registrerade hos Finlands värdepapperscentral i stället för i någon lokalbank på Åland. Det är de som nu har fått besked via värdepapperscentralen att personligen besöka Sampo eller Mandatums kontor för att teckna de nya aktierna.

– Alla medlemmar i vår familj äger några aktier var. Är det meningen att vi ska ta oss till Helsingfors allihopa för att kunna teckna de nya aktierna? Klanderligt skött, tycker läsaren som påpekar att familjen är långt ifrån ensam om att anlita värdepapperscentralen för aktieförvar.

Engelska?

I brevet uppges Sampo banks servicenummer. Nya Åland ringde för att få reda på vad som gäller.

– Kan ni tala engelska, var det första svaret.

Efter en stunds väntan kopplades samtalet till **Meri Mononen** på Sampo banks investeringsstjänster. Hon talar svenska och kunde berätta att ganska många ringt om samma sak.

– Det är ganska många som har sina aktier i värdepapperscentralen.

Det som krävs för att få teckna aktier på distans, säger hon, är att Sampo skickar teckningsblanketten per brev eller e-mail, mottagaren fyller i den fullständigt och faxar

Samarbete. Redan när Rederi ab Eckerö presenterade sitt köpbud på Birka Line i mars i år fanns Mandatum med i bilden som rådgivare (tv-skärmen i bakgrunden) Huvudbank för emissionen som nu är på gång är Sampo bank och Mandatum – inte lokalbankerna på Åland. Bilden från pressinformationen visar Eckerös styrelseordförande Jukka Suominen (till vänster), ekonomichef Jan Haglund och vd Björn Blomqvist. Foto: ERKKI SANTAMALA

den till banken tillsammans med en kopia av passet.

Tänk om alla inte har ett giltigt pass?

– Hittills har alla haft det. Men jag ska ta reda på om det går med något annat.

Annat id-bevis

Svaret kommer om en stund. Det går bra med en kopia på också något annat id-bevis och med körkort.

Meri Mononen understryker att betalningen måste

finnas hos Sampo senast kl 16 den 23 oktober.

– Om pengarna inte finns genomförs teckningen inte.

Frågan går vidare till **Jan Haglund**, ekonomichef på Rederi ab Eckerö.

Hur blev det så här krångligt?

– Det här är ett system som andra, inte vi, har byggt upp. Och de flesta har ju sina värdeandelskonton i en lokalbank. Det här gäller en minoritet av Rederi ab Eckerös

ägare, men det kan säkert upplevas som ett krångligt system.

Varför Sampo?

Varför Sampo och Mandatum?

– Valet skedde genom anbudsfordrande. Man skulle ju tycka att Ålandsbanken hade legat närmast till, men där har man inte färdiga system och resurser för det här uppdraget. Därför valde vi Sampo. Mandatum kom med

eftersom båda numera ingår i Danske Bank.

De aktieägare som har sitt aktiekonto i någon av de lokala bankerna har fått information och teckningsblanketter direkt från banken. Sampo är så kallad teknisk arrangör av emissionen och banken har i sin tur gjort avtal med andra banker, främst bankerna på Åland, som är ombud för Sampo.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax

Föreningen Ålands aktiesparare:

Fortfarande för dyrt teckna nya aktierna

42 euro per ny Rederi ab Eckerö-aktie är för dyrt – fortfarande. På lokalbörsen har köpkursen de senaste dagarna varit 41,50 euro.

– 35 euro är ett rimligt pris, säger **Folke Sjölund**, aktiespararföreningens ordförande.

En dryg vecka återstår av teckningstiden. Folke Sjölund säger åter det han sa redan på rederiets bolagsstämma i somras – att det är skäl för Eckerö att granska emissionskursen.

– 42 euro är väldigt högt. Eckerö ger ingen rabatt alls. Det vanliga i sådana här fall är att en rabatt på 20-30 pro-

cent ges, vilket skulle betyda att 35 euro per aktie skulle vara rimligt. Under de diskussioner vi fört med företrädare för Rederi ab Eckerö har vi sagt att om bolaget vill ha en framgångsrik emission så ska priset börja på en trea i stället för på en fyra. Därför blev jag förvånad när jag hörde att man höll fast vid sitt ursprungliga emissionspris.

Tron på Birka avgör

Föreningen ger inga rekommendationer till Rederi ab Eckerös småägare om hur de ska agera.

– Men vi har sagt så här att den som går in och tecknar gör det på basen av att man

tror att Birka Line kommer att gå bra. Birka står för substansen och för bättre framtidsutsikter.

hans förklaring är att Birka har ett nytt kryssningsfartyg som går bra och ett lastrederi ”som går som taget”, medan Eckerölinjen och Eckerö Line ”har ett gammalt fartyg på Eckerö-Grisslehamn och två gamla fartyg på Helsingfors-Tallinn”.

– Det har inte sagts något om hur man har tänkt sig att utveckla rederiet.

Luften har gått ur

Kampen om Birka avgjordes i våras, konstaterar han.

– Luften gick ur då. Därför

Avgörandet. Luften har gått ur Eckerö-Birkaaffären, men Folke Sjölund från Ålands aktiesparare är fortfarande missnöjd med hur affären genomfördes. Bilden togs på Eckerös stämma i somras där han hade advokat Nina Wilkman (till vänster) och styrelsemedlemmen Erica Sjöström till sin hjälp. Foto: ANDREAS DIENERT

är det bättre att Eckerö slutar för det påbörjade arbetet.

Folke Sjölund är fortfarande missnöjd med hur Eckerö genomförde affären.

– Jag har precis samma uppfattning som i våras: Hela af-

fären borde ha gjorts på ett helt annat sätt.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Posten Åland öppnar kontor

■Från och med den 1 oktober har Posten Åland Pack och Distribution ett eget kontor i Göteborg. Till försäljningschef inom e-handel har **Patrich Andersson**, 36 år, rekryterats. Han ska jobba på det nya kontoret i Sverige.

Patrich har över tio års erfarenhet av internationell distribution. Patrich kommer närmast från en befattning som produktspecialist inom TNT Norden Ab. Dessförinnan fungerade han som försäljningschef för Swiss Post International i Sverige, skriver Posten Åland i ett pressmeddelande. (as)

Ok för bredband till hushållen

■**KUMLINGE.** Nu är det klubbade att kommunen står som ekonomisk garant för fibernätets utbyggnad också till hushållen. Det avgjordes på fullmäktige nyligen. Samma beslut har tidigare tagits i Brändö.

Detta innebär att ett informationspaket nu kan sändas ut till hushållen och en preliminär anmälan ska göras. Senare efterfrågas en bindande anmälan.

– Den som har en fast telefon i dag vinner ekonomiskt bara på att ha telefonen på fibernätet, säger kommundirektör **Jim Eriksson**.

Det finns i dag 900 hushåll som har elektricitet i kommunen.

– Om hälften går med är det okej.

I slutet av nästa sommar ska stöpseln kunna sättas i datorn med nya bredbandet. Den 23 oktober läggs sjökabeln ut. (ka-f)

Landskapet har klubbade budgeten

■I går klubbade landskapsregeringen nästan hela budgeten för 2008. En bilaga återstår och den ska enligt planerna klubbas igenom på måndag.

Offentlig blir budgeten dock först i och med en presskonferens som ordnas klockan 9.00 fredagen den 26 oktober.

Sedan tidigare är det känt att en höjning av barnbidraget och studiebidraget finns med i budgeten. (as)

Blev av med glasögon

■Polisen har tagit emot två anmälningar om snatteri. I måndags blev en person av med sina glasögon på Paf Casino i Mariehamn.

En annan person har anmält att en backspegel skruvats bort och tagits från en cykel. Händelsen inträffade mellan den 21 och 24 september.

Betalade men fick inte dator

■En person har betalat en dator via internet men varan har inte levererats. Kunden har polisanmält händelsen och polisen rubricerar det hela som bedrägeri.

Krockade med rådjur i Lemland

■En rådjurskollision inträffade i Lemland Söderby i tisdags.

Bergvärme. Bjarne Karlsson, projektledare för Ömsens nybygge vid Köpmansgatan, kom med idén att huset skulle värmas med bergvärme.

Miljövänlig bergvärme både värmer och kyler Ömsens hus Extrakostnaden sparas in fort

Hela det stora, nya Ömsen-huset vid Köpmansgatan 4 ska värmas med bergvärme. Och inte nog med det – det gamla Ömsenhuset på granntomten ska få sitt behov av sommarkyla täckt på samma miljövänliga sätt.

Arbetet med källarvåningen har pågått ganska länge redan. Nu börjar väggarna resas och huset börjar synas i stadsbilden.

Det nya med huset är att det, trots att det byggs mitt i Mariehamn där fjärrvärmenätet är utbyggt, ska värmas helt och hållet med bergvärme.

Sju långa rör

Projektledare **Bjarne Karlsson** vid Projekterings ab visar samlingsbrunnen för de sju bergvärmerörerna. Rörerna har borrats ner cirka 190 meter i berggrunden och de mäter tillsammans totalt 1.137 löpmetrar.

– Idén föddes när jag var med och planerade ett radhus där vi installerade bergvärme. Vi var alla förvånade över hur förmånligt det blev i energihänseende. I radhusets fyra lägenheter var energiåtgången för värme och vatten drygt 17.000 kilowatt totalt, medan ett vanligt egna-hemshus förbrukar cirka 25.000 kilowatt energi per år, berättar han.

Ekonomichef **Tage Silander**, representant för byggherren Ålands ömsesidiga försäkringsbolag var med på noterna och det visade sig att möjligheten fanns till bergvärme. Man räknar med att anläggningskostnaden sparas in på sju-åtta år.

– Det är så klart billigare på kort sikt om man kopplar in sig på fjärrvärme. Men på några års sikt så lönar det sig med bergvärme.

Kyla till Ömsen

Bjarne Karlsson ser också en annan fördel med den här energilösningen. Ömsen-huset väster om nybygget får i dag sin sommarkyla via el, men framöver ska kylan åstadkommas via bergvärmen.

Han menar att både miljön och ekonomin vinner på bergvärme.

– Det här huset kan tjäna som modell för andra. Det enda som behövdes var en anmälan till miljöbyrån.

Om knappt ett år – den 30 september 2008 är slutdatum – ska huset vara inflyttningsklart. Huset får fyra våningar.

Källarvåningen inrymmer parkering för 28 bilar, skyddsrum, bastu och andra gemensamma utrymmen. Första våningen blir kontorsutrymme, i andra våningen byggs kontor på cirka 230 kvadratmeter. Resten blir lägenheter, två ettor och två treor.

Mot söder

I tredje och fjärde våningen byggs enbart bostäder, sex lägenheter per våning – två stora, drygt 110 kvadratmeter mot söder med egen bastu, och resten mindre. Lägenheterna blir alltså totalt 16 och i det här skedet är det hyresbostäder som är aktuellt. Huset får hiss.

På gårdsplanen ryms 16 bilar. Antalet parkeringsplatser blir totalt 39.

Det har krävts rätt mycket pusslande för att få in tillräckligt många parkeringsplatser, berättar projektledaren.

– Staden borde lätta på kravet på parkeringsplatser. Det är svårt att leva upp till det, och det bromsar upp byggnationen i stadskärnan.

Det går att köpa sig fri från kravet på parkeringsplatser. Det kostar cirka 15.000 euro per plats. I de fallen hänvisar staden de boende till parkeringsplatser i närheten.

En avgörande orsak till att nybygget blev av, berättar Bjarne Karlsson, var att staden vid årsskiftet 2005-06 ökade byggrätten på tomten från 1.500 till 2.000 kvadratmeter, vilket i princip innebar ytterligare en våning.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Sju rör. I den här brunnen i källaren samlas rören som borrats ner nästan 200 meter. Ovanpå läggs ett lock.

Ett år kvar. Ett knappt år återstår tills det stora Ömsen-huset ska vara inflyttningsklart. Affärer, kontor och hyresbostäder byggs. På bilden murar Lars Uppgård (närmast kameran) och Bo Ivarsson.

”Rena galenskapen!”

Stadens elchef Cai-Eric Eklund tycker att det är ”rena galenskapen” av Ömsen att satsa på bergvärme i det nya huset.

– Det är ganska dumt av ett försäkringsbolag, säger han.

Orsaken är att fjärrvärmeledningar lades nära tomten för bara ett år sedan. När staden tar i bruk det nya biovärmeverket produceras en stor del av energin med avfallsrester från de åländska skogarna

– ett miljövänligt sätt att producera värme.

Det bästa skulle vara, anser han, att alla fastigheter som har möjlighet till det skulle ansluta sig till fjärrvärmenätet för att trygga dess fortbestånd.

– Åtminstone borde tomter som säljs av stan följas av en klausul om fjärrvärme.

Orsaken till att fastighetsägare i Dalbo måste ansluta sig till fjärrvärmenätet är att anslutningen ingår i köpavtalet. (ao)

Roger Eriksson

Sirpa Eriksson

Saknar du någon fråga i valet?
En fråga som både unga och äldre
prioriterar högt?

Hälso- och sjukvården!!!

DEBATT

i **Självstyrelsegården** måndag 15 /10 kl 19

Alla partier inbjudna samt en sakkunnig panel.
Moderator: May Flodin

Alla hjärtligt välkomna!

SJÄLVSTYRELSEPARTIET FÖR HELA ÅLAND

liberalerna

Fokuserar på Människan

Hannele Vaitilo
MARIEHAMN

- Kultur
- Utbildning
- Välbefinnande
- Trygghet

LAGTING

131

STADS
FULLMÄKTIGE

629

SJÄLVSTYRELSEPARTIET FÖR HELA ÅLAND

liberalerna

Anders Englund

Kommer precis som tidigare att föra en saklig och resultatnriktad politik med gott samarbete åt alla håll, som gynnar hela Åland. Vi är alla lika mycket värda: stad, landsbygd och skärgård.

Tycker du som jag,
har jag nr

53

lagtinget

511

vårdö fullmäktige

**Jag tror på Åland,
vår skärgård och
oss själva!**

”Jag nynnar gärna lite för mig själv ibland. Det är ett sätt att vara här och nu.”

”Psykiatri handlar i bot-ten om vad en människa är. Hur tänker en männis-ka? Hur vävs hon ihop?”

PORTRÄTTET / Marianne Syrén, född -48, proffssnäll

Närmast det ömma hjärtat

Det är så självklart att hon ska möta där prästgårdsallén tar slut och glasverandan börjar, nära pelargonerna. Hon hälsar ”med lock”, lägger hand på hand och stryker min arm. De blågröna ögonen lutar ibland lite åt sidan.
Hon tycker jag ställer svåra frågor. Tja, jag vill bara veta vad som är rätt och fel när det gäller aborter, dödshjälp, stamcellsforskning samt varför Gud tillåter lidande i världen.

Nyligen fick **Marianne Syrén** ta emot en utmärkelse av Ålands sjuksköterskeförening. Hon fick Syster Valborg, en docka, som följer henne ett år. Inga pengar, ingen medalj, men en fin motivering:
Marianne har ett starkt etiskt förhållningssätt i sitt arbete.
Så lydde den bland annat.
Etik. Vård och etik. Här finns massor att prata om.

Det är tyst och lite gammaldags stilla i prästgården nära Dalkarby träsk. Pastorskansliet har nyligen flyttat ut. Nu har prästparet huset för sig själva.
I det stora rummet med utsikt mot sjön ryms både en flygel och ett piano, sammetsmöblemang, speglar på väggarna, många fönster ut mot den färgstarka hösten.
Hon tänder två ljus och bjuder på saft. Hon säger att hon blev lite lätt skakis när jag ringde om intervjun. Det märks inte ett dugg. Hon är lugn, så lugn. Trygg, så trygg.

Först de viktigaste ramarna. Hon är från Österbotten, från Övermark. Svenska var modersmålet tillsammans med närpesiska. Marianne är äldst av fyra syskon, föräldrarna hade ett jordbruk, men de insåg tidigt att det var bra om barnen skaffade sig en rejäl utbildning.
Att Marianne skulle bli sjuksköterska stod klart tidigt. Hon gick mellanskola och hade som allra första arbete ett vikariat som biträde på apoteket i hembyn.
När hon arbetade på Ekåsens sjukhus i Ekenäs fanns en gång en vänpfiktig skolkamrat från Dragsvik med på bussen hem. De båda ungdomarna sätter sig bredvid varandra. Han heter Roger. De småpratar.
– Det var då det sa klick.
Giftermålet stod i Kumlinge kyrka 1977.
– Den kyrkan står fortfarande nära mitt hjärta.

Mellan åren 1985 och 1997 var makarna bosatta i Lemland, så följde ett drygt år på Vårdö och sedan 1999 huserar Syréns i Jomala prästgård.
Maken var tidigare i många år något så ovanligt som teologie doktor, verksam som kantor.
– Det var inte jag som övertalade honom att prästvigas. Musiken betyder ju också mycket för honom.
År 1970 blev Marianne färdig sjuksköterska i Vasa och 1974 blev hon specialistsjukskötare inom psykiatri.
– Psykiatrisk vård handlar i botten om vad

Fakta/ Marianne Syrén

Namn: Marianne Syrén, född Uppgård.
Ålder: född 1948.
Bor: i Jomala prästgård.
Familj: kaplan **Roger Syrén**, tre vuxna barn, alla för närvarande i Sverige.
Gör...är sjukskötare på Grelsby sjukhus.
Kan...baka rågbröd.
Vill...fortfarande vara öppen för förändringar.
Hoppas...att barnen ska hitta sin plats i livet, där de trivs.

en människa är. Hur tänker en människa? Hur vävs hon ihop?
Dagligen möter Marianne numera i arbetet på Grelsby människor som drabbats av långvarigt psykiskt lidande av olika slag.
– Det är människor som du och jag, men det är något som blivit för svårt för dem. Det kan ha varit ända sedan födseln, eller ha kommit senare. Men nej, det är inte tröstlöst. Jag ser ofta ljuspunkter. Personer kan återhämta sig och uppnå i alla fall ett visst mått av hälsa.
Det är ofta långvariga relationer som byggs upp mellan de vårdande och de vårdade på av-

delningen. Allt utgår från den enskilda människans behov, att ta fasta på människans resurser och träna på det som är svårt.
Marianne delar ut medicin, samtalar enskilt och i grupp, tar promenader och sysselsätter personer genom att göra olika hemsysslor som till exempel köksarbete tillsammans. De rör sig också mycket ute i samhället.
– Nej, vi jobbar inte som i Gökboet längre där klienterna satt på rad och en sköterska ledde strängt och auktoritärt . Vårdande samtal uppstår ofta spontant, både i grupp och enskilt. Vi är tillsammans och vi gör saker tillsammans, ibland i tystnad, men jag behöver både orden och mig själv som arbetsredskap.

En slitstark vardagstro fick Marianne med sig hemifrån där mamma lärde ”Gud som haver...”
Marianne ber dagligen, hon ser det som en spontan kontakt med något, en relation hon hela tiden lever med. Hon kan be tyst i hjärtat.
– Jag tror vi är satta till denna världen för att göra nytta, inte bara för oss själva utan också för andra och det här är det som blev min uppgift.
Hon funderar på om pappans historier från kriget var det som påverkade henne att bli en vårdande yrkesmänniska. Pappan var sanitär, alltså sjukvårdare, och historierna kunde vara riktigt blodiga.
– Jag ville arbeta för och med människor. Mycket handlar om respekt, att möta människor på ett respektfullt sätt och hitta de goda gränsdragningarna.

Jag försöker få det till att arbete säkert är tröstlöst. Nej, det är det inte. Hon är bestämd. Att människor är obegripliga, svåra, knöliga, galna. Nej. I hennes ögon är de lidande människor som ibland kan uppföra sig konstigt och ibland kanske ”galet”.
Det är viktigt att få det svåra bearbetat, så att det blir hanterbart och begripligt. Det gäller för människor runt omkring att sätta gränser, att hitta, som hon säger, goda gränsdragningar.

Rollen som prästfru verkar inte vara alltför betungande.
– Jag får vara den jag är. Jag känner inga extra krav på mig, men välkomnas när jag kommer med.
Marianne är aktiv i diakonidirektionen och en trogen gudstjänstbesökare i hemkyrkan.

Nu undrar vi – har hon svar på alla svåra frågor kring vård och etik? Troende förväntas ibland besitta någon slags facit på hela tillvaron. Har Marianne svart på vitt?
Hur ser du på abort?
– Ja, hur ska jag nu säga så det blir rätt.
Det blir tyst länge. Prästgårdsklockan tickar tryggt.
– Det är viktigt att möjligheten till abort finns. Men det är aldrig enkelt att välja. Man måste tänka sig för.
Dödshjälp?
– Nej, naturligtvis inte.
Men visst stänger man av näringen när människor närmar sig sina sista dagar? Är inte det passiv dödshjälp?
– Det är verkligen svåra frågor. Det bästa är förstås om man har ett godkännande från den sjuka att avsluta behandlingen.
Stamcellsforskning?
Marianne skrattar och slår ut med händerna.
– Nej, det är för svårt och för starkt. Men visst, det är viktigt att resonera om frågan.
Det meningslösa lidandet? Hur kan Gud tillåta det?
– Gud, han/hon finns där. Förvisso. Ibland är det uppenbart. Ibland är Gud tyst. När han tigger då måste vi vänta.
Nu låter du som Ingmar Bergman.
– Ja, han har påverkat mig mycket.
Men varför lidande?
Prästgårdsklockan tickar igen. Svaret dröjer.
– Det är inte Guds mening att det ska finnas lidande bland människor. Det tror jag inte. Men människan kan få ge lidandet en mening. Jo, lidande kan ha mening. Det kan tjäna till växande och utveckling.
Hur ska man bli lycklig?
– Man måste ta en dag i sänder, inte titta för långt framåt, men ändå kika lite framåt, för det är i framtiden vi blir det vi tänker och gör i dag.
– Människan måste hitta sina näringskällor. De är olika från person till person. Mina näringskällor är att plantera blomsterlökar, att läsa, (jag gillar Björn Ranelids sätt att använda orden), att promenera längs sågspånsbanan här intill (det sägs att den är världens vackraste motions slinga), att få vandra i skogen och låta tankarna komma och gå, att sjunga i Jomalas kyrkokör och dela gemenskapen med de andra i kören.
– Jag nynnar gärna för mig själv lite ibland också. Det är ett sätt att vara här och nu.

KIKI ALBERIUS-FORSMAN
kiki@nyan.ax

”Men nej, det är inte tröstlöst. Jag ser ofta ljuspunkter.”

Jan Kronholm
Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

”Hongron” skriker i magan.
SYTNINGSGUBBEN i Joelpjäsen på Pellas

Dramatik och komik med Joel

Urpremiär med Kappsäcksteatern på Pellas

”Undan för undan”

av Joel Pettersson, urpremiär med Kappsäcksteatern i Pellas ladugårdsteater i Lemland Granboda den 11 oktober. Regi: Synnöve Westerberg, producent Desirée Wilén. I rollerna Jan-Erik Berglund, Elisabeth Överström, Mikaela Johansson, Matilda Pettersson, Kjell Manselin, Gun Holmström och Erika Gustavsson.

Teater

Det är en stark text som **Joel Pettersson** levererar i ”Undan för undan” och man kan fundera över hur pjäsen skulle ha tagits emot om den uppförts när den skrevs kring 1920. Att Joel Pettersson än en gång ställer sig på de svaga och undanskuffades sida framgår med all önskvärd tydlighet. I det samhälle som omgav honom var rangordningen klar. Det var de besuttna som bestämde. De obesuttna skulle veta sin plats.

Kontraster

I detta fall får han fram kontrasterna genom att låta handlingen kretsa kring en bonde som blivit änklings, sett sina barn flytta till Amerika, sålt sitt hemman för att betala skulder och fått sytning, det vill säga tak över huvudet och del i gårdens mathållning.

Säkert fanns det de som tog väl hand om sina sytningshjon, men den här sytningssgubben far verkligen illa i sin mörka kammare där han hålls på minsta möjliga matranson.

Synnöve Westerberg är bra på scener där det är fart och fläng och händer mycket. Sådant passar också rollinnehavare som **Jan-Erik Berglund**

Elakheten personifierad. Elisabeth Överström, som mor i huset, är elakheten personifierad. Här låter hon sig kaffet väl smaka tillsammans med dottern Ida, Matilda Pettersson.

och **Elisabeth Överström**. Snabbt sugts publiken in i en handling där husbondfolket spelar ut hela registret av elakheter och fördomar. Man behöver någon att hacka på och det är i första hand sytningssgubben. Men också en torparflicka som kommer med bud från handelsman och den religiösa torparkvinnan Manda som kommer för att hälsa på sytningssgubben råkar illa ut.

Den som styr och ställer både i hushållet och när det gäller sytningssgubben är mor i huset, suveränt gestaltad av Elisabeth Överström. Jan-Erik Berglund som den myndige, men också lite kuschade, maken gör ännu en övertygande insats. **Kjell Manselin** som sytningssgubben behärskar särskilt sitt ledbrutna kroppsspråk. Bondflickorna Sara och Ida, spelade av ungdomarna **Mikaela Johansson** och **Ma-**

tilda Pettersson har krävande roller som de gör med stor inlevelse.

Elakheterna som familjen funderar ut, och utövar, mot sytningssgubben blir ofta så överdrivet infernaliska att de lockar till befriande skratt, något som pjäsförfattaren säkert också avsett.

Tappar tempo

Helhetsintrycket av pjäsen är gott, mycket tack vare dess

Husbonde. Jan-Erik Berglund som myndig husbonde, om än något under toffeln.

början och den andra avslutande akten. Svagare är däremot senare delen av första akten där far och mor i huset ger sig av för att köra mjöl, socker och russin från ångbåten till handelsman. Då blir scenen plötsligt för stor. Handlingen tappar i tempo, trots att flickorna Sara och Ida gör vad de kan för att upprätthålla elakhetsnivån. Samtalet mellan sytningssgubben och Manda, som kommer på besök, är inte utan intresse för handlingen men löper lite trögt och Överströms och Berglunds frånvaro känns lång. Kanske hade det här krävts lite mera arbete med manuset.

Den inledande sången, ”Innerts i själen” med **Sissel Kyrkjebö** är ju väldigt vacker, men här skulle nog något ur den lokala sångskatten också ha passat in.

Värt en eloge

Att ta sig ut till Pellas för att se den här pjäsen är dock något som man gärna rekommenderar. Varma kläder i kombination med varm buljong, kaffe eller te i pausen ger en riktigt angenäm teaterkväll. På premiären var det nästan fullsatt. Skratten var många och applåderna varma. Att Kappsäcksteatern fortsätter att levandegöra Joel Pettersson för oss är i sig värt en eloge.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Foto: FREDRIK TÖRNROOS

En av Finlands stora regissörer,

akademikern **Rauni Mollberg** dog tidigt på torsdagsmorgonen, skriver FNB. Han avled i Loimijoki efter en lång och svår sjukdom. Mollberg blev 78 år gammal.

Rauni Mollberg blev känd redan på 1960-talet med flera populära tv-serier. Som filmregissör slog han igenom med sin debutfilm ”Jorden är en syndfull sång”, som sågs av över 700 000 biografbesökare. Filmen bygger på en roman av **Timo K. Mukka**.

– Jorden är en syndfull sång var också den första finländska filmen som fick internationell framgång. På det sättet var Mollberg en pionjär, påminner filmvetaren **Peter von Bagh**.

Andra filmer som Mollberg är känd för är hans version av ”Okänd soldat” från 1985, ”Milka” och ”Rätt bra för att vara människa”.

I sina verk behandlade Mollberg allmänmänskliga teman såsom en ung kvinnas sexuella uppvaknande, förbjuden kärlek, religiositet och vansinnigheten med krig. Han stod nära naturen och vardagen. Han var också skicklig på att hitta och registrera amatörskådespelare. □

En skrivtävling arrangeras av

Radio Extrem och De Ungas Akademi samt Svenska veckan. Unga verbala skribenter med åsikter om allt från sex och bilar till mat och miljöproblem efterlyses.

För att delta i tävlingen skall man skriva en kolumn på 1.000-1.500 tecken. Texten får handla om vad som helst. Det vinnande bidraget belönas med ett pris på 1.000 euro.

Texter och fullständiga namn- och kontaktuppgifter skickas in per e-post till monica.eklund@yle.fi, före kl.16.00 fredag 26.10. Därefter utser en jury fem skribenter, som belönas med en exklusiv workshop måndag 5.11 tillsammans med författare och litteraturvetare. Av dessa fem utser juryn en vinnare, som får ta emot priset i Helsingfors onsdagen den 7 november. Det vinnande bidraget publiceras även i tidningen Papper, på X3Ms webbsida x3m.yle.fi och läses också upp på Radio X3M.

Alla bidrag som skickas in behandlas konfidentiellt. Eugène, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse står för priset på 1.000 euro. Mera information om tävlingen ger **Monica Eklund** på telefon 09-1480 5314 eller 040-869 1157, samt per e-post på: monica.eklund@yle.fi. □

Ett påskägg av den ryske

guldsmeden **Peter Carl Fabergé** går troligen under klubban till ett rekordpris på en auktion i London den 28 november. Ägget väntas bli inopat för cirka nio miljoner pund, motsvarande 13 miljoner euro, skriver FNB-Reuters. Det genomskinliga, ljusröda ägget innehåller en klocka.. □

Ålands landskapsregering inbjuder härmed på Åland verksamma konstnärer samt konstnärer med åländsk anknytning till en
Tävling för den konstnärliga utsmyckningen av
Alandica kultur & kongress

Tävlingen arrangeras i två delar;

- en öppen del där alla konstnärer kan delta
- en inbjudande del till vilken 7 konstnärer/konstnärers grupper har utvalts

Tävlingsprogram med material- och färgbeskrivningar samt en översiktsmapp med plan- fasad- och genomskärningsritningar finns på Ålands konstmuseums hemsida www.konstmuseum.ax och i museets reception där även övriga underlag finns såsom materialprover, en DVD samt en VHS video för påseende alternativt utlåning.

Förslagen skall vara inlämnade till:

Ålands landskapsregering/Ålands konstmuseum, Stadshusparken/PB 1060, AX-22 111 Mariehamn **senast fredagen den 1 februari 2008 kl. 16.15** eller vara fraktsämplade samma datum. Märk försändelsen ”utsmyckning Alandica kultur & kongress”.

För närmare upplysningar kontakta Gunilla G Nordlund, tfn +358 (0)18 25439, mobil +358 (0)457 3424 998, e-post gunilla.g.nordlund@regeringen.ax

Kappsäcksteatern ger:

Undan för undan

ett skådespel av Joel Pettersson. Regi: Synnöve Westerberg

Sopp-teater

Premiär

torsdag 11 oktober kl 19.00
på Pellas i Lemland

Övriga föreställningar:
oktober, 12, 13, 15, 16,
19, 20, 22 kl 19.00,
14 och 21 kl 15.00

Biljetter: 15 euro/vuxen,
8 euro/barn inklusive servering
Biljetter: Lisco tfn 17 721
eller 0457 053 9773

Klart för största smyckningen

Alandica kultur- och kongress får konstguldant för 150.000 euro

Åtta inbjudna konstnärer och dessutom en öppen tävling skall ge Alandica kultur- och kongress konstnärlig utsmyckning. Riktlinjerna för det största utsmykningsprojektet hittills i landskapet presenterades i går. Totalt anslås 150.000 euro för utsmyckningen.

En arbetsgrupp med **Robert Liewendahl** som ordförande har haft täta möten under de senaste månaderna och utarbetat tävlingsprogram och regler för utsmyckningen. Liewendahl leder nu även den jury som utsetts.

Liewendahl berättar att utsmyckningstävlingen är tudelad. Dels har man bjudit in namngivna konstnärer för att tävla om utsmyckningen av det entrétorg som ligger strax utanför ingången från Strandgatan, av stora salens ridå och av den foajé som löper genom flera våningar och har glasfasad mot Östra hamnen.

Inbjudna

För att smycka entrétorget har konstnärerna **Satu Kiljunen** och **Stefan Lindfors** inbjudits och accepterat och inom de närmaste veckorna klarnar det också med en tredje inbjuden för denna uppgift.

För att smycka ridån i husets stora sal har **Barbro Eriksson**, **Rita Jokiranta**, **Simon Häggblom** och **Karin Lind** i gruppen Simka, samt **Jonas Wilén** inbjudits och accepterat deltagande.

Det blir alltså någon av dessa som, får utsmykningsuppdraget.

Vid pressinformationen i går förklarades också att de konstnärer som var inbjudna till tävlingen om utsmyckningen av lagtingets plenisal inte inbjudits denna gång.

– Men de kan naturligtvis vara med i den öppna delen av tävlingen, säger konstituent **Susanne Procopé Ilmonen**.

Öppen tävling

I fråga om foajén ordnas en öppen tävling där alla konstnärer som fyller tävlingsreglerna kan delta. Man skall vara konstnär verksam på Åland eller ”med åländsk anknytning” och inte ha någon relation till juryn, tex som sakkunnig, eller till någon av juryns medlemmar.

Husets placering och användningsändamål, samspelet med den arkitektoniska helheten och en ytterligare förstärkning av arkitektens ambitioner med huset är sådant som skall beaktas.

Förslagen om utsmyckningen av den stora ridån på 11,5 gånger 15,5 meter brådskar mest. Ridån måste av brandsäkerhetsskäl finnas på plats när huset tas i bruk för den första kongressen den 1 mars 2009 och därför har man bestämt att förslaget skall vara förverkligat senast den 15 februari. De öv-

Stora salen. Kultur- och kongresshusets stora sal på en skiss ur en översiktsmapp med ritningar över huset.

riga delarna i utsmyckningen kan göras klara under årets gång.

Tävlingsförslagen skall vara inlämnade senast den 1 februari 2008.

Av totalsumman på 150.000 euro går 3.000 euro var till de inbjudna konstnärerna medan ett eller flera lika stora priser fördelas av juryn i den öppna tävlingen. Resten används till att förverkliga de förslag som blir utvalda.

Jurymedlemmar

Utöver Robert Liewendahl ingår följande personer i juryn: **Tanja Reuter Lindén** från landskapsregeringens konstnämnd, **Britt Lundberg**, bygghuvudet, **Peter Winqvist**, Ålands konstförening, **Susanne Procopé Ilmonen**, Ålands konstmuseum, **Anders Wiklöf**, driftsbolaget Alandica kultur

& kongress, **Sirkka Wigelius**, stadsarkitekt och **Per Wennerstrand**, konstnär från Stockholm. Utställningsplanerare **Gunilla G Nordlund** är sekreterare och tävlingsfunktionär utan rösträtt.

– Ifall vi inte skulle uppnå enighet så väger konstnärernas – Winqvists och Wennerstrands – åsikter tyngst, säger Liewendahl.

Juryn har också rätt att, om det behövs, engagera ytterligare sakkunniga som rådgivare.

Att det skall uppstå oenighet är dock ingenting som man räknar med.

Erfarenheten från tävlingen om lagtingets utsmyckning är att det går relativt lätt att nå samstämmighet.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Bror Gammals

MARIEHAMN

Moget ledarskap

Tryggt äldreboende och flera seniorhus
- också med samhällsmedel

LAGTING

74

STADS

FULLMÄKTIGE

603

SJÄLVSTYRELSEPARTIET FÖR HELA ÅLAND

liberalerna

Utsmyckning. Med och informerade om utsmyckningen av kultur- och kongresshuset var, stående från vänster, Robert Liewendahl, Britt-Marie Lundberg och Göran Frantzén, som är sakkunnig i bygghuvudet, samt sittande Gunilla G Nordlund och Susanne Procopé Ilmonen. Av stolarna är det den till vänster som deltagare i kongresser och andra evenemang i den stora salen kommer att få sitta i.

Foto: JONAS EDSVIK

ÅLANDS LÄNGSTA FISKE-TÄVLING PÅ GÄDDA

1 JUNI – 31 OKTOBER

Vinn ekolod, mobiltelefon eller drag!

Nyan-Nappet är en tävling som går ut på att fånga längsta gäddan på sitt spö mellan första juni och 31 oktober.

Första pris senior ett ekolod värt 375€ från Fiskarboden, bästa junior vinner en mobiltelefon värd 350€ från Sonera Piste.

Blanketter för deltagaruppgifter samt regler finns att få på Nya Åland, Sunes Jakt och Fritid, Jakt- och fiskebutiken Äventyret, Fiskarboden eller Nya Ålands hemsida www.nyan.ax

Nappa på du också!

MÅNADSPRISER
bestående av fina dragpaket
värde ca 30 €

I samarbete med:

Ella Grüssner Cromwell-Morgan

Epost: redaktion@nyan.ax

vin & mat

Roséviner kopplas ofta ihop med sommar, grillad kyckling i parken och avslappnat umgänge, men det går alldeles utmärkt att avnjuta det tillsammans med en indisk chicken korma i en hytt på Stena Line mellan Göteborg och Kiel också.

ELLA GRÜSSNER CROMWELL-MORGAN

Vin i Wien

Efter att ha avnjutit flera goda ölsorter i Tjeckien fortsatte vi vår vinresa på slingriga alpvägar med storslagna vyer till landet som efter glykolskandalen på 1980-talet verkligen återhämtat sig med bravur - Österrike. Jag ville få chansen att prova flera versioner av den populära druvan Grüner Veltliner, jag ville se vilka andra druvskatter som gömde sig i skuggan av poppisdruvan, och jag ville köra rakt in i en storstad och ändå vara omgiven av fruktsamma vinodlingar - och alla tre önskningar uppfylldes i Wien.

När vi checkade in i vinfamiljen Fuhrgassl-Hubers lilla hotell hade mörkret redan fallit över staden och jag kunde bara ana vinrankorna som slingrade sig upp på höjderna bakom byggnaden. Det självklara målet för kvällen var att besöka en heurigen - en vinstuga som serverar och säljer gårdens viner tillsammans med enkel mat som plockas ihop från en dignande buffé. Vår hungrika ettåring som sett alldeles tillräckligt av sina föräldrar de senaste dygnet bestämde sig för att kråla raka vägen till våra bordsgrannar - och därmed var kontakten knuten till en bunt härliga orsbor som gärna berättade allt om vinerna, menyn (som till 90 % bestod av panerat fläskkött), vinstugorna, vinhosorien och vinpårser för 20 år sedan. De var inte alls lika betagna av Grüner Veltliner som dessutom var billigast på vinlistan, utan lyfte hellre fram druvor som Neustifter, Neuburger och parfymig Traminer. Men i våra skandinaviska munnar var det ändå poppisdruvan som gjorde störst intryck, och när morgonen kom och vi öppnade altandörren kunde vi stiga rakt in i vingården och plocka munnen full med mogna grönskimrande daggvåta Grüner Veltliner-druvor. Den morgonen glömmar jag aldrig.

Blek bärcharm och kompakt kryddpaket

En god vän till mig hade en bra kommentar om roséviner. "Det är ju som om vinmakaren inte kan bestämma sig, rött eller vitt... jag gör något mitt emellan". Jag har inte heller

lyckats bli helt betagen av roséviner, trots att jag druckit flera som varit riktigt goda och uppfriskande. Men jag har inte gett upp. En pressad Portugisisk druvkompott ledde

fram till dagens röda smakupplevelse i budgetklassen. Ännu ett vin som får mig att skriva in Portugal på "vinland jag bara måste besöka inom snar framtid"-listan.

Veckans vita/Caves Saint-Pierre Tavel

Av någon anledning sällas de flesta roséviner jag druckit långt ner på prioriteringsskalan när jag bläddrar bland provningsprotokoll på viner jag provat och ska skriva om. Jag tycks alltid hitta ett annat vin som är intressantare och har fler målande adjektiv i beskrivningen. Jag har helt enkelt inte lyckats bli så charmad av de vackert blekrosa eller laxfärgade vinerna. Jag jobbar fortfarande på det. Men nu är det i alla fall dags för vinsidan att bli upplyst av ett rosa skimmer. Skimret kommer från kvalitetsdistriktet Tavel i södra Rhônedalen och jag har själv haft den stora äran att få guidas runt där på producenten Caves Saint-Pierres ägor.

Rosévin framställs av röda druvor, men druvskalen där färg och tannin sitter är bara i kontakt med vinmusten i några timmar innan de avlägsnas, därav den ljusa färgen.

Jag går in för att ta vinet för vad det är - ett lätt vin med lätta aromer som ska avnjutas i en lättsam miljö. Alla viner behöver ju nödvändigtvis inte svämma över av aromer och smakprakt. Vinet doftar hallon och smultron med en liten blommig inramning, och bären återfinns i smaken tillsammans med en tydlig lingonbeska. Roséviner kopplas ofta ihop med sommar, grillad kyckling i parken och avslappnat umgänge, men det går alldeles utmärkt att avnjuta det tillsammans med en indisk chicken korma i en hytt på Stena Line mellan Göteborg och Kiel också, även om vinets bräckliga bäraromer tillfälligt förintas när chilihettan sätter in. Passar till: Lättare rätter med vitt kött eller fisk. Passar också att dricka som det är med lite salta tilltugg.

Vin: Caves Saint-Pierre Tavel 2005
Druvsort: Grenache Blanc, Syrah och Clairette
Alkoholhalt: 12,5 %
Producent/Vingård: Skalli Family
Ursprung/klassificering: AC Tavel, Södra Rhônedalen, Frankrike
Lagring: Ståltank
Förslutning: Naturkork
Hållbarhet: Drink nu
Serveringstemperatur: Runt 14 grader
Pris: Ca 100 kr
Inköpsställe: Viking Line

Veckans röda/Portal da Àguia

Jag brukar inte bli besviken när jag provar ett vin från Portugal. De är riktiga mästare på att blanda sina lokala druvor till behagliga viner med stora aromer. Ibland blir resultatet lite småpretigt och osofistikerat, men trist blir det sällan. Om man är vän av portvin kommer man troligtvis att känna igen doft och smak i flera av de torra röda Portugisiska vinerna eftersom samma druvsorter ofta används i båda vintyper.

Vinet är kompakt svartrött i färgen och munnen förbereder sig på spännande fyllighet. Lagringen på amerikanska ekfat känns tydligt i aromen - nysnittad vaniljstäng och rostat trä. Frukten levererar en härlig blandning av likörmarinerade jordgubbar, röda vinbär och mogna körsbär. I smaken kommer också en söttaktig lakritsarom fram tillsammans med en rejäl tanninskräll som får tungan att kännas lika sträv som en katts. Inte nog med det - vinet har också en ordentlig syra som blixtrar till som en liten uppfriskande elektrisk chock innan alla aromer slutligen bildar en njutbar helhet. Enda felet är att jag inte ha en stor lagrad cheddarost framför mig som jag kan sätta tänderna i och återställa proteinbalansen i den smått bedövade munhålan. Det är i alla fall en hel del smakupplevelser man får för endast 59 kronor.

Passar till: Lite kraftigare köttträtter med krämiga tillbehör som lindar in tanninerna. Möt också syran i vinet med något syrligt i maten såsom några droppar citron, lime, crème fraîche eller liknande.

Vin: Portal da Àguia 2004
Druvsort: Tinta Roriz, Castelão, Syrah, Alicante Bouschet
Alkoholhalt: 13,5 %
Producent/Vingård: Quinta da Alorna Wines
Ursprung/klassificering: DOC Ribatejo, Portugal
Lagring: 4 månader på amerikanska ekfat
Hållbarhet: Drink nu eller spara 2-3 år
Förslutning: Naturkork
Serveringstemperatur: Runt 18-19 grader
Pris: 59 kr (!)
Inköpsställe: Stena Line (Finns även på systembolaget)

FRÅGA ELLA

Hur vet man när ett vin passerat "bäst före"-datum?

- De flesta enklare viner i sjueuroklassen ska oftast helst drickas inom ett par år. Efter det kan de börja tappa färg, doft och arom tills de slutligen blir lika ointressanta som utspädd blandsaft. För att ett vin ska kunna lagras måste det vara av god kvalitet och ha syra, frukt och tannin i ordentlig dos - så spara inte enkla viner för länge.

GÄSTKOCKEN KARIN LINDBERG m.fl.

En mustig grönspeppargryta med lite madeira borde bli en bra kombination. Madeiran kommer ju från Portugal så på detta vis kan man få en trevlig smakspegling. Det blir en gryta som värmer en söndagseftermiddag i höstmörkret. Och långkok doftar så gott och gör gott i själen!

Grönspeppargryta

1 kg grytbitar av nöt eller älg
2-3 msk smör
ca. 1 msk grönspeppar, grovkrossad
1 finhackad gul lök
1-2 finhackade vitlöksklyftor
ca. 1 dl finstrimlad kryddstark korv (typ kabanoss)
2 msk vetemjöl
2 1/2 dl madeira
4 dl vatten
1 grönsaksbuljongtärning
2 msk soja (kinesisk)
3 dl crème fraîche
ca. 2 dl syltlök

Bryn grytbitarna runt om, låt sedan peppar, lök, vitlök och korv steka med en stund på slutet. Pudra över vetemjölet och rör om väl. Späd med vin och det mesta av vattnet, smula i buljongtärningen.

Till
det
röda

Tillsätt sojan och låt grytan puttra sakta under lock 1-1,5 timmar under lock tills köttet känns mört. Späd med mera vatten när och om det behövs.

Tillsätt crème fraîche så att den får koka med den sista halvtimmen. Smaka av med salt och ev. mera peppar. Tillsätt syltlöken strax före servering.

Servera med kokt, gärna pressad potatis och någon god géle.

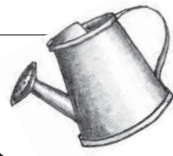

DecantClean
14,30€
Fyndet
Pulltex Öppet Vard. 9.30-17.30, Tors. 9.30-19, Lör. 10-14

Titte Törnroth-Sarkkinen
Epost: titte.tornroth@nyan.ax

tittes trädgård

Nästa vecka funderar jag kring vatten i trädgården.

Reflexioner i frostens tid

Då jag skriver detta har jag precis kommit från en runda i trädgården efter höstens första frostnatt.

Ännu visar växterna inga tecken på det stora förfallet som är oundvikligt.

Jag brukar fyllas av vemod varje år då jag ställs inför faktum att också årets djungel kommer att försvinna. Nu, då säsongen närmar sig sitt slut, är jag barnsligt lycklig över det som fortfarande blommar.

Den första tiden med trädgård gjorde jag den klassiska missen att jag skaffade blommande växter på våren. Då hösten kom fanns det bara någon enstaka långkörare att njuta av. De senaste åren har jag därför koncentrerat mig på att plantera senblommande arter lite överallt och i år tycker jag verkligen att jag har fått min belöning.

Lysande utropstecken

Några höstblommor har blivit så kära att jag på sommaren till och med kommit på mig att längta efter dem. Hit hör definitivt det rödbladiga höstsilveraxet (*Actaea*, tidigare *cimicifuga*, *simplex* 'Brunette') som jag har svårt att se mig mätt på. I år slog de första knopparna ut i mitten av september och sedan dess har de raka vita spirorna stått som lysande utropstecken i rabatterna.

Den blekgula koreanska vaxklockan (*Kirengeshoma palmata*) tål också mer än väl att väntas på.

Min tillsvidare enda höstanemon (*Anemone hybrida*) bryr sig inte heller om att dagarna blir kortare och svalare. Förra veckan lovade jag att den skall få sällskap nästa år.

Uppgraderats från tråkig

Höstkärleksörten (*Hylotelephium*, tidigare *Sedum*, *spectabile* 'Herbstfreude') har uppgraderats från tråkig och vanlig till en av de kära. Den bjuder först länge på dekorativa limegröna, ljusa knoppar som sedan i september slår ut och piffar upp rabatterna med rosa klickar.

Min inställning till den lysande blålila höstastern har utvecklats på samma sätt. vanlig, ja, men så fin just nu!

Bland buskarna utökas sakta men säkert beståndet av hortensior. Bäst gillar jag är en sort som heter 'Limelight', en stadig buske som blommar länge, länge.

Intensivt ceriserosa

Bland långkörarna finns överhuvudtaget rikligt med glädjeämnen.

Remonterande och kontinuerligt blommande rosor är ett måste. I fjol då det var så länge varmt njöt jag av rosor ännu i december.

De kontinuerligt blommande nävorna blir också varje år fler. 'Patricia', som är en korsning mellan *Geranium endresii* och *Geranium psilostemon*, har blommat precis hela sommaren med intensivt ceriserosa blommor.

De två blå Jolly Bee (*Geranium 'Buxton's Variety* är ena föräldern, den andra är ett frågetecken) och 'Rozanne' (En korsning mellan *Geranium himalayense* och *Geranium wallichianum 'Buxton's Variety*) är nävor som producerar blommor långt in på hösten.

Förtjusande blommor

I år har jag dessutom vågat mig på den lilla blålila pyreneiska nävan 'Bill Wallis' (*Geranium pyrenaicum*). Ordet våga används här eftersom den lär vara mycket snabb och villig att fröså sig. Tillsvidare välkomnar jag dock bara de förtjusande små blålila blommorna som plirar i rabatten hela säsongen...

Malvornas (*Malva moschata* och *Lavatera thuringiaca*) antal har jag reducerat radikalt, just på grund av att de sprider sig så kraftigt, men de få som är kvar gör mig också glad den här tiden på säsongen.

Andra färger

Rosenplisret (olika *Lamium*) i alla färger har kanske inte så speciella blommor men färgklickarna i de silvriga bladen är små glädjeämnen på lägre nivå. En clematis i rött, som jag

Bryr sig inte. Någon enstaka minusgrad bekommer inte de här blommorna speciellt mycket. Buketten är plockad nu.

har glömt namnet på men som härstammar från Kivits plantskola i Estland, har prunkat hela september men börjar smält tyna nu. Clematis 'Summer Snow' (*Clematis vitalba* var. *fargesii*) verkar dä-

remot allt annat än trött på att blomma.

Blir hösten lika fin som för ett år sedan kan jag plocka egna blommor länge, länge ännu. Det är bara att hoppas att den blir det, personligen

har jag nämligen hellre andra färger än vitt som förtecken på min jul!

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax

AKTUELLT

Onsdagen den 17 oktober
klockan 18.30

ordnar **Ålands-fuchsia** en tulpankväll i Folkhälsans allaktivitetshus i Mariehamn. **Inga-Britt Wiktorsson** visar tulpantavlor (fotografier) och berättar om bilderna så man kan se tulpaners olika "personligheter". Trädgårdsmästare **Sven-Olof Sundberg** föreläser om hur man lyckas med tulpanodlingen. Försäljning av Blombergs tulpanlökar. Kaffeservering.

Söndagen den 28 oktober
klockan 14.00

blir det en föreläsning om rosor i Folkhälsans allaktivitetshus i Mariehamn. **Ålands trädgårdsförening** har bjudit in **Margareta Holmstrand** och **Olof Lindgren** från Svenska rosensällskapet. Margareta Holmstrand har ansvaret för kursverksamheten i Stockholm för Svenska Rosensällskapet och hållit både föreläsningar och seminarier kring rosor. Hon är dessutom engagerad som inventör i POM, den svenska organisationen för att söka hittills okända gamla rosor. Denna verksamhet leds av den kände rosexperten **Lars-Åke Gustavsson**, författaren till "Rosor för nordiska trädgårdar" och är egentligen ett FN-uppdrag. Margareta har också en egen trädgård med ett 70-tal olika rosor.

Olof (Olle) Lindgren, är en duktig fotograf som har specialiserat sig på att fotografera och filma olika rosarier i Sverige, samt äldre personer med intressanta rosenträdgårdar. Han är också en mycket duktig rosen- och klematisodlare med en underbar trädgård på Sandhamn, en ö i Stockholms skärgård.

TRÄDGÅRDENS GOLV

Marktäckande växter och markbeläggningar av **Christina Ilminge** / Prisma

Den första delen i boken Trädgårdens golv handlar om marktäckande växter. Den innehåller kapitel om bland annat hur man använder, anlägger och sköter just marktäckare.

Det finns exempel på olika sorters marktäckare – perenner, prydnadsgräs, ormbunkar, buskar, rosor, klätterväxter och barrväxter. I ett eget kapitel redogörs för speciella planteringar som till exempel fogväxter och kantväxter. I ett ypperligt översiktsschema presenteras massor av växter med bland annat angivelser om hårdighet, krav på jordmån och växtplats, växtsätt och plantavstånd.

Den andra delen i boken handlar om markbeläggningar, om olika typer av sten, grus, marktegel, betong och trä.

Här kan man läsa om för- och nackdelar med de olika materialen och man får också enkla principbeskrivningar på anläggningsarbetet. Bilderna är många och inspirerande. Det sista avsnittet handlar om olika typer av trädgårdar som har anlagts med just marktäckande växter och markbeläggningar.

Det här är en bra bok som bjuder på både kunskap och inspiration. Jag, som håller på att bearbeta bort en halv hektar gräsmatta genom att anlägga både rabatter och stenläggningar, har den inte längre på önskelistan utan den står redan i bokhyllan.

Boken passar både för nybörjare och för länge hunna. Men förväntar man sig information om hur man skall anlägga och sköta en gräsmatta är detta inte den rätta boken.

VÄXTFÖRÖKNING

Lökar, frö och sticklingar av **Steven Bradley** / Bonnier Impact

Det här är en liten bok som är fullspäckad med information. Olika sätt att föröka växter beskrivs ingående och tydligt.

Det första kapitlet, "Att komma igång", handlar om bland annat varför och hur man kan föröka en planta.

Nästa kapitel beskriver de redskap och den utrustning och efter det får man veta annat väsentligt som bland annat hygien. Efter det går författaren mer detaljerat in på frösådd, delning av plantor, sticklingar, lökar, knölar och jordstammar och slutligen på den metod som heter avläggning. Varje enskilt avsnitt innehåller tydliga bildbe-

skrivningar och också exempel på växter som passar för förökning med just den metod som beskrivs.

Sjukdomsangrepp och skadedjur beskrivs i ett kapitel som har rubriken "Bot för bekymmer". Där får man inte bara veta hur man skall förebygga problem utan också vad man kan göra. En växtkatalog och en kalender ryms också med.

Trots att jag redan har bra böcker på hyllan om både frösådd och annan förökning hamnar också den här på önskelistan. Jag tycker om det kompakta sättet och om hur lätt man kan slå upp saker man undrar över som till exempel om det är på våren eller på hösten någon speciell växt skall delas. Listan över akut hjälp för problem är en favorit. Boken passar kanske bäst som en handbok för de personer som har bestämt sig för att själv börja föröka de plantor de har i sin trädgård. har man sysslat med detta länge finns det risk för att den är för elementär.

Johan Larsson

Epost: johan.larsson@nyan.ax

Telefon: 528 478

sport

Nya Åland ger dig:

Guiden till bättre och billi

Motion & hälsa

Sporten på Nyan tar nu tempen på Ålands hälsa. Vi startar idag en serie om motion som ska ge dig tips och råd inför höstens träningspass. Idag guidar vi er genom djungeln av prisuppgifter och medlemskap. Solarium och bastuanläggningar. Här är guiden. Välj själv var du vill träna.

JOHAN LARSSON
johan.larsson@nyan.ax
tfn 528 462

AVANCIA

Barnpassning

Bastu

Café

För företag

Hyra hallen

Klädförsäljning

Kosttillskott

Kurser

Personlig träning

Solarium

Soldusch

Spa

Övriga aktiviteter

☒

☐

☐

☒

☐

☒

☒

☐

☒

☒

☒

☐

☐

MARIEBAD

Barnpassning

Bastu

Café

För företag

Hyra hallen

Klädförsäljning

Kosttillskott

Kurser

Personlig träning

Solarium

Soldusch

Spa

Övriga aktiviteter

☐

☒

☒

☒

☒

☒

☐

☐

☐

☒

☒

☐

☐

IDROTTSCENTER

Barnpassning

Bastu

Café

För företag

Hyra hallen

Klädförsäljning

Kosttillskott

Kurser

Personlig träning

Solarium

Soldusch

Spa

Övriga aktiviteter

☐

☐

☐

☒

☒

☒

☐

☒

☐

☐

☐

☐

☐

	<i>1 gång</i>	<i>10 ggr</i>	<i>25 ggr</i>
Mariebad			
(simning)	7,30/v 4,40/b	55 33	95 57
Avancia			
(styrketräning)	7,00/n 5,70/m	60 49	— —
(gruppträning)	8,50/n 7,00/m	73 66	— —
Ålands idrottscenter			
(styrketräning)	4,50/v 3,00/b	— —	— —
(simning)	6,00/v 3,50/b	— —	— —
Idrottsgården			
(styrketräning)	3,60	—	—
Träningsverket			
(styrketräning, gruppträning)	12,00	—	—

Fotnot: Olika prisvariationer kan förekomma. Medlemsavgift tillkommer i vissa fall. Vid vissa tider v=vuxen, b=barn, n=normal, m=medlem

Tuff match väntar IFK i Islandia

ISHOCKEY. Idag bjuds det på svårast möjliga motstånd i Islandia. Ligatvåan IFK Mariehamn gästas av seriens bästa lag KJK som i senaste matchen stänkte in hela 15 mål. Men IFK har varit täta bakåt och hoppas kunna fortsätta sitta fina spel i egen zon.

IFK Mariehamn är defensivt det bästa laget i Västkustligan division III. I alla fall enligt tabellen. Minst insläppta mål med ett snitt på två per match. Det säger lagets tränare Mikael Rosbäck

som tror att IF kommer att få inrikta sig på att försvara ikväll. – Det är väldigt svårt motstånd och vi möter det lag som ser ut att vara bäst i serien, säger han. Jag tror de har gjort sju mål i snitt per match. Det är alltså ytterligheter-nas lag som möts. Även om Mariehamn också varit bra framåt. Senast mot PaRa blev det fem mål och sammanlagt har det blivit 13 mål på tre segrar. – Jag tror att vi kommer att inrikta oss på försvar

och försöka hålla dem från att göra första målet, säger Rosbäck. **Försvarsspel** Det är också försvarsspelet som varit på tapeten sedan den senaste matchen. Trots överlägset spelövertag mot PaRa lyckades de ändå peta in två puckar. Hundra procent fokus är det som gäller mot KJK. – Inför den här matchen har vi jobbat på spelet i egen zon, säger Rosbäck. Vi räknar med att mycket av spelet kommer vara i vår zon.

Rosbäck fortsätter med i stort sett samma lag som mot PaRa. Truppen är fri från avstängningar och det är bara Jim Manselins fotskada som oroar. Det är osäkert om han kommer till spel. – Några småändringar har gjorts men vi har ett rätt bra spel överlag. Vi ska bara våga spela vårt spel. Det är nog det allt kommer att handla om, säger Rosbäck. Nedsläpp i Islandia är 19.00 ikväll.

JOHAN LARSSON
johan.larsson@nyan.ax
tfn 528 462

Guld i lag-FM för Samuel Mäki

■JUDO. Ålänningen Samuel Mäki, som bor och tränar i Tammerfors, tog i helgen ett guld i lag-FM med sin klubb Tampereen Judo I. Laget vann i tre raka matcher och kunde säkra titeln. Mot klubbens andra lag blev det seger med 5-0, över SA Urheilukoulu med 4-1 samt över Po-

rin Fudoshin med 4-1. Lag-FM har arrangerats sedan år 1969 och det här var tolfte gången guldet gick till Tampereen Judo. I helgen tävlar finns Mäki åter ut på tatamin när han deltar i en världscuptävling i Azerbajdzjans huvudstad Baku. (mt)

Optimistsegling för ÅSS-juniorer

■SEGLING. Sex av Åländska segelsällskapets kappsegling-juniorer deltog i helgen i KSSS olympiska regatta i Salt-sjöbaden i Sverige. Bästa ålän-ning blev Jennifer Rundberg

på 34 plats i optimistklassen. Niklas Areschoug och Oscar Dannström deltog i laserklas-sen. Totalt deltog 300 båtar från olika länder. (jl)

TV-TIPSET
Belgien-Finland, Canal Plus Sport1 Finland, 21.45.
(Finns på PAF Casino och Adlon Sportsbar)

gare träning

1 mån	6 mån	1 år
— —	152 92	265 160
55 45	— 240	— 380
— —	— —	— —
— —	— —	— —
— —	— —	— —
74	384	696

IDROTTSGÅRDEN

Barnpassning	☐
Bastu	☒
Café	☒
För företag	☐
Hyra hallen	☒
Klädförsäljning	☐
Kosttillskott	☐
Kurser	☐
Personlig träning	☐
Solarium	☐
Soldusch	☐
Spa	☐
Övriga aktiviteter	☒

TRÄNINGSVERKET

Barnpassning	☒
Bastu	☒
Café	☐
För företag	☒
Hyra hallen	☒
Klädförsäljning	☒
Kosttillskott	☒
Kurser	☒
Personlig träning	☒
Solarium	☒
Soldusch	☐
Spa	☐
Övriga aktiviteter	☐

är inträde till badhusen billigare än tabellen visar.

Grafik: MONICA FOGELSTRÖM

Rolig sport. Jomala IK har ett tjejlag som regelbundet tränar ihop. Från vänster ses Emelie Tapio, Matilda Grandell och Ida Jonsson som alla tycker att fotboll är roligt.

Intresset för fotboll ökar bland tjejer

FOTBOLL. Jomala IK har ett ungt tjejlag som tränar tillsammans regelbundet. Målsättningen är olika inom laget, vissa är med för att ha roligt – andra för att satsa på framtiden.
– Just nu har tjejfotbollen lite uppåtsving, säger Daniela Haglund vid Ålands fotbollsförbund.

Tränare. Linda Nordmyr är tränare för Jomala IK:s tjejlag.

Har ni någon idol inom fotbollen?
– Jag har inte någon speciell idol, utan jag ser upp till alla som är bra, säger Ida.
Emelie och Matilda ser däremot upp till två stjärnor.
– **Ronaldo** och **Ronaldinho!**
Börjar med yngre
Lagets tränare **Linda Nordmyr** berättar varför hon började med just den här åldersgruppen.
– Jag ville börja träna ett yngre lag eftersom äldre ofta är mer krävande, så det är en bra början att börja med de här tjejerna.
Laget var från början två lag som nu slagits ihop till ett, och åldern varierar från 10-13 år.
– Visst är det lite skillnad på tjejerna. En del satsar verkligen på det här, medan andra gör det

för att ha kul, men mitt mål är ändå att tjejerna ska bli bättre, och förstås samtidigt ha kul, säger hon.
Hitta flera vägar
Daniela Haglund, sportchef på Ålands fotbollsförbund, ser en viss ökning inom tjejfotbollen.
– Just nu har den en lite uppåtsving, mycket tack vare Åland United som fått lite fler tjejer att börja spela. Men det är ändå ingenting mot intresset inom killfotbollen, säger hon.
Lösningen är att försöka få igång fler tjejer genom att hitta nya vägar för att öka intresset.

ALEXANDRA FORSELIUS
sport@nyan.ax

Foto: FREDRIK TÖRNROOS
foto@nyan.ax

ÅM i futsal hoppas på stjärnor

■FOTBOLL. I slutet av november drar ÅM i futsal igång. Arrangör är Ålands fotbollsförbund och spelplats är Baltichallen. Kortfattat är futsal fotboll på handbollsplan och klasserna i årets ÅM är förutom herr- och damklass en motionsklass för herrar.
– IFK Mariehamn kommer

åtminstone ha med två lag i herrarnas serie, säger **Jani Lyyski** på AFF. Det kan bli lite rivalitet.
Intresset för turneringen är stort och i nuläget verkar det som om många lag kommer att anmäla sig. Dessutom kan det bli en stjärnspäckad turnering.
– Vi jobbar på att få hit lite kända namn, säger Lyyski. (jl)

AST måste kvala

■SEGLING. Alandia Sailing Team med **Staffan Lindberg** hamnade på tredje plats i grupp B i grundomgången av World Match Race i Bermuda. Detta betyder att de måste kvala sig fram till kvartsfinal. I återkvalet

går de två bästa lagen vidare till kvartsfinal och för tillfället ligger AST på en delad andraplats med två matcher kvar. Leder återkvalet gör **Björn Hansen** i Team Apport.net med två omgångar kvar att segla. (jl)

Sportens kom ihåg

■ IF Fram-skidning: IF Fram startar sin "skidkul"-verksamhet med barnmarksträning inför vintern för barn mellan 8-12 år tisdag 30 oktober 19.00 vid Solbacka. Alla idrottsintresserade barn välkomna. Information och anmälningar tfn 0457-3421606.

■ IFK-veteranhockey: Dubbelmöte mot Vallentuna Old Timers lördag 17.00 och söndag 12.30.

■ Ishockey: Torsdagen den 18 oktober kommer Ålands ishockeyförbund att ordna en prova på dag för landsbyggdens barn. Åk 1-6. Vi håller på mellan 10.00 och 15.00. Hela dagen är gratis. Lunch ingår. Anmälan på 0400-723 735 eller ishockey@aland.net, senast måndag 15 oktober 15.00.

■ Ridsport: Ålandscupen i hoppning deltävling 1, söndag 14.00 på Stall Aftonsol. Klasser: 60, 80 och 100cm. Alla med teknikbedömning. 60 cm öppen för de som ej startat 80 cm. Anmälan och info, tel 33629 eller aftonsol@aland.net senast 10 oktober.

■ Sleipner-loppis: Under tävlingen 28 oktober har du möjlighet att hålla loppis på dina obehövliga, urvuxna hästprylar, i skoningsrummet på Sleipner. Du ansvarar själv för bord, försäljning, priser och dylikt. Frågor? Ring Catrin på 0457-569 2069.

■ Volleyboll: Regional ungdomstränarkurs med Patrik Johansson från Uppsala. 17-18 november i Vikingahallen. Praktik och teori. Kostnad: 25

euro/person. I kurspriset ingår måltider plus egen tränarpärm. Bindande anmälan senast fredagen den 2 november till Sussi Fagerlund på 15616 eller susanne.fagerlund@pp.inet.fi.

■ Volleyboll: Ålands Volleybollförbund startar upp en korpserie 2007/2008. Laget skall ha minst fem spelare på planen varav minst två damer (om inte lagen kommer överens om annat vid matchtillfället). Anmäl ditt lag till: johanpavals@hotmail.com eller 0457-5300729 senast 24 oktober. Uppge lagnamn, kontaktperson, träningshall samt träningstid.

■ Volleyboll: Alla ni killar som var på JIK:s samling, samt andra volleybollintresserade killar, är hjärtligt välkomna på en

första träning i Sjömannskolan sporthall måndag 15 oktober 18.30-20.00. Förutom att träna kommer vi att diskutera fortsatta träningsstider samt i vilken hall vi ska träna.

■ Volleyboll: På lördag smäller det hårt igen när herrlaget i JIK Volley tar sig an Brommas B-lag på hemmaplan i Vikingahallen 14.30. Kom och heja fram dem till seger!

■ ÅIGA: ÅIGA håller ordinarie höstmöte på Park Alandia Hotell 23 oktober 19.00. Stadgeenliga förhandlingar samt diskussion om Team Åland 2009.

■ Ålands Ryttare r.f.: Höstmöte i stallkafé på travbanan tisdagen den 16 oktober 19.00. Stadgeenliga förhandlingar. Servering. Välkomna!

” För att vinna krävs det extra flyt.
PATRIK LEHTONEN

lördagsnöje

” Liberace var mindre tydlig med sina sexuella preferenser, budskapet al-Qaida sände USA när de kraschade in i World Trade Center var diffust och svårtolkat vid en jämförelse.
FRED FORSELL

MaPa siktar på tio ÅM-vinster i rad

För tio år sedan vann Team Sjöbacka ÅM i gäddfiske. Året därpå hette vinnarna Helsings bygg.
Sedan dess har ett och samma lag dominerat i prislolistorna. Åtta år i rad har MaPa Fishing Team tagit hem ÅM-guldet.
De kommer att göra det i år också. Och nästa år är målet självklart. Tio ÅM-segrar i rad skulle sitta fint i meritlistan.

Hittills i år har MaPa Fishing Team vunnit två av tre deltävlingar i ÅM i gäddfiske, Getadraget och Bovikshugget. I Brändö fisketävling blev de tvåa.

– I och med det har vi fyra poäng. Man räknar ihop tre av fyra placeringar, och vår poäng kan alltså sämst bli fyra. De andra lagen borde inte kunna slå oss om vi har räknat rätt, säger Patrik Lehtonen i MaPa.

ÅM-segern är alltså säkrad trots att en tävling återstår, Sandösunds gäddfiske.

– Men vi kommer nog att vara med på Vårdö ändå, lovar Lehtonen.

Tur är viktigt

I en intervju som Nyan gjorde med MaPa 2002, inför den tävling som säkrade lagets fjärde ÅM-guld, menade laget att deras styrka ligger i att de är på rätt ställe vid rätt tillfälle samt att de har mycket flyt.

– I början sa vi mest att våra vinster berodde på tur. Det är ju så inom fiske, man måste absolut ha tur för att vinna. Däremot är det nog rutin och skicklighet som gör att man håller sig bland de tio bästa lagen. Man har märkt att det är ungefär samma lag som ligger topp tio varje år, och de är ofta de som fiskar mer och har mer erfarenhet. Men

Blivande mästare 2007. Johan Loikas, Mats Fagerlund och Patrik Lehtonen har säkrat sitt nionde raka ÅM-guld genom segern i Bovik-hugget förra helgen. Nu satsar de på tio segrar i rad. Arkivfoto: DAVID STÅHLMAN

för att vinna krävs det extra flyt, och det har vi haft, säger Lehtonen.

Rutin och erfarenhet har laget också. Lehtonen själv är fiskeguide och i sitt yrke spenderar han otaliga timmar på sjön.

– Jag har förmånen att vara ute mycket på olika platser på Åland. Tävlingsområdena försöker man låta bli för att inte förstöra tävlingen, men man ser ändå tendenser, vilka djup gäddorna finns på, vilka beten de går på och vilka färger.

Lehtonen berättar att han trots sitt yrke ibland kan känna sig lite ringrostig när det väl är dags för tävling.

– När jag är ute som fiskeguide kör jag båten, det är gästerna som fiskar.

Tur då att Lehtonen har sina lagkamrater, Mats Fagerlund och Johan Loikas, som kan hjälpa till.

– De fiskar mycket privat. Vi har hållit ihop väldigt länge och vi vet hur alla fungerar, det är en fördel.

Har ni några särskilda

knep under tävlingarna?

– Först och främst har vi en plan innan vi ger oss ut. Var vi skall börja och hur vi skall fortsätta fisket. Även om tävlingarna är mest lek och skoj är vi ändå seriösa. Vi försöker tänka före och sedan bryr vi oss inte så mycket om de andra lagen. Vi börjar också med olika beten för att se vilket som nappar bäst. Men viktigast är ändå att hitta rätt plats, det spelar ingen roll om man gör allting rätt om det inte finns några gäddor där man är.

Lehtonen berättar att MaPa tänker fortsätta tävla även nästa år.

– Det är planen. Visst skulle det ju vara väldigt roligt att ha tio raka segrar. Många år har det varit kämpigt, bara 100 gram eller ett halvt poäng som skiljt oss och andra lag åt. I år har det dock flutit på bra.

Slutligen, vad står MaPa för?

– Det namnet kom till av en slump första gången vi skulle tävla och måste hitta på ett namn. Ma står för Mats och

ÅM-mästare 1997.

Krister Sjöström, Roger Eliasson och Hans Eriksson vann ÅM i gäddfiske 1997. Laget gick under namnet Team Sjöbacka.

Pa för Patrik. Det har hängt med sedan dess.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax

OBS Det händer

Fotohistoria. På söndag kan man i Finströms bibliotek kl 18.30 följa med Olle Strömberg på en resa genom fotografins historia. Han utgår från den utställning som just nu pågår i biblioteket.

LÖRDAG 13.10

DANS

■ ■ **Arkipelag restaurang-en kl 21.00.** Conny Henrix.
■ ■ **Finström Breidablick kl 21.00.** Ålands Accordion Club.

FISKE

■ ■ **Vårdö Sandösund kl 9-15.00.** Gäddfestival, final i ÅM. Catch & Release.

MUSIK

■ ■ **Ålands sjömansskola kl 19.00.** Höstkoncert med Aurorakören, Bragekören och Cantilenakören. Dirigenter: Sören Hakola, Jenny Mendelin och Elisabeth Karlsson.
■ ■ **Restaurang Pommern kl 20.00.** Jumping Jacks med Anders Linder.
■ ■ **Finström Breidablick kl 19.30.** Dragspelsfest med Glade Glenn.

NÖJE

■ ■ **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Popverket.
■ ■ **Dinos bar kl 22.00.** Made in Thailand.
■ ■ **Parks bar kl 22.00.** Mr Soul & his Marsmallows.

TEATER

■ ■ **Lemland Pellas kl 19.00.** "Undan för undan" av Joel Pettersson. Regi: Synnöve Westerberg. I rollerna: Jan-Erik Berglund, Elisabeth Överström, Mikaela Johansson, Matilda Pettersson, Kjell Manselin, Gun Holmström och Erika Gustavsson.

ÖPPET HUS

■ ■ **Mariehamn Räddningsverket kl 12-16.00.** Demonstration. Prova på. Uppvisningar. Barn får åka skylift.

SÖNDAG 14.10

BIO

■ ■ **Föglö Bioborgen kl 15.00.** "Stuart little 3". Barnfil-låten.

FÖRELÄSNING

■ ■ **Finströms bibliotek kl 18.30.** Olle Strömberg tar oss med på en resa genom fotografins historia. Han utgår från den utställning som just nu pågår i biblioteket.

LOPPIS

■ ■ **Jomala Berghyddan kl 10-16.00.** Loppis, gammalt och nytt.

MUSIK

■ ■ **Finström Breidablick kl 19.00.** Höstkoncert. Sopranen Jenny Carlstedt med Marcus Boman vid pianot.
■ ■ **Ålands musikinstitut kl 15.30.** Michael Rydholm och Anders Gabriel Sundström. Musik av Edvard Grieg.

TEATER

■ ■ **Lemland Pellas kl 19.00.** "Undan för undan" av Joel Pettersson. Regi: Synnöve Westerberg. I rollerna: Jan-Erik Berglund, Elisabeth Överström, Mikaela Johansson, Matilda Pettersson, Kjell Manselin, Gun Holmström och Erika Gustavsson.

MÅNDAG 15.10

BOKCAFÉ

■ ■ **Röda Korsgården kl 14.00.** Bokcafé med Doris Ingman.

NÖJE

■ ■ **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Bar dj.

TEATER

■ ■ **Lemland Pellas kl 19.00.** "Undan för undan" av Joel Pettersson. Regi: Synnöve Westerberg. I rollerna: Jan-Erik Berglund, Elisabeth Överström, Mikaela Johansson, Matilda Pettersson, Kjell Manselin, Gun Holmström och Erika Gustavsson.

JUST NU

LOPPMARKNAD

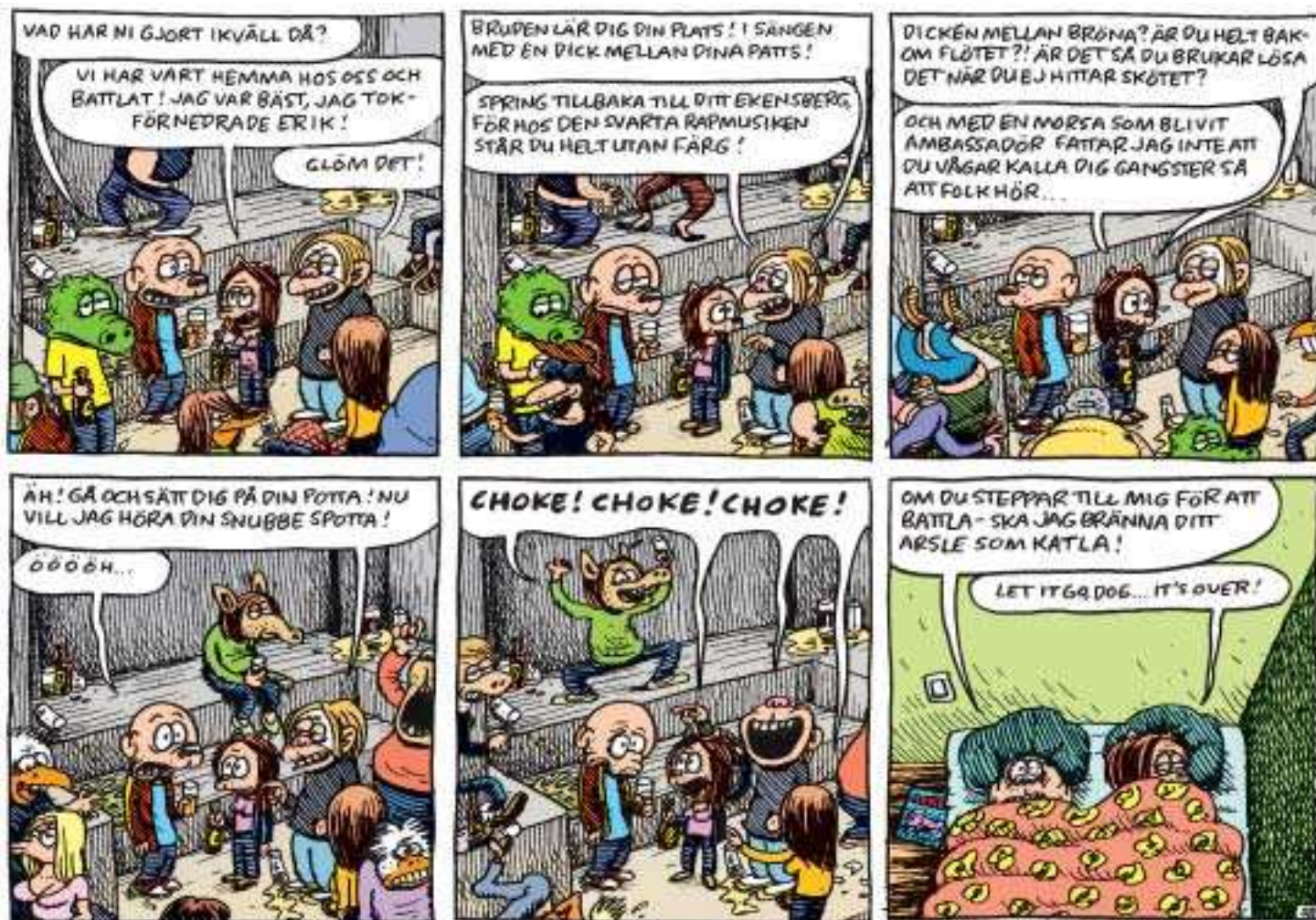
■ ■ **Cirkeln/Emmaus loppmarknad, Köpmansgatan 11.** Öppet måndag–fredag kl 10–17 (torsdagar till 19), lördagar 11–14.
■ ■ **Emmaus byggretur, Skogshyddsvägen 7.** Öppet måndag–fredag kl 8–16.
■ ■ **Antikvariat Pierre, Köpmansgatan 11.** Öppet måndag–fredag kl 10–17 (torsdagar till 19), lördag 11–14.
■ ■ **Möbelreturen/Kata-pult, Skogshyddsvägen 7.** Öppet tisdag-fredag kl 9-16.

NYANFAJTEN

	Fem	Fyra	Tre	Två	Ett
Åland. En byggnad.	Namnet betyder "den vida omkring glänsande".	Var guden Balders boning i nordisk mytologi.	Invigdes (i nuvarande skepnad) 1960.	Inrymmer bl.a. Finströms ungdomsförening.	Här startar Kanonloppet.
Världen. Ett land.	Landet blev självständigt 1991.	Josef Stalin är född i detta land.	Var ett mycket populärt semester-mål i Sovjetunionen.	2003 avsattes presidenten Eduard Sjevernadze...	vars efterträdare Micheil Saakasjvili besökte Åland i fredags.
Världen. En person.	Född 1919 i Persien (dagens Iran).	Växte upp i Sydrhodesia (dagens Zimbabwe).	Hoppade av skolan som 13-åring för att istället lära sig på egen hand.	Sågs vara en av de mest betydande kvinnliga författarna någonsin	Årets Nobelpristagare i litteratur
Biologi. Ett djur.	Honan har en väl synlig vit strimma runt könsorganet.	Latinska namnet är Alces Alces.	En idisslare, som huvudsakligen lever ensam.	Jakt på djuret inleds på måndag.	Kan ses i serieform i Nyan.
På tapeten.	Har fått sitt namn av det tyska ordet för näsa.	Fermenteras eller pastöriseras under tillverkningen.	De hälsoskadliga effekterna är omdebatterade.	Sverige är det enda EU-land som får marknadsföra produkten.	Nära besläktat med tuggtobak.

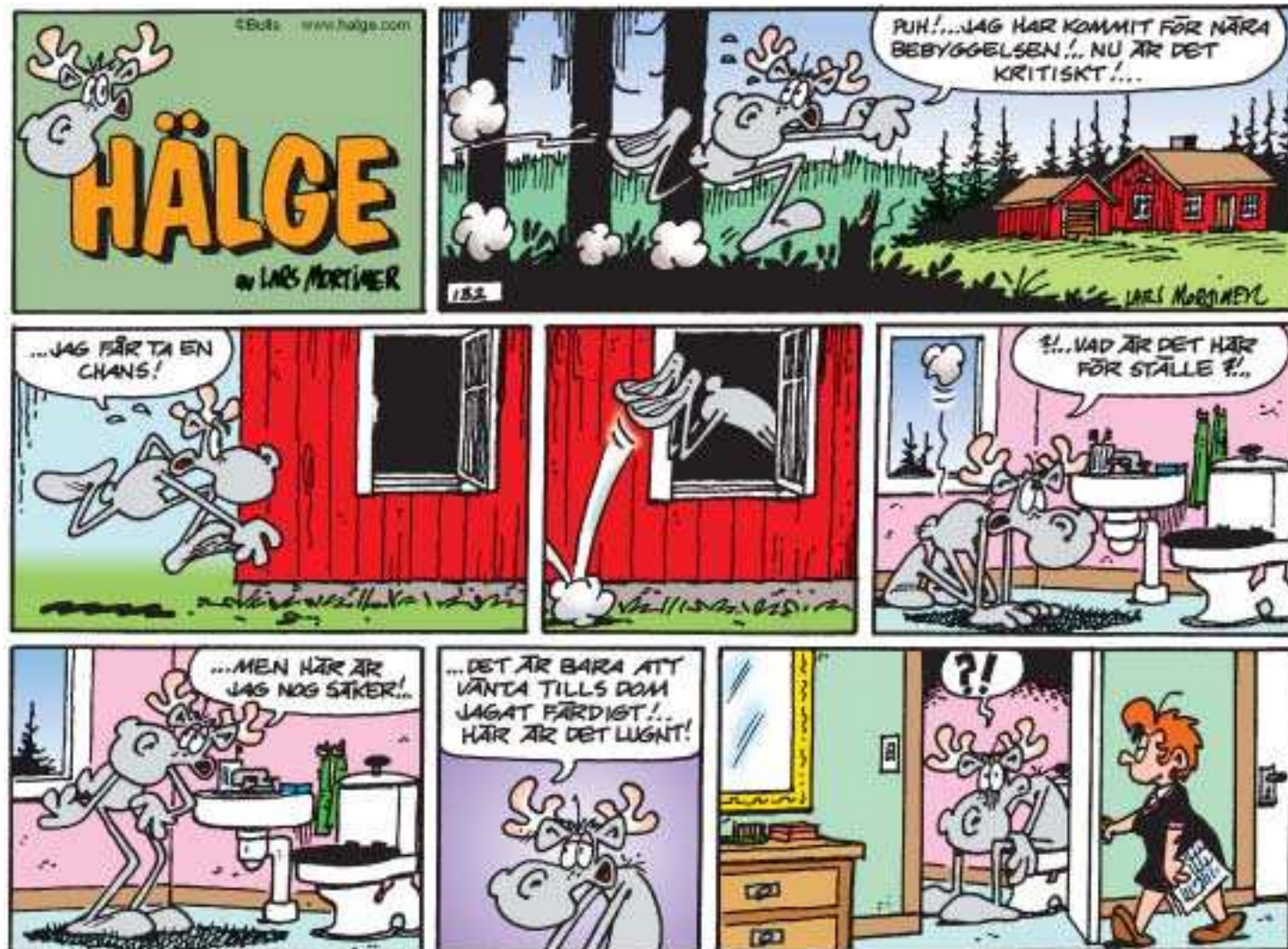
MARTIN KELLERMAN

ROCKY

ZITS

BY JERRY SCOTT AND JIM BORGMAN

FRED LÖRD.

FRED FORSELL/LÖRDAGSKRÖNIKA

Helt plakat med Fazzula

Vissertligen har "Fazzulagruppen" splittrats efter hårda interna stridigheter och infekterade gräl (ibland rent och skärt hat, faktiskt), men inför varje lagtingsval brukar vi ändå samlas, blanda lite fotogendrinkar och hitta på nåt skoj.

Förra gången blev resultatet en välfungerande valmaskin (testa dig på www.fazzula.com/framtid/val-maskinen.html) och i år beslöt vi oss för att kora årets roligaste valaffisch.

Det var inte lätt. Bidragen är ju fantastiskt skojiga i år - även om man tyvärr måste utgå från att humorn är totalt oavsiktlig. Men efter många hårda ord och någon enstaka utslagen tandflisa enades Fazzula om följande topp-5-lista, med start nedifrån:

5. Frisinnad samverkan: "Måsen".

Juryns motivering: Det oväntade motivet (sannolikt en svarthuvad mås) kombinerat med två knöliga slogans, "Vi tror på att utveckla självstyrelsen" och "Det ska vara suveränt att leva", gör denna affisch till ett subtilt litet humormästerverk. Spelar fåglar och deras livsföring en viktig roll för självstyrelsens utveckling? För FS? Varför skriver de det inte rent ut i så fall? "Vi inom FS vill slå ett slag för att utveckla självstyrelsen, äta rå fisk och bajsas på klippor."

4. Obunden samling: "Gun-Mari".

Juryns motivering: Den här sortens annonsering är obegriplig men festlig. Ett ansikte, ett namn, en titel: "Gun-Mari Lindholm, partiordförande". Vad vill de säga med det? Är "Gun-Mari Lindholm" svaret på Ålands problem? "Hur vill ni inom Obunden samling utveckla självstyrelsen?". "På den frågan svarar vi, som alltid, ett rungande Gun-Mari Lindholm. Nästa fråga!"

3. Centern: "Åland? Det är jag!"

Juryns motivering: "Åland. Världens bästa plats att leva på", står det på affischen - men det ser ut som om kampanjmakarna hellre hade velat skriva "Roger. Världens bästa man att ligga med". Roger tar plats på ett så självklart sätt att man nästan är beredd att tro att det är hans förtjänst, och bara hans, att Åland är så satans bra. "Det är jag som är Åland! Jag har för avsikt att gå ner i nakenspagat för självstyrelsen! Häng med!"

2. Liberalerna: "Morötter".

Juryns motivering: Morötter i en plånbok - vi får inte ihop det, men vi älskar det. Vad betyder det? Vill liberalerna byta ut euron mot grönsaker? En euro=en morot - är det i så fall en vettig växlingskurs? Byts femmorna ut mot kålrabbi? Ersätts femtiolappen av skitmycket haricot verts? Självstyrelsen är svår att mäta i pengar. Kanske går det lättare med rotfrukter: "Självstyrelsen är värd jättemycket kålrot!"

1. Socialdemokraterna: "Ebony and Ivory".

Juryns motivering: Detta måste vara världens roligaste valaffisch: En mörkhyad snubbe sida vid sida med en vilig åländsk kvinna i folkdräkt. Kontraster, we get it. "Åland är allas hembygd". Åh, Gud! Ordet 'övertydligt' räcker inte till på långt när. Liberace var mindre tydlig med sina sexuella preferenser, budskapet al-Qaida sände USA när de kraschade in i World Trade Center var difust och svårtolkat vid en jämförelse. Den odiskutabla vinnaren!

Förstapriset är att alla i Fazzulagruppen kommer att rösta på (s) i år. Grattis!

Välkomnande ordförande. Aida Andersson, ordförande, och Mona-Britt Berne, viceordförande, tog emot gästerna på brandkårsdamernas fest i torsdags. Senare på kvällen fick Aida en guldmedalj för 20 års aktivt arbete och Mona-Britt en silver för 10 aktiva år.

Duktiga kvinnor jubilerade

Hammarlands brandkårsdamer 50 år

Det är stora summor pengar som damavdelningen i Hammarlands frivilliga brandkår har samlat in under årens lopp.

På torsdag kväll firade den aktiva föreningen 50-års jubileum.

De frivilliga brandkårens damavdelningar är en form av stödföreningar för brandmännen. Deras uppgift är att samla in pengar och att hjälpa till där det behövs.

I Hammarland grundades damavdelningen 1957. Den första att fatta ordförandeklubban då var grundaren själv, Edit Grönlund från Kattby.

På jubileumsfesten i Hammarlands församlingshem, Catharinagården, i torsdags var det just Edit som hade skrivit ihop hela damavdelningens historik.

Ordnat insamlingar

Vi fick veta att de aktiva damerna, i dag hela 62 stycken, under årens lopp har samlat in över 270.000 mark och nästan 5.000 euro till brandkåren.

Grundande ordförande. Edit Grönlund grundade 1957 brandkårens damavdelning i Hammarland. Hon blev avdelningens första ordförande, till jubileumsfesten hade hon skrivit historiken.

Damavdelningen har köpt bland annat kaffebryggare, mikrovågsugn, vattenkokare och motionscykel till branddepån.

Allt detta har gjorts genom att bland annat ordna insamlingar, producera säljbart i syjuntor och ordna olika typer av festliga tillställningar i kommunen.

På jubileumsfesten hedrades de som har varit aktiva i minst 10 eller 20 år med silver respektive guldmedalj och det firades med musik, sång, kaffe och tårta.

Text och foto:
TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
tittle.tornroth@nyan.ax

ÅSIKTER OM ÄLDREOMSORGEN

**VI DISKUTERAR: PENSIONER
ÄLDREBOENDE
NÄRSTÅENDEVÅRD
OCH ANDRA OMSORGSFRÅGOR**

LAGTINGSHUSET 15.10. kl 13.00
Diskussionsledare: Peter Lindbäck

Vi bjuder på kaffe och bulle samt rappa frågor och svar med representanter för olika partier.

ALLA HJÄRTLIGT VÄLKOMNA
Barbro Sundback

Gunnie Jansson
224 Lagtinget
548 Fullmäktige i Saltvik

Viktiga beslut kan påverkas även med små annonser

www.obs.ax

LAGTINGET
157
STADSFULLMÄKTIGE
544

KARL-JOHAN FOGELSTRÖM
www.bloggen.fi/kalle
kalle.fogelstrom@aland.net
Socialdemokraterna

**Annonsera i
den tidning
du själv läser!**

**Nr. 24
Nr. 575**
Clas Öfverström

Marathon

Uthållig energi

SJÄLVSTYRELSEPARTIET FÖR HELA ÅLAND
liberalerna

LAGTING
81

KOMMUN
514

Samhällets uppgift är att ge rätt stöd vid rätt tillfälle

Barn som har svårigheter behöver ofta längre tid för lärandet. Tidiga och förebyggande insatser är viktiga. Detta kräver en flexibel verksamhet där arbetssätt, gruppstorlekar, tidsramar mm ständigt måste omprövas. Jag vill att skolan skall ge barnen förmågan att klara uppgifter och krav i livet så att de som vuxna -kan säga

"jag fick det stöd jag behövde för att utvecklas utifrån mina förutsättningar"

Men jag behöver din röst för genomföra detta

Åke Mattsson

SJÄLVSTYRELSEPARTIET FÖR HELA ÅLAND
liberalerna

En
gång
är väl
ingen gång?
drogfri.ax
SFAMP

Göte Winé

LAGTINGET
163
SUND
512

Handlingens man

Nytt för patienterna. Marika Lappi, längst till vänster, har tidigare jobbat i Åbo på ett ställe där de här patientkläderna används och hon har inget gott att säga om dem. Nu har hon tillsammans med bland andra Susanne Lund, Diana Lindberg, Susanne Ekholm och Torun Mattsson på BB-avdelningen startat en namninsamling mot de nya patientpyjamasarna. Foto: ERKKI SANTAMALA

Samlar namn mot nya patientkläder

– Tänk dig själv att du vaknar upp på sjukhus och mår dåligt och så måste du dessutom ha de här fula och obehagliga kläderna. Det går bara inte att se ut som du är tagen från en dansbands scen på 80-talet. Personalen på central-sjukhusets BB-avdelningen är hårda i sitt omdöme om de nya patientkläderna. Nu har de startat en namninsamling för att göra sin röst hörd. Över 100 personer har redan skrivit på.

Massor av kläder används dagligen av patienter och anställda vid Ålands centralsjuk-

hus. Kläderna måste tåla att tvättas ofta, men måste sedan bytas ut fortlöpande då de blir för slitna. I torsdags när de nya patientpyjamasarna kom till BB-avdelningen vid Ålands centralsjukhus blev vårdpersonalen förskräckta. Första reaktionen var gapskratt, blandat med förskräckelse, då personalen tänkte på patienterna som måste ha pyjamasen på sig. Tidigare patientkläder har varit enfärgade, bland annat i grönt och rosa. – Det finns studier som visar att man mår lite bättre när man får ha det snyggt och trevligt runtomkring sig. Vi har redan fått reaktioner från patienter som känner sig riktigt dåliga

och sedan dessutom måste kläs ut i detta, säger **Susanne Ekholm** på BB-avdelningen. **Visade för alla** Kollegorna på BB-avdelningen gick sedan i torsdags runt till alla andra avdelningar på sjukhuset för att visa upp pyjamasarna. De berättar att de möttes av allt från gapskratt till bestörtning. På BB-avdelningen säger man att de inte fått någon respons på sina invändningar mot kläderna, så nu har de startat en namninsamling. På listorna beskrivs de nya patientkläderna som ”inte ändamålsenliga och dessutom fula”. Där står även ”Vi vill inte

att våra patienter ska se ut som pajasar eller tvingas vara sjuka i material som inte andas”. På listan som Nya Åland får se är redan första sidan fulltecknad. – Målet med insamlingen är få andra kläder. Och att vi ska bli tillfrågade och kunna påverka valet, att till exempel få prova olika alternativ innan beslut tas, säger Susanne Ekholm. **Känd modell** Försörjningschef **Petter Johansson** verkar överraskad över att de nya patientkläderna väckt så starka känslor. – Oj då, vi får titta på det här, säger han. Petter Johansson berättar

att alla sjukhusets kläder väljs ut enligt samma traditionella urvalsmetod. – Alla avdelningars kläder ska fylla kvalitetskraven. De ska se någorlunda bra ut och hålla i tvätten, säger han, och tillägger att de nya kläderna inte är någon okänd modell. – Den förekommer på andra sjukhus också. Det är ju ett lite delikat problem det här, då det finns många åsikter om vad som är snyggt eller fult, säger Petter Johansson. Nya Åland har försökt nå linneförrådschefen vid ÅHS, men utan att lyckas.

ANNA BJÖRKROOS
anna.bjorkroos@nyan.ax
tfn 528 463

Klargörande om fårkonsulent

– Vi har inte för avsikt att sluta med fårkonsulten och den lokala rådgivningen. Så fort vi får pengarna så fortsätter tjänsten på deltid, 60 procent precis som det varit de senaste åren.

Det säger fåravelsföreningens ordförande **Cecilia Persson** med anledning av det öppna brev som i förra veckan skickades till föreningen. I brevet uttryckte medlemmar oro för att konsulten skulle försvinna helt, något som alltså inte är aktuellt. Landskapsregeringen sade i juli nej till föreningens begäran om tilläggsanslag till fårkonsulenten **Mia Schütten**. I år räckte pengarna inte längre än till augusti

och konsulten måste permitteras. Enligt nya bestämmelser ska landskapet ge en klumpsumma till Ålands hushållningssällskap. Sedan ska de olika föreningarna i sin tur ansöka om bidrag från hushållningssällskapet. – Hushållningssällskapet söker ju vd men har inte tilltatt någon ännu, därför har inte förhandlingarna kommit igång än. Jag har dock diskuterat med ordförande **Bo-Erik Sandell**, troligen kommer vi att börja förhandlingarna i november, säger Cecilia Persson. I brevet efterfrågas även ”ett närmare samarbete med Föreningen Ålandsfåret”. – Den meningen förstår jag inte alls. Vi har en positiv dia-

Jobbar för djuren. Ålands fåravelsförning hoppas på förhandlingar med Ålands hushållningssällskap i november. Får man bidrag via sällskapet kan Mia Schütten åter börja arbeta deltid som fårkonsulent för de åländska fårägarna. Arkivfoto: STEFAN ÖHBERG

log och ett bra samarbete med föreningen Ålandsfåret, säger Cecilia Persson, som påpekar att medlemmarna gärna får

kontakta någon i styrelsen om man har fler frågor. Övriga styrelsemedlemmar är viceordförande **Henning Karls-**

son, Stefan Sirén, Camilla Rosenberg och Anki Lind. **ANNA BJÖRKROOS**
anna.bjorkroos@nyan.ax

Inget bidrag till idétävling

■Årets upplaga av idé- och innovationstävlingen Inno-finland lockade färre deltagare än väntat. De lokala arrangörerna Ålands Teknologicentrum och Ålands Företagareförening skriver i ett pressmeddelande att årets tema ”Innovationerna och åldern” var svårbemästrat. De insända bidragen bedöms ha en begränsad kommersiell potential. Ålands regionala InnoFinland-jury har därför beslutat att inte föra något bidrag vidare till den nationella tävlingen. Det betyder också att något pris i den regionala tävlingen inte delas ut. De tidigare årens prisceremoni ersätts av ett innovationsseminarium som planeras till början av 2008. (as)

Snattade öl och sprit

■En person tog en låda öl och en liter sprit från en annan person i Mariehamn i helgen. Händelsen är polis-anmäl-d och polisen rubricerar den som snatteri. (ml)

Två rådjurskrockar i måndags

■Två rådjurskollisioner inträffade i måndags. En skedde i Jomala Gottby och en i Lemland Knutsboda.

Stockbord slogs sönder

■Ett fall av skadegörelse inträffade vid Kumlinge skola i helgen. Någon slog sönder tre stycken stockbord på skolgården.

■**Lillpuben Storby ab** är ett nyregistrerat bolag i Eckerö. Det är pub- och caféverksamhet som bedrivs i bolaget som har ett aktiekapital på 2.500 euro. Uppgift om aktieägare, vd och styrelseordförande saknas.

■**Murning och byggjobb** är verksamhetsområdet för den nyregistrerade firman Ålands murningstjänst och bygg. Det är **Arvi Lepik** i Mariehamn som är firmans innehavare. Firman kan också syssla med målning, samt import och export.

■**Ekologiska** och miljö-märkta produkter skall det nyregistrerade bolaget Trifolium på Åland ab handla med. Aktiekapitalet är 3.000 euro och styrelseordförande är **Ann-Charlotte Funck** i Mariehamn.

Ring och tipsa!

0457-313 4444

Nya Åland
☆☆☆

Nydoktorerade Monica Eriksson:

Sjuka människor är också friska

Skilsmässa, dödsfall, plötslig arbetslöshet, svår sjukdom, offer för våldsbrott – de tänkbara krissituationerna är många, och de flesta drabbas förr eller senare.

Hur man hanterar krisen är individuellt, men enligt forskaren Monica Eriksson, tidigare handikappkonsulent på Åland, är en av de viktigaste faktorerna som inverkar på vårt välbefinnande det hon kallar ”känsla av sammanhang”.

– Både oundvikliga kriser och alla förändringar vi utsätts för i dag skapar stress inom oss. Och hur vi hanterar den stressen är avgörande för hur vi mår, säger Monica Eriksson.

Det hela började med en forskning kring klimakteriebesvär hos israeliska kvinnor som suttit i koncentrationsläger. Resultatet var förvånande, hela 29 procent befanns vara vid god, mental hälsa, trots de traumatiska upplevelser kvinnorna hade bakom sig.

Forskaren bakom projektet, Aaron Antonovsky (1923-1994), ställde sig frågan om varför vissa personer kan bevara sin hälsa trots stora påfrestningar medan andra insjuknar.

– I dag vet man väldigt mycket om sjukdomar, och det är så klart viktigt. Men det är också intressant att studera hälsa, som inte alls är frikopplat från den sjukdom någon drabbas av. Även en svårt sjuk människa har kvar friska sidor, och dessa resurser för hälsa är det oerhört viktigt att man tar tillvara, säger Monica Eriksson, som nyligen doktorerat med en avhandling som analyserat de forskningsrapporter som använt Antonovskys teorier som grund.

Behöver andra

– Bakom begreppet ”känsla av sammanhang” ligger egentligen ett förhållningssätt till livet och det sättet påverkar vår upplevda hälsa och livskvalitet. Uppfattar man sitt liv som begripligt, hanterbart och meningsfullt har man större kapacitet att bemöta svårigheter.

Med ”begripligt” menar Monica Eriksson att man har en förmåga att skapa struktur omkring sig och sätta händelserna i ett större sammanhang.

– Om någon i ens närhet till exempel är med om en olycka av något slag fattar man först ingenting. Men om man så småningom kan skapa en struktur av det kaos som plötsligt vält in i ens liv och förstå det inträffade, blir det också lättare att hantera det.

För att hantera svårigheter behöver vi andra människor.

– Livet behöver kännas meningsfullt för att det också ska kännas viktigt att kämpa sig igenom det svåra. Sociala relationer är jätteviktiga för vårt välmående. Och tillit. Ib-

ETT SUNT SAMHÄLLE

Monica Erikssons kriterier på ett sunt samhälle:

- hög medellivslängd
- små löneskillnader
- låg kriminalitet
- sammanhang och struktur
- goda skyddsnät
- hälsa debatteras och prioriteras

land måste man våga lämna över kontrollen över sitt liv till folk man litar på, åtminstone tillfälligt, säger Monica Eriksson, och fortsätter:

– Om någon får en allvarlig sjukdomsdiagnos känns allting först väldigt oräddvinst och obegripligt. Men många upplever ändå att sjukdomen eller dödsfallet gett deras liv en annan, större mening. Den känslan kommer efteråt, när man hanterat förlusten eller sjukdomen och omvandlat den till en livserfarenhet som i sin tur skapar mening. Många omvärderar sina prioriteringar i livet efter en kris.

Resurser inom oss

Monica Eriksson poängterar att det inte är frågan om något hokuspokus som ensamt förklarar vad som ligger bakom hälsa, utan om ett sätt att se på livet som ger människan förmåga att se resurser, både egna och runt om sig, och utnyttja dem för att må så bra som möjligt.

– Det handlar om många olika omständigheter som tillsammans bygger upp ens tillit till att livet ordnar sig, trots att allt för tillfället är kaos.

– Om man fokuserar på det friska inom en människa, också då människan är sjuk, har man kommit en god bit på rätt väg. Alla har något inom sig att bygga vidare på, men också i vår omgivning finns det tillgångar som det är viktigt att få upp ögonen för och våga nyttja. Om man inte har familj och vänner som bryr sig måste samhället gå in och visa att det bryr sig och stöttar.

Även materiella ting

För att uppleva en känsla av sammanhang finns det vissa omständigheter som spelar en mer avgörande roll än andra.

– Att man har kontakt med sina egna känslor och kan reflektera över det som försiggår i ens innersta, kring tankar om liv, död, existentiella och andliga frågor och livets mening är värdefullt.

Också materiella ting som en lagom bostad och lagom mycket pengar att röra sig med behövs för vårt välbefinnande.

– En sund livsföring, meningsfull sysselsättning och självkänsla inverkar också helt klart på vår livskvalitet och upplevda hälsa.

Åland - ett sunt samhälle?

Också samhället man lever i

Närhet ger förutsättningar. Åland har goda förutsättningar för att skapa ett riktigt sunt samhälle. Närdemokratin gör steget kortare från gräsrotterna till makthavare och beslutsfattare. – Man kan rycka tag i Harriet Lindeman i matbutiken och säga att ”Hördu du, det skulle behövas...” - och det kan faktiskt leda någon vart, säger Monica Eriksson, som själv bott på Åland i trettio år. Foto: ERKKI SANTAMALA

inverkar på människors hälsa. Ett sunt samhälle kännetecknas enligt Monica Eriksson bland annat av hög medellivslängd, små löneskillnader människor emellan, låg kriminalitet, sammanhang och struktur, goda skyddsnät och att hälsa både debatteras och prioriteras.

– Åland har goda förutsättningar för att skapa ett riktigt sunt samhälle. Det är ett litet samhälle och självstyrelsen

gör det möjligt att snabbare sätta in åtgärder. Närdemokratin gör steget kortare från gräsrotterna till makthavare och beslutsfattare. Man kan rycka tag i **Harriet Lindeman** i matbutiken och säga att ”Hördu du, det skulle behövas...” - och det kan faktiskt leda någon vart, säger Monica Eriksson som bott på Åland i trettio år.

– Men att en tredjedel av den åländska befolkningen

upplever sig som diskriminerade i något sammanhang är inte ett gott tecken. Respektfullt bemötande av människor är trots allt en av de viktigaste grundstenarna för ett friskt samhälle - och friska människor, säger hon och syftar på den färiska rapport om upplevd diskriminering som ÅSUB sammanställt.

LINA ANTMAN
redaktion@nyan.ax

Fotnot: Den som är intresserad av att läsa mer, får tag på Monica Erikssons doktorsavhandling ”Unravelling the Mystery of Salutogenesis. The evidence base of the salutogenic research as measured by Antonovsky’s Sense of Coherence Scale” via Folkhälsans forskningscentrum i Helsingfors, där hon arbetar som forskare.

TV-programmet

lördag 13 oktober

9.00 Bolibompahelg [38042] 9.05 Clifford (R) [1572329] 9.35 Karlsson på taket (R) [2057400] 10.00 Karamelli (R) [9394] 10.30 Sagoträdet (R) [3019313] 10.45 Pi (R) [6106597] 11.00 Rekordbyrån (R) [51139] 11.15 Hjärnkontoret (R) [4098690] 11.40 Grand prix (R) [4916042] 12.05 Tillsammans för Världens barn (R) [4734077] 13.45 Kobra (R) [1332752] 14.30 Andra Avenyn (R) [3961] 15.00 Andra Avenyn (R) [4690] 15.30 Andra Avenyn (R) [4077] 16.00 Uppdrag granskning (R) [56400] 17.00 Gynekologen i Askim (R) [45348] 18.00 Doobidoo (R) [43936] 19.00 Bolibompahelg [5597] Veckans hemliga gäst avslöjas. 19.05 Disneydags [204690] 20.00 Barnens detektivbyrå (R) [226] Dramaserie för barn. Del 5 av 6. Ett anonymt brev om hjälp. 20.30 Rapport [30868] 20.45 Sportnytt [1103145] 21.00 Tillsammans för Världens barn [2663936] Radiohjälpens insamlingsgala direkt från tv-huset. Artister, samtal och reportage. Medverkande bl a: Måns Zelmerlöw, Tina Nordström, Helen Alfredsson, Jan Eliasson och Anne Lundberg. Del 2 av 2. 23.10 Brottskod: Försvunnen [978058] Am kriminalserie. Del 5 av 24. En mor och hennes son kidnappas. 23.55 Motor: VM i speedway [7645874] Sändning från Gelsenkirchen, Tyskland. 0.40 Rapport [46779801] 0.45 Out of practice [5315191] Am komediserie. Del 3. 1.10 Valjägarna [7372269] FILM Isländskt drama från 1987. Två valjägare bosätter sig i Reykjavík. Efter en natt på krogen gör de inbrott i en vapenaffär. I rollerna: Thorarinn Oskar Thorarinnsson, Eggert Gudmundsson. 2.25 Maggies nya liv (R) [5081172] 3.15–8.00 SVT24 [72205511]	9.30 Zapp Europa (R) [5226] 10.00 Go'kväll (R) [9093023] 10.45 Fråga doktorn (R) [9111665] 11.30 Perspektiv (R) [6160690] 11.50 Grosvold (R) [9581416] 12.30 Bästa formen (R) [3526] 13.00 Babel (R) [1435] 13.30 Gunnels gröna (R) [8394] 14.00 Varför demokrati: Rösta på mig! (R) [42787] 15.00 Hur man vinner ett Nobelpris! (R) [36495] 16.00–18.30 Direkt: Tennis: Stockholm Open 2007 [4450482] Semi. Kommentatorer: Johan Ejeborg och Janne Gunnarsson. Bredbild. 18.55 Helgmålsringning [2481464] 19.00 Aktuellt [14348] 19.15 Landet runt [205874] Veckokrönika. Del 10 av 21. 20.00 Livet som stjärna [67400] Kanadensisk ungdomsserie. Del 8 av 13. Skivbolaget planerar ett megaparty på Judes 16-årsdag. 20.25 Grottingen (R) [8689961] Tecknad kortfilm från 2005. Att vara barn i London för hundra år sedan kunde allt vara lite läskigt. 20.30 Notes from the underbelly [57428] Amerikansk komediserie från 2007. Del 10 av 13. Ett strömvabrott får Lauren att i panik tänka på allt hemskt som kan hända deras ofödda barn. 20.50 Rackan Rex [7792752] Animerad komedi. Del 10 av 13. 21.00 Drömprinsen [55400] Brittisk dramaserie. Del 8 av 8. Hämnden. 21.50 Yngves clowner (R) [3457752] Kortfilm. Yngve målar clowner. 22.00 Aktuellt [38597] 22.15 Varför demokrati: Kampanjen [3790771] Dokumentärserie. Del 7 av 10. Japan. Kazuhiko Yamauchi saknar erfarenhet och utstrålning. Oddsen är emot honom när han ger sig ut på sin första valkampanj. 23.15 Jag är inte rädd [3408042] FILM Italiensk-spansk-engelsk thriller. 1.00 Sopranos (R) [5473172] 1.55 Musikbyrå live (R) [8830191] 2.25–3.25 The wire (R) [5928820]
--	---

7.30 Lilla huset på prärien [584067] 8.30 Barnprogram [4798313] 10.30 Ett geni i familjen [5592936] 10.55 Ett geni i familjen [2500477] 11.25 Scrubs [9460771] 11.55 Scrubs [2913145] 12.25 All of us [822226] 12.55 All of us [289597] 13.25 Momento [6244394] 13.50 Kitchen confidential [180023] 14.20 Kitchen confidential [549752] 14.50 Sjukhuset (R) [633145] 15.20 Sjukhuset (R) [8912597] 15.45 Sjukhuset (R) [7318226] 16.10 Sjukhuset (R) [1356394] 16.40 Nyberg & Törnblom (R) [8943023] 17.35 Du är vad du äter (R) [5032597] 18.30 Grannfejden (R) [878435] 19.30 Direkt: Fotboll: Liechtenstein-Sverige [5817232] 22.00 Extra extra (R) [547313] Svenskt humorprogram från 2007. Del 5 av 10. 22.30 Sing a long [978874] Svenskt underhållningsprogram. Del 5 av 12. Medv: Linda Bengtzing, Claes Malmberg, Thomas Petersson, Petra Mede, Andreas Lundstedt och Sussie Eriksson. Även 14/10. 23.30 Extra extra! [424023] Del 6 av 10. Alexandra Pascalidou, Lars-Åke Wilhelmsson, David Batra, Anna Granath, Thomas Järvheden och Felix Herrgren medverkar. 0.00 Phone booth [162608] FILM Amerikansk thriller från 2002. Stu Shepard är en uppblåst pr-konsult som inte drar sig för att bäga om han tror att det kommer att gagna honom. I rollerna: Colin Farrell, Kiefer Sutherland, Forest Whitaker. 1.30 En andra chans [33698714] FILM Am komedi från 2000. I rollerna: Nicolas Cage, Téa Leoni, Don Cheadle. 3.45–6.30 Bugsy [43022004] FILM Am drama från 1992. Benjamin Siegel sänds av New Yorks gangstersyndikat till Los Angeles för att leda den organiserade brottsligheten. I rollerna: Warren Beatty, Annette Benning.
--

7.00 Barnprogram [99321077] 9.59 Nyhetsmorgon [427729619] 12.30 Äntligen hemma [405503] Svenskt inredningsprogram från 2007. Del 2 av 12. Förändra ett rum med färg och nya tyger. 13.30 Sverige i veckan [656343] 14.00 CBS 60 minutes [311110] 15.00 Tipslördag [84470348] Direktsänt magasin med fotboll och trav. 17.00–18.55 Direkt: Fotboll: Ljungskile–Falkenberg [5587077] 20.00 Nyheterna och vädret [638619] 20.30 Postkodlotteriets gran-nyra [620690] Svenskt lotteri- och frågesportsprogram från 2007. Bredbild. Programledare: Rickard Sjöberg. 21.00 Deal or no deal – med lottodragningen [882023] Svenskt underhållningsprogram från 2007. Del 5 av 12. 22.00 The wedding date [984435] FILM Amerikansk komedi från 2005. Kat Ellis är singel och bor i USA, men när hennes syster ska gifta sig måste hon åka hem till London för bröllopet. Det finns ett problem, hennes före detta fästman, som dumpade henne några år tidigare, är bästa vän med brudgummen. I rollerna: Debra Messing, Dermot Mulroney, Amy Adams. 23.00 Nyheterna och vädret [310416] 23.15 The wedding date, forts [966400] 0.00 The Core [6181559] FILM Am sci fi från 2003. När 17 personer plötsligt dör i Boston, och andra bisarra naturfenomen inträffar, börjar geofysikern Josh misstänka att det hänt något med jordens elektromagnetiska fält. I rollerna: Christopher Shyer, Ray Galletti, Eileen Pedde. Bredbild. 2.25 Me myself I [14241559] FILM Fransk komedi från 1999 med Rachel Griffiths. Pamela har en kris. Nyss fyllda 30 saknar hon kärleken. 4.15 Begravning i Berlin [9530820] FILM Amerikansk thriller från 1966. 5.55 Lättlagat [6659795] 6.25–7.00 Djurvänner [97388733]
--

15.00–15.30 Obs Aktualiteter. 17.10 Stilbyrån (R) Värdering på Strömsö i Vasa. 17.45 Uteliv (R) En sällsynt växt är Sibirisk klematis. Den finns bara på några få ställen i Norden och ”Uteliv” vet var. 18.15 Tv-nytt 18.25 Sportnytt 18.30 Zon5: Paffabriken Paffabriken rullar in i garaget. 19.00 Matador (R) Dansk dramaserie från 1978. Om livet i småstaden Korsbaek mellan åren 1929 och 1943. 19.50 Huset: Smide Gamla byggnadstraditioner och snart glömda hantverk. 20.00 Tv-nytt 20.10 Sportnytt 20.20 Tinas kök (R) Matlagningsserie. Del 7 av 8. VD:n för Svenska Filminstitutet, Cissi Elwin, är gäst i Tinas kök. 20.50 Ratatask Kulturmagasin. 21.20 Reservdelar FILM Slovenskt drama från 2003. Ludvik, en före detta speedwayförare, smugglar människor från det forna Jugoslavien till Italien. Till sin hjälp får han en dag den orutinerade Rudi. Efter några felsteg lär sig Rudi så småningom jobbet och Ludvik godtar honom som sin medhjälpare. Rudi brottas med de moraliska dilemman som människosmugglingen innebär men blir med tiden allt mer känslokall. Såväl flyktingarna som deras ”guider” lever under miserabla förhållanden och bär på drömmen om ett bättre liv. I rollerna: Peter Musevski, Aljosa Kovacic, Primoz Petkovsek. 22.45–23.35 Live från Abbey Road (R) Musikserie. Vi besöker den berömda inspelningsstudio Abbey Road i London. I varje avsnitt medverkar tre bemärkta artister eller band som pratar om, och spelar, sin musik. I kväll: Paul Simon, Corinne Bailey Rae, Primal Scream. Repris från 12/10.
--

Se det med egna ögon!

På webben och IPTV

www.24.ax

TV ÅLAND

INFOKANALEN

Greven av Källskär.
Ett dokument från Kökar om särlingen och skäret. Via MCA, IPTV och de största antennföreningarna, på kvällen kl 20 även över Smedsbole.

ÅLANDS RADIO 91.3 MHZ
9.00 Kulturen. Repris av måndagens, tisdagens och onsdagens Kulturen.
9.45 Jakt och fiske. Programledare: Leif Sundberg. Repris från onsdagen.
10.45 Kanonloppet. **13.00** Veckans gäst. Programledare: Tom Wiklund. Repris från fredagen. **14.00** Pensionärstimmen. Ett program producerat i samarbete med Norra Ålands pensionärsförening. Repris från måndagen. **15.00** Min musik. Programledare: Gunnar Lantz. Repris från tisdagen. **16.00** Jazz med Wallers. Programledare Ann-Christin och Kurt Waller. Repris från 6/9. **17.00–18.30** Kommunerna inför valet. **17.00** Mariehamn inför valet. Programledare Bengt Hannus. Repris från måndagen. **17.30** Saltvik inför valet. Programledare Liv Örneryd. Repris från onsdagen. **18.00** Finström inför valet. Programledare Tomas Tornefiell. Repris från fredagen. **18.30–19.00** Musik. **5.30** Musik.

24

Lagtingsval 2007 – se dagens politikerfråga!

www.24.ax

8.00 Tv-nyheter [34400] 8.05 En fascinerande värld: Floden Kongo [8288110] Del 2 av 3. 9.00 Tv-nyheter [71961] 9.05 Loppis [3784139] 10.00 Tv-nyheter [98684] 10.05 Lördagssällskap [1367435] 10.45 Republikens president [6191665] 11.00 Tv-nyheter [33787] 11.05 Prima [5131481] 11.50 Hemhamnen [8160597] 12.30 Basaren: Mundo [46232] 12.40 Basaren: Maestro Buris bandoneon [6886077] 13.00 Tv-nyheter [60868] 13.05 Nyheter på teckenspråk [4006787] 13.10 Ettans dokumentär: Rösta på mig! [6213955] 14.10 Ilona Rauhala [444232] 14.40 Familjen Serrano (R) [6581868] 16.00 Sjukhuset i Holby City [58868] 17.00 Tv-nyheter [16400] 17.10 Droppen [3698145] 17.15 Hemgatan [1505961] 18.00 Tv-nyheter och väder [78619]	18.10 Sporttrutan [2721058] 18.15 Finländsk anti-krunda [82400] Gamla Vasas ruiner minner om branden som härjade år 1852. 18.45 Den vida naturen: Ett annat Kalifornien [2868139] Baja California i Mexiko är en 1000 km lång halvö mellan Stilla havet och Cortez hav. 19.35 Yorkshiredetektiverna [6490145] Brittisk kriminalserie. 20.30 Tv-nyheter och väder [25936] 20.45 Lotto [2390936] 20.50 Sporttrutan [235955] 21.15 Republikens president [8839023] 21.30 Nyhetsläckan [145] 22.00 Systerkärlek [17752] Del 5 av 8. 22.55 Green Wing – sjukhus blunder [1364329] 23.45 L'adversaire [4607665] FILM Franskt drama från 2002. I rollerna: Daniel Auteuil, Gérardine Pailhas.
---	---

6.00 Tellus-frågesport [1654226] 7.45 Lilla tvåans morgon [3020077] 7.46 Fimbles: Hicka [104791232] 8.06 Pocoyo: Biltävling [106345868] 8.17 Dikter och skräp: Små och stora [208726348] 8.21 Merlin – den magiska valpen: Tvillingar [106422961] 8.35 Katten också!: Grann-Toppis biografi [8365936] 9.00 Galaxen [49874] 9.01 Dr Dogg: Jordgubbstid [100043690] 9.15 KatjaKaj och BenteBent: Sjörovarkusinen [8542145] 9.20 Ett ögonblick! [4857787] 9.50 Sketch! [3691665] 10.00 Barnen i Bullerbyn [9665] 10.30 Fatta micken [9000313] 11.20 Spelnytt [9716868] 11.50 Nyheter 13.10 Niin se on pijaat [7528961] FILM Finsk militärfars från 1942. I rollerna: Einar Ketola, Siiri Angerkoski, Regina Linnanheimo. 14.25 Vid lägerelden [637400] 14.55 Pang i bygget [627023]

15.25 Squash: Landskampen Finland-Sverige [2879446] 17.20 V75-travet [694110] 18.00 Busiga elever [82145] 18.50 Tv-nyheter [3491690] 19.00 Sporttrutan [18110] 19.05 Tvåans höstväder [8783955] 19.10 Firmans stjärnor [3282665] 20.00 Händig husmor [8597] Del 1: Jag har PMS. 20.30 Saken är biff! (R) [90706] 20.50 Stolberg [1819023] 21.50 Tv-nyheter, väder och sport [3721400] 22.05 Jope-show [184348] 22.35 McLintock! [8412706] FILM Amerikansk västernkomedi från 1963. I rollerna: John Wayne, Maureen O'Hara. 0.40 Maria, Maria [4033248] 1.10 Tv-spelet OK – den rätta frågan [6563998] 2.00 Tellus-frågesport [1257733] 3.00–4.00 Sudoku [1268849] 4.00 Frågespel [1244269] 5.00 Sudoku [1248085]
--

6.35 Köpkanalen [1184503] 7.35 WRC [3425110] 7.50 Pokémon [3917400] 8.15 Nalle Puhs nya äventyr [3081110] 8.40 Pilipalipilotit [7279232] 9.05 Disneys klassiker [7348145] 9.20 Battle B-Daman [7192139] 9.45 Staraoke [8862961] 10.00 Kids Top20 [732329] 10.25 Vad ska vi äta i dag? [4688503] 10.30 Miljöpoängen [2285787] 10.40 Köpkanalen [3225665] 11.10 Tilt.tv [3319058] 11.40 Dolda liv [4310868] 12.10 Dolda liv [9354706] 12.35 Dolda liv [637690] 13.05 Top Gear [2362343] 14.10 MTV3.doc: David Beckham erövrar Amerika [5278058] Fotbollsstjärnan och stilikonen David Beckham har redan spelat i två europeiska topplag, men han står inför sitt livs största utmaning när han ska försöka öka den europeiska fotbollens popularitet i USA. 15.10 Beethoven's 4th [1479226] FILM Amerikans familjefilm
--

från 2001. I rollerna: Judge Reinhold, Julia Sweeney, Joe Pichler. 16.55 Simpsons [4412023] 17.25 Grand Designs [1502961] 18.30 WRC [792936] 19.00 Sjuans nyheter [336329] 19.10 Resultatrutan [4789868] 19.15 Underhållningens 50 i topp [3981067] Eija Vilpas. Päiviö Pyysalo har intervjuat femtio av de främsta namnen inom finsk tv-underhållning. 19.30 Tupla tai kuitti [809665] 20.00 Puls [525226] 21.00 Överlevarna [252348] Duellen. Amerikanskt äventyr där sexton personer förs till en ö i Panama, där de tävlar om att om att överleva i 39 dagar. 22.00 Tians nyheter [601665] 22.10 Resultatrutan [4140752] 22.20 Lotto och Joker [6653400] 22.25 Honkytonk Man [1605868] 0.50 Drogkrig [9572191] 2.00 Vinstpotten late night [9277733] 3.00–6.50 Den rätta [34428191]

► UTHYRES

söker ny innehavare till CAFÉET / MATSERVERINGEN

i servicehuset Rönngården.

Tillträde fr.o.m 5.1.2008.

Lokaliteterna får disponeras hyresfritt mot att innehavaren bl.a. till avtalat pris tillhandahåller måltider för den kommunala hemservicen.

För övrig information kontakta kommundirektör Harry Jansson Tel 329 126, e-post: harry.jansson@jomala.ax

Skriftlig intresseanmälan riktas till Jomala kommun, PB 2, AX -22150 Jomala **senast den 15 november 2007.**

► LEDIGA PLATSER

Gränsbevakningsväsendet, underställt inrikesministeriet, är en modern, yrkesskicklig och uppskattad myndighet av inre säkerhet. Till Gränsbevakningsväsendets kärnverksamheter hör gränsövervakning, gränskontroller, brottsbekämpning, säkerhet till sjöss, internationellt samarbete och militärt försvar av landet. Utöver en stab i Helsingfors finns det åtta förvaltningsenheter vid Gränsbevakningsväsendet. Gränsbevakningsväsendet opererar på land, till sjöss och i luften för allas vår säkerhet. Tilläggsuppgifter fås på www.raja.fi

Vid Västra Finlands sjöbevakningssektion finns en vakant uppgift som

1. fartygsinspektör (Åbo)
2. underhållsmontör (Åbo)
3. underhållsmontör (Mariehamn)

Till **fartygsinspektörens** uppgifter hör bl.a. att delta i de tekniska besiktningarna av farkoster i båtklass samt att delta i förberedelserna för beställningar och anbudsinfordringar. Fartygsinspektören deltar dessutom i övervakningen av upphandlingar, renoveringar och underhållsarbeten.

Vi söker främst en person som avlagt en ingenjörsexamen inom skeppsbyggnad. Fartygsinspektören skall ha en övermaskinmästarbehörighet eller en ingenjörsexamen inom skeppsbyggnad eller maskinbyggnad från yrkeshögskolan samt erfarenhet av farkoster i båtklass. Som merit räknas att fartygsinspektören klarar av sina arbetsuppgifter på både finska och svenska samt att fartygsinspektören har god förmåga att i tal och skrift använda engelska.

Lönen för tjänsten baserar sig på Gränsbevakningsväsendets avlöningssystem och är 2 169,08 euro. Dessutom betalas tillägg enligt individuell arbetsprestation, som i början av anställningen är 7,8 %, och tillägg enligt erfarenhet som är högst 20 %. Senare kan den lönedel som baserar sig på den individuella arbetsprestationen vara högst 40 %.

Tilläggsuppgifter lämnar teknikerkaptenlöjtnant Kari Virtanen (kari.virtanen@raja.fi, tel. 040-500 6740).

Till **underhållsmontörens** (Åbo, Mariehamn) uppgifter hör bl.a. att utföra installationerna av övervakningsutrustning och de datatekniska specialinstallationerna. Till uppgifterna hör också underhållsuppdrag.

Vi söker främst personer som fått en utbildning inom elektronikbranschen. Som merit för underhållsmontören till Mariehamn räknas kännedom om fastighetsteknik samt god förmåga att i tal och skrift använda svenska.

Lönen baserar sig på Gränsbevakningsväsendets avlöningssystem och är 1 638,80 euro. Dessutom betalas tillägg enligt individuell arbetsprestation, som i början av anställningen är 7,8 %, och tillägg enligt erfarenhet som är högst 20 %. Senare kan den lönedel som baserar sig på den individuella arbetsprestationen vara högst 40 %.

Närmare uppgifter lämnar ingenjör Jari Lahtinen (jari.t.lahtinen@raja.fi, tel. 040-500 6656, om Mariehamns tjänsteuppgift teknikerkaptenlöjtnant Markku Korpunen (markku.korpunen@raja.fi, tel. 040-500 6681) och om Åbos tjänsteuppgift teknikerpremiärlöjtnant Ari Saarinen (ari.saarinen@raja.fi, tel. 040-500 6686). Förfrågningar kan också riktas till Ålands sjöbevakningsområde 0204107201.

Avsikten är att besätta tjänsterna den 1 januari 2008 eller enligt överenskommelse. Ansökningsblanketterna (www.raja.fi, Lediga arbetsplatser, Blanketter) med bilagor sänds till Västra Finlands sjöbevakningssektion, Personalbyrån, PB 16, 20101 ÅBO. De skall vara sjöbevakningssektionen tillhanda **senast den 29 oktober 2007 före kl. 09.00.**

LÖSNING KRYSS 33

Casinolotterna i kryss nr 33 går till Ernst Karlberg Jomala. Varsin Naturlott får Britt-Mari Ahlman Mariehamn och Anita Lindfors Åbo.

► ÖVRIGT

Är det någon som saknar oss?

Ung kisse upphittad i Ingby

Kastrerad hane upphittad i Eckerö.

Superkelig tjej söker nytt hem!

Kastrerad vuxen honkatt keligare får man söka efter!

Läs mer om oss på www.djurskydd.net eller RING JOURTELEFONEN 0457 3424 850 vardagar 18-20, samt helger 12-15

Ålands djurskyddsförening

Nya Åland

► KUNGÖRELSE

ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Hälsonämnden har genom tjänstemannabeslut Hn/Tj § 235 /11.10.2006 beslutat att som tillsynsprojekt under november 2007 – februari 2008 inspektera samtliga daghem i landskapet.

Avgift för inspektionerna debiteras enligt Ålands hälso- och sjukvård avgiftsstadga för 2008 + eventuella provtagningsavgifter.

Mariehamn 12.10.2008

HÄLSONÄMNDEN

Telefonkatalog på nätet www.nyan.ax

► LEDIGA PLATSER

ÅLANDS SJÖMANSSKOLA erbjuder både grundutbildning och påbyggnadsutbildning för många olika yrken till sjöss eller på land.

Ålands sjömansskola söker en

städare

i arbetsavtalsförhållande 79 % av heltid. Löneklasse A10.

Tilläggsuppgifter ger Bengt Lönnström, tel. 0457 343 2176 eller rektor Jorma Lehtinen tel. 532 250.

Ansökan bör vara ÅSSK tillhanda **senast fredag 19.10.2007** under adressen Ålands sjömansskola, Pb. 52, 22101 MARIEHAMN

DEBATT

Inflyttningen är inte problemet

■ Tony Asumaa (lib) har upptäckt att Åland internationaliserats. Du hör nog till de absolut sista som upptäckt detta! Ålands Framtid har länge informerat om att det inte är inflyttningen som är något hot för det svenska språket eftersom den ser ut precis som även herr Asumaa nu upptäckt.

Problemet ligger i myndighetskontakter, domstolsväsende, bankväsende, organisationer m.m. Kontakter som Åländska myndigheter och företag måste ha så länge vi är en del av Finland.

Vad Asumaa dock inte har förstått är att det inte är någon ”pikku juttu/piece of cake/struntsak” att förmå de finska myndigheterna att uppfylla sina förpliktelser och kommunicera med åländska myndigheter på svenska.

Under årtiondena har åländska tjänstemän, tjuvat, vädjat, bönat och bett, skrivit skrivelser, anmält till JK, uppvaktat den ena presidenten efter den andra. Och med vilket resultat? Jo, tillbaka kommer anmälningar och skrivelser med ursäkten att man inte haft resurser, inte

tid, inte möjlighet, inte anslag för översättningar etc. Dessutom kan de alltid luta sig emot att ”de inte uppfattat att det funnits något behov” av svenska översättningar eftersom ju finlandssvenskarna tiger still sedan länge.

De här problemen är ännu större för det åländska näringslivet för de har ingen möjlighet att hänvisa till någon skyldighet att få kommunicera på svenska.

Och vad kan då allt detta ha för effekt på det åländska samhället herr Asumaa? Jo, att vi stegvis går samma öde tillmötes som finlandssvenskarna. De trodde det det gällde att lära sig finska för att bevara sin svenska, men i samma utsträckning som de lärde sig finska blev behovet att kommunicera med dem på svenska allt mindre.

För det internationaliserade Åland är det nog en utomordentlig fördel att vi ser till att dessa inflyttade från hela världen får goda kunskaper i svenska och samtidigt slipper tvånget att också lära sig finska för att få jobb på den åländska arbetsmarknaden.

Gunilla Sanders (åf)

Var är miljömålet?

■ En av de stora åtgärder som den här regeringen fattat beslut om är att anta en ny miljöskyddslag. Motivet för lagen är gott, att undvika byråkrati.

Personligen anser jag att det är oacceptabelt att verksamhet skall utsättas för onödigt krångel.

Det försvarar däremot inte att helt nya lagprinciper antas utan att för- och nackdelar i gällande lag utvärderas eller att följderna av den nya lagen inte har analyserats med beaktande av en hållbar utveckling. Det är ju inte ens klarlagt att lagen kommer att förkorta tiden för behandling av miljöärenden, utan tiden kan t.o.m. förlängas.

Miljökompetensen på Åland har inte heller utnyttjats annat än som remissinstans. Lagen har nya tillämpningsprinciper, helt unika för Åland, med så kallad omvänd bevisbörda.

Allt blir nu tillåtet enligt lagen utom ett litet antal verksamheter, vilka är så omfattande att få blir aktuella för Åland. Tex. för lantgård krävs tillstånd för mer än 825 kvigor eller för mer än 1.050 gödsvin.

I stället för tillståndsförfarande övergår man till ett anmälningsförfarande, där rätten till insyn och påverkan från allmänheten nästan helt försvinner.

Med beaktande av att lagen medför oanade effekter på miljön, för Ålands befolkning idag och för kommande generationer är lagens brist på miljöskydd skrämmande.

De tjänstemän jag talat med är oroad över att miljöskyddet försämras med den nya lagen. Politikerna som antog lagen hävdar att så inte är fallet.

Vi liberaler röstade för miljön

Åke Mattsson (lib)

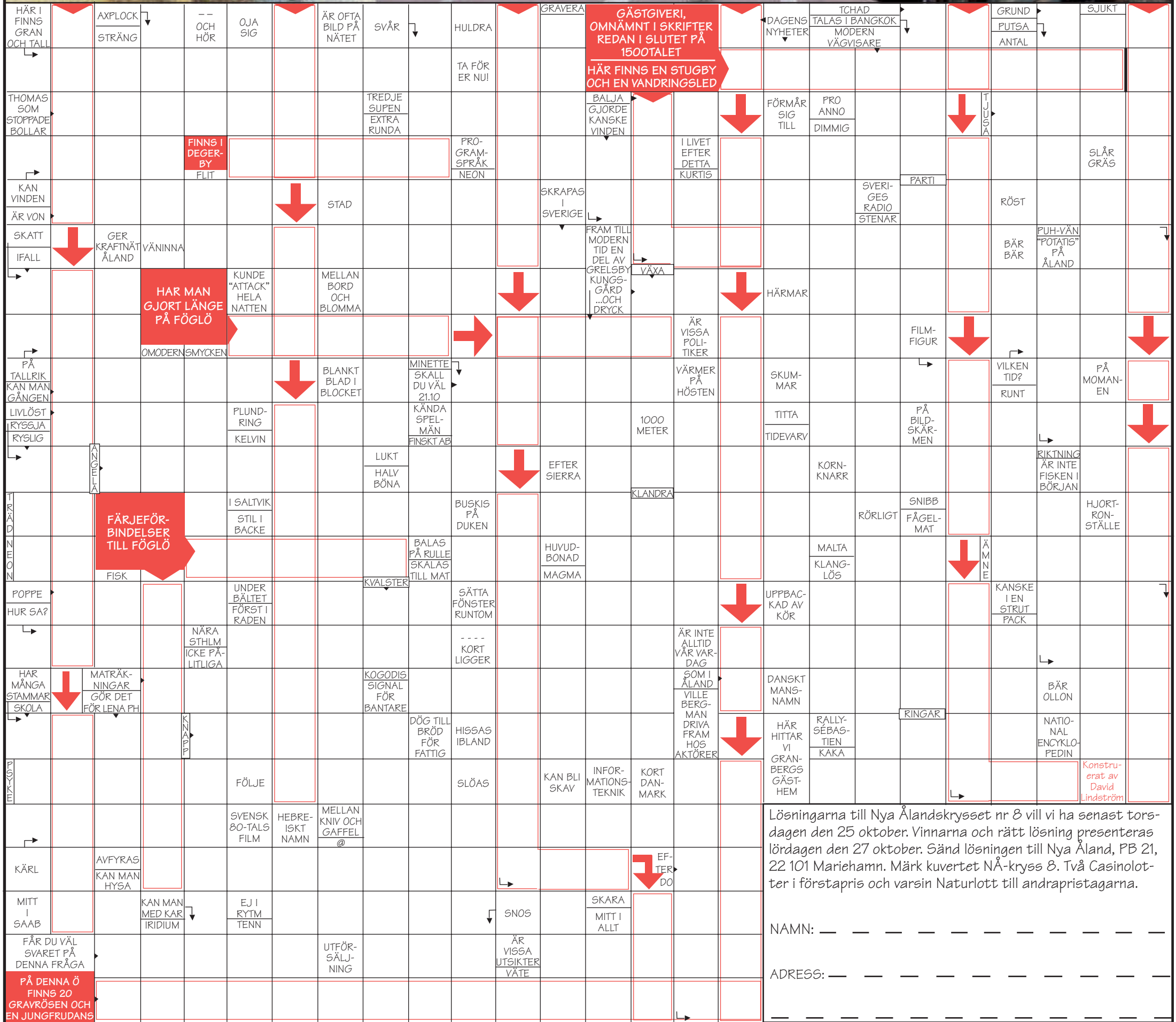
Dags förnya Ungdomsrådet

■ Ungdomar som varit med i Ungdomsrådet klagat över att rådet bara varit ”en skendemokrati”. Deras åsikter har inte beaktats tillräckligt. Svaren på deras frågor har uteblivit. Inte bra.

Nu måste politikerna ta ansvar för vad de beslutat och börja se ungdomarna. Om jag blir invald i lagting och stadsfullmäktige kommer jag att arbeta för att ge ungdomarna utrymme. Deras åsikter och önskemål är bryggan till framtiden!

Jag anser att Ungdomsrådet ska ha en direktlänk till beslutsfattarna. Först då fungerar demokratin som den ska.

Robert Liewendahl (FS)

Tipsa oss dygnet runt! Tel 23 444.

Det finns orsak att utreda skärgården

■ **Vid sekelskiftet** 1900 höll en ung akademiker från Åbo festtalet på en sommarfest på en av de yttre kobbarna i skärgården, på blivande riksdagsman **Forsbergs** gårdstun. Ett av de spörsmål som den unge studenten tog upp var statistik och statistikens roll i beslutsfattandet, ”om Ni nu vet vad statistik är? Jo, långt före Du föddes, kom det lakoniska svaret från en fiskargubbe.”

Och frågeställningen infinner sig; hur har nedanstående befolkningsstatistik från ÅSUB beaktats i det åländska samhällsbygget?

Mer än en halveringen av antalet bosatta har som direkt konsekvens att viktiga samhällsfunktioner slutar fungera. Ekonomiskt underlag saknas.

BEFOLKNINGSSTATISTIK			
Kommun	antal/2006	antal/1950	förändring/procent
Brändö	520	927	-43,91
Kumlinge	359	788	-54,44
Kökar	298	683	-56,37
Sottunga	120	299	-59,87
Totalt	1297	2697	-51,91
Hela Åland	26923	21690	
Relativ andel	4,82	12,43	

Av den relativa nedgången följer att vår representativa demokrati sätts ur spel. År 1920, då vi fick självstyrelsen, utgjorde de fyra skärgårdskommunernas andel av ålänningarna 16,08 procent, nu 4,82, Ålands av riksenhetens ca 0,53 procent.

Skärgården har misslyckats i övergången från självhushållning till ett ekonomiskt självbärande

tjänste- och servicesamhälle. Initiativ att höja förädlingsgraden, speciellt då växthus och fiskförädling har likaså stupat. Det finns starka skäl att utreda orsakerna. Österbotten blomstrar, Åboland ångar på. Högaktuell för nedläggning just nu är fiskodlingen, odlingstillstånden har dragits ned ca 50 procent. Turismen bemöts med endast marginellt intresse. Gör besväret att studera tu-

rerna kring skärgårdsgolfen. Minister **Strand**, säg något?

Kan en åländsk konstitution ge svaret, återställa jämvikt och framtidstro, arbetsplatser och ekonomisk aktivitet i skärgårdsbygderna? Hur skulle i så fall dess dynamiska dimension se ut, vad säger initiativtagaren **Gunnar Jansson**? Eller krävs en speciellt EU status för överlevnad? **T Nordberg**

Miljötjänst istället för värnplikt

■ Nyans valpanelmedlem **Bo-Erik Sandell** undrar hur ett helt ekologiskt Åland skall finansieras och hur det skall gå till rent praktiskt. Efterfrågan på ekologiska/biodynamiska livsmedel kommer att öka kraftigt de närmaste åren på Åland, i Finland och Sverige. Därför föreslår jag att vi genomför en utredning av vad det får för konsekvenser om vi tar ett beslut att hela Åland skall vara fritt från kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel år 2015.

Vi skall utgå ifrån att jordbrukarnas nettointkomst

inte skall minska utan istället gärna öka. Hur mycket behöver samhället satsa på omställning och utbildning? Har företag som t.ex. Chipsen planer på att möta efterfrågan och gradvis öka produktionen av ekologiska potatisprodukter och kan det i så fall ske på Åland? Hur mycket kan vi utveckla förädlingen, t.ex. av andra klass ekoäppel?

Rent praktiskt kan vi införa en samhällssubventionerad miljötjänst för alla 15-18 åringar. Miljötjänsten kan lanseras som vårt alternativ till värnplikt. Den skall ge en skälig inkomst och kan vara

helt frivillig eller delvis obligatorisk. Ingen ungdom på Åland kommer att vara utan sommarjobb och jordbrukarna får för en låg kostnad hjälp att t.ex. rensa ogräs. En sådan lösning har potential att bli världsberömd och fungera som exempel för andra samhällen.

Kostnaden för omställning, utbildning och miljötjänsten skall sedan vägas mot alla positiva effekter för vår miljö och hälsa. För att politiskt få igenom en sådan här stor satsning är det också viktigt att betona alla positiva ekonomiska kringeffekter.

Att kunna sätta likhetstecken mellan Åland och ekologi gör att marknadsföringen av åländska livsmedel i t.ex. Finland och Sverige blir enkel, tydlig och framgångsrik. En större del av jordbrukstödet stannar på Åland eftersom vi inte längre importerar kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel. Rationaliseringsvinster kan göras tack vare att vi får bara ett jordbrukssystem i stället för två. Ålands attraktionskraft för besök och inflyttning ökar.

Pär Eriksson (Obs)

Klokast med ekologisk mjölk

■ **Som svar** på **Britt Lundbergs** insändare i Nya Åland den 8 oktober om det är klokast med ekologisk mjölk vill vi svara ja! Av bland annat följande orsaker: ■ Utsläppen i Östersjön är betydligt mindre från det ekologiska kretsloppsjordbruket jämfört med det konventionella. ■ Den finska ekologiska mjölken är ohomogeniserad vilket gör att fettupptaget i blodet är lägre. ■ Karenstiden för mediciner av korna är betydligt längre. ■ En ekologisk produktion är det inte tillåtet att använda GMO-foder (Genmanipulerade organismer). ■ Många laktosallergiker kan dricka ekologisk mjölk.

Åländska konsumenter har länge försökt påverka ÅCA, men hittills utan resultat. Vi upplever ändå att den senaste debatten i våras, arrangerad av Agenda21-kon-toret, gick i positiv anda.

Ekobonden **Olle Rundqvist** från Sörmland medverkade och han beskrev ekomjolkproduktionen som ekonomiskt lönsam och hade en stark framtidstro och berättade om Arlas satsningar på ekologisk mjölk. Olle var övertygad om att nya marknader öppnar sig för den åländska mjölken om den är ekologisk. Efterfrågan på ekologiska produkter i närr-regionerna ökar markant och vi skulle vinna på att möta den!

Vi vuxna har ett ansvar gentemot nästa generation. Därför bör vi uppfostra våra ungdomar att tänka miljö i första hand och då vänja sig vid den naturliga och goda smaken. Det handlar trots allt endast om våra vanor. Så klart anser vi att det skulle vara bäst med åländsk ekomjolk, men nästbäst är ändå ekomjolk från Finland för att visa på efterfrågan! Ekologiska odlarna på Åland r.f. **Isabel Kvarnfors, ordf.**

”Bromsa för helvete!”

■ 1940 - på våren, påbörjade det åländska samhället sin resa mot ohållbarhet. I dag - oktober 2007, är vi närmare målet än någonsin tidigare. Vi har de högsta utsläppen av kväve, fosfor och koldioxid per capita i Europa. Invånarnas psykiska ohälsa ökar, vi använder mer droger än tidigare generationer, är fetare och har överlag sämre kondition än någonsin.

Detta samhälle, tycker **Roger Nordlund** (på stora reklamskyltar), är det bästa i världen. Hur kan det vara så stor skillnad mellan Rogers och HUT-gruppens uppfattning? Troligtvis någon typ av fartblindhet. Om vi tänker oss att Roger öppnar ett fönster på 100:e våningen i en skyskrapa, hoppar ut och enbart tittar rakt fram. När han passerar våning 90 frågar vi honom. – Hej Roger, allt under kontroll? – Ja, det ser bra ut, solen värmer skönt, det fläktar lite lagom i håret, fin utsikt och väljarna är nöjda.

På våning 50 står det några

miljöintresserade och ropar. – Hördu Roger, skulle du kunna bromsa farten lite! (Alltså tänka lite hållbart). – Vad säger ni? Det viner så i öronen, men allt är nog lika bra som det var på våning 90, aningens sämre utsikt kanske. Jag har full kontroll.

På våning 20 råkar HUT-gruppen stå (år 2007). – Här får du något Roger, som kan bromsa ditt fria fall, ett strategiskt beslut att börja använda de 4 systemvillkoren och sluta bryta mot naturlagarna. – Det är fortfarande svårt att höra vad ni säger, väljarna är nöjda, det går bra. Men hörni ni ni, vad är det för svart som kommer emot mig nerifrån med en väldig fart? – Verkligheten, Roger,verkligheten.

Våning 10 (10 år fram i tiden) har nu har HUT-gruppen, miljövännerna och väljarna samlats och ropar gemensamt. - Roger för helvete! Bromsa (tänk hållbart), innan det är för sent! Varför gjorde ni ingenting tidigare? **Dan Jansen, Carola Sjöblom HUT-gruppen**

Utveckla hemvården

■ Avveckla institutionsvården till förmån för utökat stöd inom hemvård och hemsjukvård samt anhörigvård! När man summerar ihop de senaste tidernas otroliga skandaler inom åldringsvården på institutioner och åldringshem både i riket samt på Åland kommer man till en angelägen lösning: Stödet för hemvård, hemsjukvård och anhörigvård bör höjas så att behovet av stora åldringsvårdsenheter (typ Gullåsen och De gamlas hem) minskar.

Man bör begrunda att en plats på Gullåsen kostar t.ex. 150 euro/dygn (eller mera) dvs. 4.500 euro/månad. Alternativt bör man då alltså kunna spara mycket genom att istället skapa nya arbetsplatser inom anhörigvården, hemvården, hemsjukvården och ändå spara (för samhäl-

let) cirka 50 procent av de nuvarande institutionskostnadspriserna, samtidigt som man uppnår mera trivsel och kan eliminera de olägenheter som förekommit på de större anläggningarna. Här skall inte nämnas enskilda fall men de som är intresserade av problematiken vet nog exakt vad allt har rört sig om.

Den enda humana möjligheten att möta det ökande behovet av åldringsvård är utökade möjligheter till hemvård varför det i särklass viktigaste i detta kommunalval och lagtingsval är att stöda de politiker som kan samarbeta i denna fråga över partigränserna. Upp från soffan gott folk!

Henrik Appelqvist Tom Appelqvist

Inför nya lönesystem

■ Tullen har gjort det, länsstyrelsen har gjort det och våra kommuner har gjort det: Infört ett nytt lönesystem. Men inte landskapet! Där avlönar man fortfarande såsom under tidigt 1900-tal, då man brukade säga att ”statens bröd är smalt men långt”.

Trots vissa nya inslag belönas folk fortfarande enbart för lång och trogen tjänstgöring hos det offentliga (ålders, års- och erfarenhetstillägg). I någon mån ger tilläggskompetens en högre lön, men i huvudsak är löneklas-sen densamma oberoende av faktisk kompetens och förmåga. Avlöningssystemet vid ÅHS, som bygger på tidigare kommunala avlöningsprinciper, är av något yngre datum, men också det är föråldrat.

De nya lönesystemen tjänar jämställdhetssyftet (arbetsvärdering), belönar

goda arbetsprestationer och beaktar förhållandena på arbetsmarknaden, dvs. tillgång och efterfrågan. Det har pratats vackert framför allt om arbetsvärdering i många år. Nu är det dags att ansvariga politiker går från ord till handling. Men att tro att ytterligare ett nytt organ såsom en lika-lönskommission ska innebära ett genombrott är att bedra sig själv. Och andra!

Det finns en bra början i ett tjänstekollektivavtal daterat 6.4.2004. Systemet i det här avtalet är en utveckling av de nya kommunala lönomodellerna. Ett alternativ är möjligen att köpa in ett annat, färdigt system med konsult och allt. Men det ska i vilket fall som helst inte göras för komplicerat. Låt inte det bästa bli det godas fiende!

Jörgen Erlund (Ob)

Parkgatan igen?

■ **Nu är det** valtider och liberalernas talesman är ute och cyklar på Parkgatan och njuter av den friska havsluften som vi har i Västernäs. Du, vi delar gärna med oss av den luften!

I min iver och tro att om jag röstar liberalt så skulle jag vara med om att bygga ett samhälle som också gällde för människorna med lika mycket + som - för alla, det vill säga jämt fördelat. Men som liberalismen är i dag visar det sig att man har väldigt svårt att lyssna på andra, med andra ord sagt man vill helst av allt bara höra sin egen röst. Det har gjorts en namninsamling för öppnande av Parkgatan för allmän genomfartstrafik. Det skulle verkligen gagna samhället

generöst mycket. Liberala talesmannen pratar så mycket om gröna lungor. Vaddå? Liberalerna har ju redan hjälpt till med att bygga bort det som man kallar gröna lungor inom stadens hank och stör. **Till exempel** parken som var där landskapsborgen nu är, grönområdet med litet bergig terräng där Mariepark står i dag och här är det i dag ”persona non grata” som gäller om man inte betalt biljett. Till exempel parken med minigolfbanan norr om Arkipelag och till exempel Tullarns äng som exploaterats för privata ändamål. Är det detta som är liberalismens anda? Nej tack. Aldrig mera en röst åt liberalerna. **Obunden- frisinna, center, socialist**

Ta inte mitt Åland ifrån mig!

■**Är det** så illa på Åland som vissa självständighetsivrare (SI: are) påstår, att det enda möjliga för att behålla och utveckla vårt nuvarande samhälle är att vi blir självständiga? Områden som jobbar för och utropar sig som självständiga är för mig sådana där människor lever under kraftigt förtryck, krig, misär, fattigdom och annan liknande tillvaro. Upp med handen alla som tycker att det passar in på Åland!

Tvårtemot har vi ett alldeles underbart samhälle med stor grad av frihet, låg arbetslöshet, goda utvecklingsmöjligheter både inom arbete, kultur och i det privata livet. Upp med handen alla som är av annan åsikt!

Visst, även solen har sina fläckar, och givetvis finns det problem även i vår övärld. Men är dessa problem av sådana proportioner att ”enda möjligheten” är självständighet? Svaret är för mig NEJ!

SI:arna brukar framhålla att självstyrelsen inte längre utvecklas utan i stället ”bevisligen” går bakåt. Bevisen verkar dock mest bestå av en mängd påståenden som skall upprepas så många gånger att de till sist betraktas som sanna.

SI:arna upprepar ofta att Finland aldrig har haft för avsikt att uppfylla sin del av vad som avtalats kring Ålands

självstyrelse utan i stället endast motverkar det hela. Om man betraktar detta som en ren och skär sanning kan man med glädje konstatera att över 80 års kämpande i Helsingfors inte har lyckats åstadkomma något värre än det Åland vi i dag lever i. Detta trots att det enligt SI:arna verkar sitta folk på heltid och endast fundera på hur man skall sätta käppar i hjulet för ålänningarna. Tänk om vi då kunde få till endast en liten, liten gnutta ömsesidigt samarbete...

Om man däremot inte betraktar detta som en sanning faller en stor del av de argument som SI:arna använder sig av i sin marknadsföring.

Ett annat uttalande som upprepas ofta är att de unga måste fly sitt Åland då de inte behärskar finska tillräckligt. Om ungdomar flyttar tror jag beror på att de vill vidga sina vyer, skaffa sig erfarenheter och se världen. Detta har även jag gjort och jag önskar i dag att denna tid varit ännu längre.

En större del av dem som bosätter sig utanför Åland gör det nog i stället tack vare kärleken, eller att de hittar ett jobb som inte har sin motsvarighet på Åland, oavsett språk. Och en stor del av dessa flyttar hem igen när de skaffar barn och kärleken

flyttar med på köpet. Ett gott tecken på att Åland mår bra!

Jag tror inte att våra turistföretagare vill ha enbart enspråkigt svensk personal bara för att vi skulle vara självständiga, knappast heller de företag som har kontakter med den finskspråkiga marknaden. Oavsett statstillhörighet kommer språkkunskaper alltid att vara meriterande på arbetsmarknaden.

De som inte vill ha självständighet får ofta av SI:arna höra: jaha, du vill förfinska Åland. Jag kan bara svara för mig: nej, det vill jag absolut inte (det vore dessutom direkt korkat då min finska inte håller världsklass). Men jag är heller inte rädd att det sker. Jag trivs ypperligt som en del av Finland och samtidigt känner jag mig stolt över att även vara ålänning. Så länge jag levt har det alltid varit så, det är helt naturligt för mig, det är ”mitt” Åland. Jag lämnar med glädje över dagens Åland till mina barn, hellre än att släppa det i händerna på SI:arna. Och jag hoppas och tror att många tänker på liknande sätt.

Lägg i stället energin som slösas på den meningslösa självständighetsdebatten på andra frågor, vad är det egentligen som gör självständighet värt att diskutera?

Kommer självständigheten att lösa de ökande drogproblemen? Är självständigheten som sådan bättre för vår miljö, t ex Östersjön eller den globala uppvärmningen? Blir de fattiga rika på ett självständigt Åland? Bygger självständigheten bostäder? Blir det automatiskt bättre vård, barn- eller äldreomsorg? Bättre för företagen, jordbruket, kulturen, ungdomarna, motorbana, eller vad som helst?

Är självständigheten i sig ens lönsammare för den livsviktiga turismen? Snarare är det tvärtom, att Åland som ”ett land i landet” lockar turister bara det.

Nu ropar väl SI:arna att ”skatteinstrumentet” ger möjligheter att lösa många av dessa frågor, men dagens, och framtidens, självstyrda Åland klarar det ännu bättre! Och även där kan ett skatteinstrument ingå i större grad.

Men, ropar SI:arna, man kan väl inte bara sitta still och tro att allt skall vara som förut. Då vill jag bara säga att man heller inte ska försöka laga något som inte är trasigt. Mitt Åland har kanske en del skavanker som bör fixas, men det är definitivt inte så illa att hela motorn måste bytas!

Robbe Sagulin

Vi vill ha tre skoldistrikt

■Frisinnade **Peter Enberg** kritiserar socialdemokraternas skolpolitik i staden. Socialdemokraterna håller fast vid beslutet att staden skall vara indelad i tre skoldistrikt med klasserna 1 till 9.

Strandnäs skola arbetar redan som 1-9 skola och utan att höra personalen vill FS och centern splittra skolan, vilket Strandnäs skolas ledningsgrupp genom insändare protesterat emot.

Övernäs och Ytternäs står sedan i tur. Ekonomiskt ansvarstagande innebär att om- och tillbyggnaderna av

Christian Beijar (s)
Barbro Sundback (s)

Så kan Grelsby utvecklas

■Åren har nu gått sedan lagtinget med ”långa tänder” röstade igenom det omdebatterade markbytet vid Grelsby kungsgård.

Här är min vision om hur gården kan utvecklas.

Den grundades av Gustav Vasa som ett föredöme inom lantbruket. Nu på 2000-talet är det andra föredömen som gäller, främst ekologiska.

Efterfrågan på obesprutade produkter kommer att öka likväl som vi kommer att bli tvungna att minska våra utsläpp till sjöar och vattendrag.

- **Insjöfisket** kan utvecklas, speciellt om de så kallade ”strömmarna” mellan insjöarna restaureras. Isen på sjöarna fryser tidigt och är pålitliga så säsongen blir lång.
- Jakten inom dess domäner är något som kan utnyttjas betydligt bättre då områdets storlek borgar för stor tilldelning.
- Vilt eller medeltids restaurang/caféverksamhet i de kulturellt betydelsefulla byggnaderna.
- Skridskoåkning inom sjösystemet samt vandringsleder har stor potential bara det organiseras.

Viktigt är också att tänka på hela det åländska folket och inte bara på några få välbärgade, inflytelserika individer som råkar ha släkt i lagtinget!

Även de Ålänningar som inte äger egna områden kan på detta sätt få någonstans att jaga, fiska och känna det som att man vistas på egna domäner. Gården är vårt gemensamma arv.

Hur kan då detta förverkligas?

En förvaltare ska tillsättas, en förvaltare med miljöinsikt, långsiktigt tänkande och känsla för uppdraget att åter upprätta gården till sin forna glans, alltså någon med visioner.

Långsiktiga arrendeavtal med förbehåll och uppföljning av miljöpåverkan måste upprättas. Intäkterna från dessa arrendeavtal skall användas till uppbyggnad och underhåll, det kommer inte att belasta landskapsbudgeten utan vara självbärande.

Denna lösning berikar vårt landskap och gör det till föredöme även inom miljö-tänkande.

Bernt Randelin

Lib-förslagen andra tar lätt på

■Den nu pågående valrörelsen är tam eftersom alla partier försöker göra sig regeringsdugliga. Så kan valet sammanfattas hittills.

Med tanke bl.a. på de liberala förslagen om slopad näringsrätt och finska språkbad i daghemmen samt Ålands Framtids vision om självständighet borde valtemperaturen vara betydligt högre. Vad ligger bakom den lågmälda tonen?

När det gäller liberalerna

är det sannolikt att de övriga partierna inte tar förslagen på allvar. Näringsrätten är konstitutionellt förankrad i såväl självstyrelselagen som Ålands EU-protokoll. Det sistnämnda innebär att ifall ålänningarna åter luckrar upp bestämmelserna så är det för evigt.

Lib-förslaget om finska språkbad skulle å sin sida innebära ett brott mot gällande lagstiftning som säger att verksamhetsspråket är svenska (något s och lib försökte ändra på 1997).

Det är osannolikt att det i kommande lagting kommer att finnas en majoritet som rycker undan grunderna för det svenska nationalitetsskyddet på Åland. Därför är de liberala förslagen enbart rena rama röstfisket i de väljarled som tar lätt på behovet av fortsatt språkskydd.

Med undantag av några få hysteriska övertoner har även självständighetsfrågan bemötts rätt sakligt i årets val. De mer kunniga politikerna vet att ÄF:

Harry Jansson (ÄF)

Barnomsorgspeng = medborgarlön

■Fs, Obundna och Äf är för införande av barnomsorgspeng.

Dessa partier vill byta det pensionsgrundande hemvårdsstödet mot (som jag uppfattat) en icke pensionsgrundande barnomsorgspeng. Om en förälder är hemma i 10 år minskar pensionen med 15 % dvs. 1,5 % / år. Ålderspensionen är normalt högst 60 % av lönen. 10 år hemma betyder en pension som är ca 45 % av lönen.

Jag kunde inte i min vildaste fantasi tro att tre borgerliga partier är för den här typen av

medborgarlön. Det är nämligen det som man kan kalla denna förmån för då man från samhällets sida skall ge mera pengar (600-1000e/mån/barn) till en person som väljer att stanna hemma istället för att jobba.

Socialpolitikens röda tråd är att det skall alltid löna sig att arbeta. Ett bidrag skall inte vara högre än en lön!

Jag vill åter påpeka att en förälder enligt arbetslagstiftning har rätt att stanna hemma i 3 år, sedan kan arbetsgivaren säga upp arbetstagaren pga. arbetsvägran.

Jag vill få svar på följande frågor av Fs, Obundna och ÄF.

Hur påverkas allmänna bostadsbidraget av barnomsorgspengen?

Hur påverkas klientavgiftslagarna?

Hur blir det med pensionen? Har man rätt till sjukdagpenning?

Hur många månaders karens blir det på arbetslöshetsersättning efter att man har varit hemma?

Vad gör vi om stor del av sjukhuspersonalen väljer att vara hemma?

Har kommunerna råd med

kvalitativt kommunal barnomsorg?

Skall kommunerna omplacera dagvårspersonalen som blir utan arbete?

Jag är för höjande av hemvårdsstödet så att flera föräldrar kan stanna hemma med sina barn de 3 första åren. Kommunala barnomsorgen måste bibehållas.

Ni väljare avgör vilket system ni vill ha !

Sirpa Eriksson (lib)

Barnomsorgspeng för valfrihet

■I ett debattinlägg bekymrar sig Inger Matsson (s) över Fs barnomsorgspeng, eftersom den skulle utgöra en ”kvinnofälla”, samtidigt som hon hyllar den kommunala barnomsorgen som ”generös, välfungerande och trygg”.

Om det hade varit så att Fs

varit inne för att avveckla den kommunala barnomsorgen, så skulle jag ha förstått insändaren - men nu handlar det om att Frisinnad samverkan vill bredda valmöjligheterna.

Den ”generösa, välfungerande och trygg” barnomsorgen finns kvar, vi vill

bara ge föräldrarna ett till alternativ. Om det passar din livssituation, så kan du välja barnomsorgspengen, om inte så finns den kommunala barnomsorgen kvar.

Barnomsorgspengen är könsneutral, Åland är bäst i

Finland på att ta ut pappaledighet, och - handen på hjärtat - om du är småbarnspappa med möjlighet att stanna hemma med din 3-4 åring, skulle du då inte ta chansen att spendera lite mer tid med ditt barn?

Wille Valve (Fs)

TV utan licenspengar

■Äntligen har vi fått public service i tv. Privata aktörer har gripit in och får via web och tv information som verkligen berör oss. Vi kan följa valdebatten och argumenteringen och även delta i valvakan hemifrån. Tack till alla inblandade aktörer.

Har vårt radiomonopol fått rätt riktlinjer och mål-sättning av politikerna? Våra tv-licenspengar går dit, man har en rejäl studio, man har sändningsmast för hela Åland, pengar i bolaget. Men man begär stöd för att göra valvakan! Man vill alltså inte göra tv!

Det är dessutom synd och

skam att det görs åländsk tv som alla inte kan se och Smedsbölemasten står bara där. Det här måste diskuteras ordentligt. Likaså måste stadens monopolbolag MCA och dess roll skärskådas.

Det styrker mig i uppfattningen att kraften ligger i att få det privata att agera. All verksamhet måste konkurransutsättas och vi måste acceptera att entreprenörer kan tjäna på att göra saker bra och billigt.

Det finns många exempel på bra entreprenörskap. Vår möjlighet att i dag se åländsk tv är ett sådant.

Lennart Isaksson (fs)

Bra insikt om reningsverket

■Vad bra att **Jan Erik Mattsson** äntligen har kommit till insikt angående reningsverket i Eckerö.

Problem med reningen av avloppsvattnet, som vi obundna i fullmäktige har påtalat i minst två år utan att lyckas,

har nu blivit uppenbara enligt Mattssons vallöften.

Man kan undra över vad som har hänt? Kanske det är lättare att ta till sig vad andra än ortsbefolkningen har att säga.

Obundna i fullmäktige i Eckerö

Nyankortsvinnare:
Sune Andersson
Dalkullavägen
Vinner en Sverigelott. Vinsten skickas på posten.

debatt

Lib tänker skänka bort sjöfartsstödet

■ **Olof Erland** (lib) hävdar i Nya Åland 10.10 att våra rederier i framtiden kan tvingas flagga finskt för att få ett större ekonomiskt stöd än vad Åland kan ge och att Ålands Framtid och FS därför är ute på farligt vatten när de föreslår att ansvaret för sjöfartspolitikens överförs från Helsingfors till Mariehamn. Domedagsprofetian upprepas två dagar senare av **Alpo Mikkola** som på insändarplats i samma tidning hävdar att möjligheterna för Åland att ansvara för sin egen sjöfart är ”oseriöst valflask”.

Erland och Mikkola bortser från att stödet handlar om

en återbetalning till rederierna av de skatter och sociala avgifter som sjömännen i en första omgång betalat in till beskattaren, idag den finska staten. Om Åland övertar beskattningsrätten skulle dessa inbetalningar från fartyg med hemort på Åland tillfalla den åländska ”statskassan”. Fartyg under åländsk flagg skulle falla under åländsk skattebehörighet och Åland beskattar därför samtliga ombordanställda oavsett bostadsort på samma självklara sätt som t.ex. den svenska staten beskattar de ålänningar som jobbar ombord på svensklagade Ålandsfärjan. Den åländska ”statskassan”

skulle därmed förstärkas med över 43 miljoner euro, varav de på Åland bosatta sjömännens andel utgör 10-11 miljoner euro.

Eftersom den åländska budgeten skulle förstärkas med exakt samma belopp (43 miljoner) som sedan återbetalas till rederierna, blir alltså den direkta budgetbelastningen i praktiken lika med noll. De nya inkomsterna finansierar helt enkelt de nya utgifterna.

Erlands argumentation bygger alltså på den märkliga föreställningen att Åland inte skulle återbetala de utanför Åland bosatta sjömännens

skatteinbetalningar på 30 miljoner euro till rederierna. Istället skulle man helt frivilligt sätta in pengarna på den finska statens konto!

I och med att Nya Åland vägrar att ta in ÅF:s samlade svar hänvisas i övrigt till min blogg på nätet <http://blog.alandframtid.nu/>.

Harry Jansson
Ålands Framtids
representant i den
parlamentariska
skattekommittén

Nya Åland har en maxlängd på insändarna på 2.000 tecken fram till valet. Detta gäller även för Harry Jansson.
Red.

Messaren ”Sant” får svar om katter

■ Liberalerna är det enda partiet som aktivt jobbat för djurskyddet under pågående mandatperiod. Och vad det gäller ”vildkatter”, så anser föreningen att de katter som levt ute i flera generationer och inte är hanterbara, är vildkatter. Då Åland inte har ett djurskyddshem, har föreningen ingen möjlighet att ta emot vildkatter, då vi endast har fodervärdar som ställer upp frivilligt med sina hem. Ingen vill ha en katt hemma som ”springer” längs väggarna, gör sina behov överallt, samt förstör.

Men om messaren är villig att ställa sitt hem till vildkatters förfogande, är det bara att höra av sig till djurskyddsföreningen. Vi vill ändå påpeka att vi så gott som varje vecka tar emot upphittade katter, och försöker hitta dess ägare. Vi ser också gärna att folk ringer till oss om det är något man undrar över, anonyma mess kommer inte att besvaras i framtiden.

Ålands Djurskyddsförening, styrelsen

Gå och rösta!

■ Vi socialdemokraterna i Eckerö värnar om de sociala rättigheterna för behövande så som pensionärer, sjukpensionärer, barn och ungdomar – utan att glömma ensamstående, ja alla som inte ha det så bra ställt. Därför vill vi att till exempel snöplogningen skulle vara kostnadsfri för dem som har hemtjänst eller färdtjänst. Apropå färdtjänst, dess självriskandel är för hög enligt vad lagen tillåter, åtminstone i Eckerö.

Ytterligare är den sociala sidan underbudgeterad. Enligt vår tidigare undersökning (i maj) var majoriteten av

svarande inte för någon skattesänkning i kommunen, och vi ser inte heller hur vi skulle kunna upprätthålla och utveckla kommunen genom några skattesänkningar, därför lovar vi inte det heller. Vi är däremot oroliga för de obundnas strävan att skära ner den sociala välfärden i kommunen. Därför uppmanar vi alla att gå och rösta – din röst är viktig, och kan vara avgörande!

Gunnar Andersson,
Robert Andersson, Gudrun
Brändström, Kari Kärki, Ylva
Pesonen, Sanna Söderlund,

MESSA NYAN

Sänd SMS/MMS till 0457-3234444

■ ■ Du med Volkswagen Bora, den gråa, vad heter du? Singel? **0457.**

■ ■ Vad då skärgårdsdebatt. Är det någon som fick ut något av debatten i radion på torsdagen. Bullshit. Ingen av partierna eller skärgårdsborna verkar kunna åstadkomma något trovärdigt överlevnadssubstitut för vår allt mer tydliga utdöende del av Åland. **Skärp er.**

■ ■ Ja, men det är ju bra att busschaufförerna på stadsbussen svär åt passagerarna! Ni minskar bara mera och mera i värde i mina ögon! **Riktigt sur resenär!**

■ ■ Arbetarskyddet! Se Gamlans sista sida torsdag! **Skrämmande!**

■ ■ Torsdagkväll + IPTV = en förstörd tv-kväll. Bilden fastnar ju HELA tiden och det går inte att se på något när man bara hör vart femte ord! **0400.**

■ ■ Får jag som närvårdare vara med i Tehy? **Undrar icke fackansluten.**

■ ■ Eddies matte som jobbar på Gullåsen, har du lust att ses, allt är grönt ljus här nu! **Kram lekkamraten.**

■ ■ Hej, angående att Optimova söker polsk arbetskraft för att det inte finns här är struntprat! Lönerna är så dåliga att ingen vill snart jobba kvar där så de måste söka polsk arbetskraft som accepterar den dåliga lönen! **En optimovaarbetare.**

■ ■ Angående Birka reklamen är det konferensvärdén Harry och inte befälhavaren som står bakom bardisken. Köp glasögon! **Paradise**

■ ■ Jag förstår inte hur det kan finnas människor som börjar ta in andras kattor, ge dem mat, ta av deras halsband och säga att de inte har något hem! Det är därför djurskyddsföreningen finns! Det är olagligt att börja ta hand om andras djur. Jag börjar bli rädd att min katt Loppan råkat ut för något sådant Eftersom ingen har sett henne och ingen heller har hittat henne död så är risken stor. Till dig som i så fall har min katt; jag hoppas du skäms. **040.**

■ ■ Oj, oj ! Nu hände Det igen, KK-husets parkering dyrare, glömde vi berätta, notan ökar nog för KKhuset. Mörkad bantning -6.2 m.euro. **040.**

■ ■ Eddies matte som jobbar på Gullåsen, har du lust att träffas? Du vet vem jag är. **KRAM lekkamraten.**

■ ■ Nog har den här regeringen varit dålig och gjort bort sig alltför många gånger. Men kommer folk ihåg det vid valurnorna? Eller ger man förnyat mandat åt gamla bedrövade, förlåt, beprövade ansikten? En ny politikergeneration är vad vi nu behöver! **040.**

■ ■ Lennart, som satt och tuggade snus med en chiahuahua i din famn på bp-bänken, skaffa dej ett liv. **Mvh arg bibliotekarie.**

■ ■ Jag tror att det är flera på ”tråden”... **0457.**

■ ■ Mariehamn stad! Ge Räddningsverket en riktig släckningsbåt i 50-årsgåva i stället för den halvmessyr de har nu! **0457.**

inget bättre ställe att stanna på, aningen åt sidan på 90 väg i slutning, förbipasserande bilar måste stanna för dej när vi möttes? Men kanske det var ett väldigt viktigt samtal du fick och måste svara på första ringsignalen, du hade inte långt till följande infart. Tänk gärna efter före du stannar. Man kan ju faktiskt ringa upp!! Om man inte är för snål till de förstas. Annars brukar den som ringt plinga på igen efter en stund. Julklapps tips! Headset! **H. sundsvägen fredag strax innan 12.**

■ ■ Jag hade en häst som hette PIA hon sprang in i staketet och bröt benet och fick avlivas, varför kan man inte bota benbrott på hästar? **KE HUD FLE.**

■ ■ Tänk vad fin dotter du har, så ansvars-tagande att hon ringde polisen och torskade dig för drink and drive. **KE HUD FLE.**

■ ■ Tacka för att det går bra för Pekkas pojkar efter kritik bla från undertecknad. Pekka duger bra åt IFK, all heder åt andre tränaren som har stor del i IFKs framgång på sistone. **KE HUD FLE.**

■ ■ 362 lag i europa är bättre än IFK. Den finska fotbollskulturen är inte mycket att skryta med. **KE HUD FLE.**

■ ■ Till er alla med de fagra vallöften. Här har jag väntat och väntat att någon av er skulle lova att arbeta för att få lite reda och rättvisa i detta MISE-elände, men nej nej. Varför? Är detta inte intressant? **Hälsningar från en dubbeldrabbad.**

■ ■ Grå Sunny... hittade du

”Många handikappade kan inte själv påverka sin situation, men det kan du och jag!

HENRIK LÖTHMAN (S)

De handikappades ekonomiska verklighet!

■ **Efter att** ha lyssnat på debatten angående de handikappades situation anser jag att vi innan vi för fram våra mål och ambitioner behöver konkretisera deras faktiska ekonomiska situation.

I tabellen nedan ser ni den genomsnittliga månadsbudgeten för en handikappad. Tabellen har erhållits från Ålands omsorgsförbund.

skor, hygienartiklar, semester & fritid, frisör, mediciner, läkare, fotvård, tandläkare, fickpengar m.m.

Detta är situationen i dag! Ger detta förutsättningar för ett fullvärdigt självständigt liv? Ger detta möjlighet till självutveckling? Många handikappade kan inte själv påverka sin situation, men det kan du och jag!

Jag vill! Vill du?

Utanför kalkylen är övriga utgifter för exempelvis kläder, **Henrik Löthman (s)**
Kommun 144 Lagting 543

MÅNADSBUDET	
Inkomster/mån	Euro
Pension fr FPA	524,85
Vårdbidrag	133,11
Bostadsbidrag	180,00
Arbetspeng	80,00
Summa inkomster:	917,96
Utgifter/mån	Euro
Hyra	274,17
Mat i gruppboendet, 30dagar	153,00
Mat i daglig verksamhet	90,00
Serviceavgift gruppboende	106,48
Summa utgifter till ÄOF:	623,65
Kvar att röra sig med per månad: 294,31 eller per dag: 9,81	

Dyster framtid för ungdomarna

■ Om man ser till de åländska ungdomarnas förutsättningar för framtiden ser den mer än dyster ut.

Högsta studiestöd är 266 e/mån + 80 % av bostadskostnaden och ett tillägg om 50 e för den som studerar långt borta från Åland. Vad som räknas som långt borta kan man undra över, 600 km landväg och 2,5 h färjpass är tydligen för nära.

Andra stödformer som finns för dem som av någon anledning har svårt med försörjningen är utkomstskyddet som i dag för ensamstående är 373,63 e/mån + boendeutgifter + hälsovårdskostnader. En ung person som blir godkänd för arbetslöshetsunderstöd får som lägst 478 e/mån.

Den relativa fattigdomsgränsen på Åland 918 e/mån!

En blind gammal höna kan ju se vilka som har de sämsta ekonomiska förhållandena i dag.

Ambitiösa heltidsstuderande har inte stora möjligheter att arbeta under terminerna, utan detta kan ske endast på loven, men de har ingen möjlighet att på ca 2,5 mån komma upp till en tillräcklig inkomst.

Det finns studielån, men av egen erfarenhet vet jag att detta leder till ytterligare minst

10 år efter studierna att leva på fattigdomsgränsen.

Flere lagtingskandidater har fört fram frågan om Ålandstillägg för pensionärer. Vi pensionärer klarar oss relativt bra på våra pensioner. De som har enbart folkpension har ju mindre att röra sig med, men de flesta kan nog gmeta undan en slant varje månad. De enda i vårt samhälle Åland som behöver ålandstillägg är de studerande ungdomarna.

Hör nu politiker och blivande politiker, höj studiestödet till det dubbla för studerande som måste eller vill studera utanför Åland, och också med en rejäl slant för de övriga. Det är ändå långt under den ”relativa fattigdomsgränsen”.

Detta är en investering för framtiden för det åländska samhället.

Satsa också resurser på förebyggande insatser för ungdomar, på vård och rehabilitering för dem som halkat på sned och deras familjer.

Den kandidat som ställer upp på mina idéer får min röst i annat fall går den till Ålands enda (troligen) riktiga åsna Gunnar.

Mormor A

Det finns ju öronproppar

■ Till f.d. kund: Brukar också besöka PAF Casino ibland när jag har råd och min erfarenhet av mobiltelefonerna där är nåt helt annat än vad du beskriver.

Det jag sett de få gånger jag varit där, är att folk springer ut när det ringer.

Min uppfattning är att många som spelar där, är egentligen inte där.

Och vad är det egentligen för

skillnad om någon pratar ”skit” en halv timme på Casino eller någon annanstans?

Det brukar vara tystare på Casinot än i vilken matvaruafär som helst, men vill man klagas så hittar man ju fel på allt. Det finns ju öronproppar att tillgå om man inte vill höra andra prata.

Ha en bra höst.

Tolerant medmänniska

”Även i kyrkliga sammanhang är det en sanning att erkännande av fakta är all vishets moder.

KYRKPRESSEN

ledare

Harriet Tuominen
Epost: harriet.tuominen@nyan.ax
Telefon: 528 464

Bland folk Harriet Tuominen

Kreativ glömska

Det där med att räkna är intressant. Som ni nog alla har märkt är tidningarna just nu fyllda med insändare från politiska kandidater. (Tänk om dom skulle betala annonspris för spaltkilometrarna, då kunde vi få samma löneförhöjning som tehityterna är ute efter! Men nu handlar det om matematik av annat slag.)

För att få rum för så många som möjligt har vi satt ett tak. 2.000 tecken. Det är en väldigt bra längd, precis så mycket man kan ta in med blicken, precis så mycket man kan hålla i hjärnan på en gång utan att anstränga sig. Och det går utmärkt väl att på 2.000 tecken säga något kärnfullt.

Många klarar det. Men så finns det skribenter som tror att 2.000 betyder cirka. Och då blir det 2.395. Kanske tänker någon att det inte är så noga. Gärna skulle vi som sitter och redigerar in dem också tänka så. Men ve oss om någon skulle sitta ner och börja räkna och komma till att hon minsann fick in bara 1.993 tecken medan konkurrenten från det andra partiet fick in 2.087 tecken.

Så det vågar vi inte. Texten går tillbaka för nerskäring. Så grymt är det.

Men då dyker det upp kreativa personer. En hittills, men det kanske sprider sig.

Någon får för sig att om man besvarar två "angrepp" – man kallar det så när någon annan tycker annorlunda – alltså två angrepp i en och samma insändare, då skall man få dubbelt så stort utrymme. Fiffigt!

Om man dessutom kallar det genmäle, en term som används om en tidning har spritt påtagligt osanna uppgifter om någon och man vill rätta till det, då måste det gå in ograverat. Det hör till pressetiketen.

Förutsatt att det finns en genmälesrätt i en politisk debatt. Vilket det inte finns så länge texterna inte är kränkande.

Det blev ingen genmäle den här gången. Men jag ser med spänning fram emot nästa försök att på ett kreativt sätt kringgå våra regler för längden på insändarna.

Uttrycket kreativ aritmetik stötte jag på i Bryssel förra veckan. Det var vad man tog till för att bevisa att Finland skall ha 14 platser i parlamentet (och Åland kanske en av dem).

Det lyckades inte det heller. Däremot lyckades en chefredaktör för ett grannblad drabbas av kreativ minnesförlust när han läste vad jag skrev. Han refererade vad **Alexander Stubb** sagt "i en intervju om försöken att tala för en åländsk plats".

Intervjun fanns att läsa här i tidningen i tisdags. Ledaren skrevs på onsdagen, alltså följande dag. Men då hade den gode chefredaktören redan glömt var han läst den. Åtminstone nämnde han det inte.

Men jag är självfallet smickrad ändå.

Varför ställer aktiva kvinnor inte upp?

Vad hände? Är det en tillfällig svacka som har lett till att det är färre kvinnliga kandidater i lagtingsvalet än på 16 år? Eller finns det strukturer i samhället som håller på att rasa och som hindrar kvinnorna att engagera sig som förut? Med tanke på att kvinnorna redan länge har röstat aktivare än män så beror nergången inte på svagt intresse. Bilden är från sjöjungfruloppet i våras.
Foto: BJÖRN EKLUND

Kvinnorna har sedan länge röstat aktivare än män i politiska val. Har vi en svängning på kommande nu, eller varför blir kandidaterna plötsligt färre?

Som Nya Åland kunde berätta i går är antalet kvinnliga kandidater i lagtingsvalet på söndag färre än på 16 år. I valen 1995, 1999 och 2003 var kandidaterna, de kvinnliga, fler sett till andelen och jämfört med förra valet också till antal.

Det finns kanske länder där en andel på 36 procent är bra, men 44 procent, som vi hade för 4 år sedan, är klart bättre.

Man kan spekulera i varför det är så här. Jämställdhetsinspektör **Vivan Nikula** ger ett antal aspekter på detta, som antagligen alla stämmer in, beroende på vem det gäller.

Vem bestämmer i partiet, vilka är förebilderna, hur insatt känner man sig, vem sköter hus och barn? Män har det av tradition lättare i samtliga de här fallen, även om man kan hoppas att mycket har ändrat de senaste decennierna.

Det har varit männen som styrt och ställt, det har varit männen som har varit förebilder, normen rentav, männens åsikter har vägt tyngst och männen har inte förväntats ta hand om barnen om det är ett viktigt möte på gång.

Man brukar också tala om att det politiska klimatet är hårt. Politiker går åt varann rätt hårdhänt inte bara mellan partierna utan också internt när det blir maktkamp. Fast det sista vill man inte gärna visa upp utåt.

I vilket fall som helst kan det vara jobbigt tidvis. Och medierna får sin släng av slevan när de skyldiga skall listas. Medierna på Åland är sällan onödiga, men det kan kännas olustigt ändå att se sig själv i tidningen med namn och bild i något mindre smickrande sammanhang.

Men det finns ytterligare en sak, som inte har diskuterats på ett tag nu. Den begränsade rätten till tjänstledighet för offentligt anställda.

Lagen i sig sades – från förespråkarnas sida – skapa rättvisa genom att tillåta bara en period tjänstledighet om man blir invald. Inom det privata näringslivet finns nämligen ingen motsvarande rätt.

Men redan då befarade socialdemokraterna och liberalerna, som båda var i opposition vid den tiden, att detta skulle leda till färre kvinnor i lagtinget. Att inte kunna ha tryggheten med ett jobb att gå tillbaka till om man faller ut i valet är för många obehagligt. Om man har barn att ta hand om så tar man kanske inte risken att plötsligt stå utan inkomst.

Man kan visserligen ta en period i lagtinget och sedan gå tillbaka till jobbet för att vara på den säkra sidan, men det ger inte en riktigt fullvärdig satsning.

Nu kan någon invända att exakt samma gäller för manliga politiker, inte får de heller

mer än en period tjänstledigt. Vill de fortsätta måste de säga upp sig från tjänsten. Är det så att män är mer riskvilliga eller är det bara en fördom?

I vilket fall som helst är vi där nu. De kvinnliga kandidaterna är färre än på länge. Bara centern har ökat sin andel, men kommer trots det inte upp till mer än 25 procent. Bättre än Ålands framtid, som stannar på 19, men bra är det inte för ett sedan länge etablerat parti.

Skall vi tro att kvinnorna, som är aktivare än männen när det gäller att rösta, har bestämt sig för att ta det lugnt och inte slita ut sig med politiskt arbete?

Är det verkningarna av den begränsade tjänstledigheten vi ser nu?

Det kan vara en tillfällig svacka, men det är värt att hålla ögonen på den så den inte djupnar.

Harriet Tuominen

KOMMENTERA LEDAREN PÅ

nyan.ax

Nya Åland

Grundad 1981.
Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag och lördag.
Medlem av Tidningarnas förbund.
Kontrollerad upplaga 2006:
7.279 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)
Nyhetstips: Ring, skicka SMS eller MMS 0457 323 4444
e-post: redaktion@nyan.ax
Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax

Annonssavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449
DISTRIBUTION
Vid utebliven tidning ring Posten tfn 22 777 vard kl 7-14 övriga tider telefonsvarare.
Nya Åland: tfn 23 444 vard kl 8.30-16.15.
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman
tfn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax

Ansvarig nyhetschef:
Ulf Weman
tfn (018) 528 442
sport@nyan.ax
Arkiv: Marita Smeds
tfn (018) 528 465
arkiv@nyan.ax
Familjeredaktör:
Maj-Len Lindholm
tfn (018) 528 449
Kulturredaktör: Jan Kronholm
tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax

Sportredaktör: Malin Tillström
tfn (018) 528 478
sport@nyan.ax
ANNONSAVDELNINGEN
Delice Lindegren
tfn (018) 528 457
annons@nyan.ax
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef:
Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax

TRYCKERI Consa Print Ab,
Mariehamn, ISSN 0359-1414

PRENUMERATIONSPRISER
1.1.2007
Fortlöpande helår..... 164 €
halvår..... 88 €
kvartal 45 €

STOPTIDER FÖR ANNONSER				
Publiceringsdag	Eller text & mindre annonser	Annonser större än 600 mm	Färg annonser	
Månd	fre kl 12	tor kl 14	tor kl 14	
Tisd	mån kl 12	fre kl 14	fre kl 14	
Onsd	tis kl 12	må kl 14	må kl 14	
Torsd	ons kl 12	tis kl 14	tis kl 14	
Fred	tor kl 12	ons kl 14	ons kl 14	
Lörd	tor kl 14	tor kl 12	tor kl 12	
Target: onsdagar kl 12.00. Tel. 0600-9-1219				

Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäterverket. © lantmäterverket, tillstånd nr 364.

TURLISTA 17.9 – 20.12 2007			
M:HAMN 01.50 1) → 08.00/09.00 1) → 11.00 2) → 17.00/18.30 → 23.20 L	ÅBO	M:HAMN 12.55 L	
M:HAMN 23.55 → 09.55/17.00 → 04.15	H:FORS	M:HAMN 04.15	
Passagerare med el. utan fordon skall vara på plats i check-in sen. 30 min före avg. varefter incheck/bilj.försäljn. ej kan garanteras			
M:HAMN 04.25 → 09.30/17.00 → 13.05 L 1) → 18.15/19.15 1) → 23.30 L → 06.00/07.30 K → 10.50	STOCKHOLM	M:HAMN 23.45 → 01.40 → 10.50	
L = Långnäs K = Kapellskär			

- 1) Charter 14-15.10 och 19.10. Ring för mera info.
- 2) 27.10 avg från Långnäs

SILJA LINE
A member of AS Tallink Grupp
Torgg. 14, tel 16 711 eller 06001 74552 www.tallinksilja.fi

TALLINK
Sthlm - Mariehamn - Tallinn
18.00 - 00.50 → 01.00 - 10.00
10.00 - 05.00 ← 04.50 - 18.00
Torggatan 14, tel 16 711. www.tallinksilja.fi
Check-in senast 30 min. före avgång

ÅLANDSTRAFIKEN 20.8-31.12.2007

MARIEHAMN – KAPELLSKÄR			
Måndag – torsdag		Fredag – söndag	
MARIEHAMN	KAPELLSKÄR	MARIEHAMN	KAPELLSKÄR
08.00 → 16.00	09.30 → 17.30	07.00 I) → 13.00	08.30 → 14.30
15.30 → 22.30	12.00 → 19.00	19.00 → 21.00	20.15 → 09.00 I)
		18.30 → 00.05	15.00 → 20.30

I) Ej söndagar. Jultrafiken: kontakta vår bokning!

Buss Sto-Kap avgår från Cityterminalen 1h 40 min före fartygets avgång. Buss Norrtälje-Kapellskär ca 45 min före fartygets avgång. Även buss Kapellskär-Stockholm (färdtid ca 1h 20 min) efter fartygets ankomst. Bussen går via Norrtälje.

ÅLAND-STOCKHOLM dagligen			
ÅLAND	STOCKHOLM	ÅLAND	STOCKHOLM
01.10 L → 04.35 M → 10.15 M 2) → 14.25 M → 14.10 M → 23.35 M → 07.45 M → 03.20 L	06.30 → 09.40 → 15.30 → 18.55 → 07.45 → 16.45 → 18.00 2) → 20.10	03.30 L → 14.25 M → 23.45 M → 14.10 M → 01.00 L → 04.25 M	07.35 → 19.50 → 10.00 → 08.45 → 21.00 → 17.30 3)

2) Reservation för charteravgång. Reservation för charteravgångar, kontakta vår resebutik för info. 3) Julkryssning med annan avgångstid, kontakta vår resebutik. Jultrafiken: kontakta vår bokning!

Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min. före ord. avgång. Bokad bil skall vara incheckad och klar att köras ombord senast 30 min. (i Mariehamn 20 min. vid avg. kl 07.00 och 08.00) före ord. avg. Transfer Mariehamn (Storag. 2)-Långnäs 1 timme före avgång, även Långnäs-Mariehamn, 12 EUR/person.

M=Mariehamn L=Långnäs
Boka alltid din resa!
VIKING LINE
Storagatan 2, tel 260 11, bokn. 262 11
www.vikingline.ax

Försäkringar på hemmaplan

DAGS FÖR BÅTUPPTAGNING!

ALANDIA BOLAGEN
Tel. 29 000
mhamn@alandia.com
www.alandia.com

Turlista t.o.m. 6/1 2008			
OBS! Lokala tider			
Från Eckerö			
Alla dagar	8.30	13.30	18.30
Fredag-måndag		13.30	18.30
Från Grisslehamn			
Alla dagar	10.00	15.00	
Torsdag-söndag	10.00	15.00	20.00

Buss: Till Stockholm från alla båtankomster, 8.30-turen via City-terminalen. Från Stockholm (T) Tekniska högskolan 2 h före alla båtavgångar. Till Uppsala 13.30- och 18.30-turen. Från Uppsala Hjalmar Brantingsgatan (Willy's) kl. 8 och 13 till 10- resp. 15-turen. Från Mariehamn 1 h före båtavgång. Till Mariehamn efter båtankomst. Extra turer fr. Eckerö: 18/10 kl. 8.30, 6/12 kl. 8.30 och 26/12 kl. 8.30. Extra turer fr. Grisslehamn: 5/12 kl. 20.00. Ej trafik 24-25/12 samt 31/12 kl. 18.30 och 1/1 2008 kl. 10.00

ECKERÖ LINJEN

Bokning tel. 28 300, växel 28 000, Grisslehamn 0175-258 00. Bokning även på www.eckerolinjen.ax

BIRKA PARADISE

Alla dagar M:hamn 10.00 → Sto 15.45

Sönd-tisd 18.00 → M:hamn 02.00
Onsd-lörd 18.00 → M:hamn 03.30

BIRKA CRUISES
ÖESPLANADG. 7. TEL: 27027
FAX: 15118 www.birkaline.com

Fem-dygns-prognos nyan.ax

RING SÅ KÖR VI! DAGLIG LASTBILSTRAFIK till och från Åland. Tel. 24 111

LÖRDAG 13 OKTOBER 2007

| dagens ålänning | | vädret | | dagens rätt |

”Jag har inte fått hemlängtan”

Ulla Lundberg går längs gågatan i Mariehamn med sin rullator. Hon är på väg till butiken för att handla helgmaten.

– Jag bor på Folkhälsans hus och där får vi lunchen serverad alla dagar utom på söndagar. Det räcker bra, så äter man något smått på kvällen bara.

Hon har ännu inte bestämt sig för vilken mat hon skall handla till helgen.

– Det blir kanske kyckling.

Ulla är pensionär och har framför allt varit hemmafru.

– Jag har hoppat in på kontor och som lärarvikarie, men mest har jag varit hemma.

Ulla har tre barn och många barnbarn och barnbarnsbarn.

– Ingen av dem bor här, tyvärr.

Hon kommer själv från Varkaus i södra Finland och har sina rötter i Tammerfors.

– Jag träffade min man

Helgköp. Ulla Lundberg är på väg för att handla helgmaten. Hon funderar på att köpa kyckling. Foto: JONAS EDSVIK

som är ålänning i Savolax efter kriget. Han jobbade som ekonom. Då han fick hemlängtan flyttade vi till Åland och här har vi bott nu i 25 år.

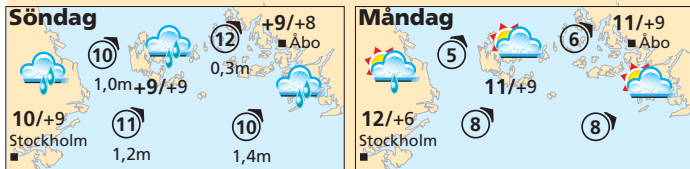
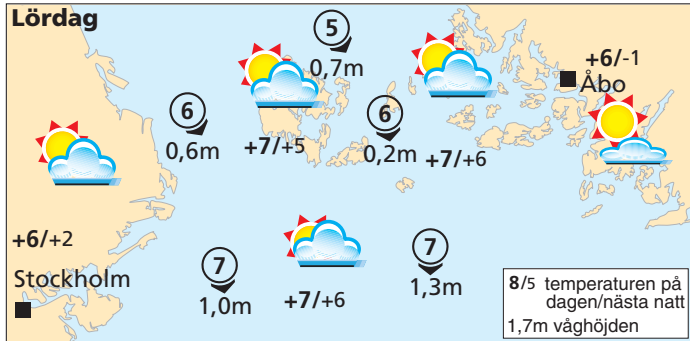
Har du fått hemlängtan?

– Nej, inte alls. Jag trivs så bra här.

Vem vill du hälsa till?

– Till alla jag känner.

KARIN ERLANDSSON
karin.erlandsson@nyan.ax
tfn 528 467

I går kl 15	temp.	moln.
Jomala	-	
Åbo	+3	
Helsingfors	+3	
Stockholm	+7	

	temp.	vind	ms/s
Nyhamn	-	sakn.	-
Märket	+4	NNO	17
Kumlinge	-	sakn.	-

Vattenståndet i går kl 15

Föglö	-4 cm	Åbo	-16 cm
-------	-------	-----	--------

Solen i dag	Upp	Ner
Mariehamn	8:13	18:38
Helsingfors	7:53	18:18
Stockholm	7:20	17:47

Utomlands i går

Köpenhamn	13	Paris	16
Oslo	+6	Wien	14
Bryssel	14	Madrid	20
Berlin	12	Rom	23
Moskva	+5	Aten	26
London	16	Las Palmas	24

Värdertjänsten Tel.0600 10600 3,95 /min +Isa

Snabba grytan

400 g lövbjiff
1 gul lök
smör
1/2 tsk salt
125 g färsk bladspenat
1/2 dl vatten
2 dl lätt crème fraiche, 4 peppar
& vitlök
8 körsbärstomater

Skär köttet i strimlor. Skala och skär löken i klyftor. Stek kött och lök i smör i en stekpanna. Krydda med salt. Rör ner spenaten och låt den fräsa med. Tillsätt vatten och crème fraiche. Koka upp. Dela tomaterna och vänd ner dem i grytan. Servera med ris eller pasta.

TIPSA 0457-313-4444 MESSA 0457-323-4444 RING 018-23444

FASTIGHETS-ÄGARE!

Skylift uthyres med eller utan hjälp

Nedtagning av träd, rensning av stuprör, byte av lampor mm

SVH
Tfn 040 5845 122

Ålands landskapsregering

- Barnombudsmannen på Åland Tel. 25 254 www.bom.ax
- Barnens Hjälptelefon Tel. 25 520 (lokalsamtalsavgift)
- Bris-mejlen www.bris.se
- Bris Vuxentelefon – om barn Tel 0046-77-150 5050

BRIS
BARNENS RÄTT I SAMHÄLLET

Gör din egen BILDTÅRTA

Passar vid varje tillfälle: dop, födelsedag, klassfest, bröllopsdag mm

Olika storlekar från **16,-**

söta saker

Köpmansgatan 1 tfn 23 688
Öppet onsd-fred 10.00-17.00, lunchstängt 12.30-13.30, lörd 10-14

Think. Feel. Drive.
SUBARU
– ALLTID 4-HJULSDRIFT –

PROVKÖRNINGEN FORTSÄTTER!

Nya Subaru Impreza 4WD -08

Standardutrustning (2,0 I): Permanent 4-hjulsdrift, 150 hk boxermotor, klimatanläggning, farthållare, CD/stereo, Xenon strålkastare, alu sportfälgar, VDC-antispinn/antispladd, 6 st airbags m.m. m.m. Pris från **24.990,-**

VÄLKOMMEN PÅ PROVTUR!

ERbilab
Vikingagränd 1 A 22100 Mariehamn
Tfn 14750 GSM 0400 595 732
Öppet vard 10-17, lörd 10-14

”Hellre samarbeta än motarbeta!”

Jag för hellre en konstruktiv diskussion än nedvärderar andras idéer och åsikter.

- Ökat handelsutbyte med Sverige
- Fullt utvecklad självstyrelse
- Effektivare förvaltning
- Förenklad skattegräns
- Minimerad byråkrati
- Egen beskattning

P.S. Social välfärd är en självklarhet för mig!

LAGTINGET NR 191
Stadsfullmäktige nr 633
TOM FORSBOM
Tel 0400 527 313
tom.forsbom@aland.net

Ålands Framtid

Välj en företagare till lagtinget!

14-18 år?

Vi finns till för dig också! Många av dina jämnåriga tar kontakt med oss. Helt anonymt, numret syns ej på telefonräkningen. Det kan vara till stor hjälp att sätta ord på det man känner och tycker. Du kan också mejla till BRIS.

Bris-mejlen www.bris.se

BRIS
BARNENS RÄTT I SAMHÄLLET

Ålands landskapsregering